

משרד החינוך
وزارة التربية والتعليم

ראמ"ה
הרשות הארצית
למידה והערכה בחינוך

אקלים וסביבה פדגוגית בגני הילדים סקר גננות

נתוני שנה"ל תשע"ו

אב תשע"ז | אוגוסט 2017
<http://rama.education.gov.il>

תוכן העניינים

6.....	פתח דבר
7.....	הקדמה
7.....	השתתפות ושיעורי השבה
8.....	ניתוח הנתונים
9.....	עיקרי הממצאים
13.....	פירוט הממצאים
13.....	1. אקלים בגן הילדים
14.....	1.1. שביעות רצון מתפקיד הגננת
19.....	1.2. יחסים חיוביים בין צוות הגן
22.....	1.3. היכרות הגננת עם הילדים
25.....	1.4. מעורבות הורים בגן
26.....	1.4.1. שותפות ועדכון ההורים בנעשה בגן
29.....	1.4.2. רצון לשותפות גדולה יותר של הורים בפעילויות בגן בקרב הגננות
30.....	1.4.3. מפגשים פרטניים עם ההורים
32.....	1.4.4. שביעות רצון ממספר המפגשים עם ההורים
35.....	1.5. הצפיפות בגן
35.....	1.5.1. מספר הילדים בגן
36.....	1.5.2. תפוסות ושביעות רצון מגודל הגן
39.....	1.5.3. הקשר בין גודל הגן לבין שביעות הרצון של הגננת מגודל הגן
41.....	1.6. הסביבה הפיזית בגן
44.....	2. סביבה פדגוגית
45.....	2.1. תמיכה וליווי מקצועי של הגננת
48.....	2.2. הפיתוח המקצועי של הגננות
48.....	2.2.1. שביעות רצון מהפיתוח המקצועי
52.....	2.2.2. בחירת הקורסים במסגרת הפיתוח המקצועי
56.....	2.3. קיום ישיבות צוות קבועות
57.....	2.3.1. תדירות קיום ישיבות צוות
60.....	2.4. חומרי הוראה-למידה
60.....	2.4.1. קבלת חומרי הוראה-למידה מהאגף לחינוך קדם יסודי
64.....	2.4.2. שביעות רצון מחומרי ההוראה-למידה
67.....	2.5. מעקב הגננת אחר התפתחות הילדים
68.....	2.6. שביעות רצון מהאוטונומיה המקצועית

71	3. מפגשים אישיים וקבוצתיים
71	3.1 מפגשים אישיים
71	3.1.1 קיום מפגשים אישיים
73	3.1.2 שביעות רצון ממספר המפגשים האישיים
75	3.1.3 עמדות הגננת כלפי המפגשים האישיים
79	3.2 מפגשים קבוצתיים
79	3.2.1 קיום מפגשים קבוצתיים
80	3.2.2 מספר הילדים שהשתתפו במפגש קבוצתי
83	3.2.3 מספר הילדים הפעילים במפגש הקבוצתי
85	3.2.4 שיעור הילדים המשתתפים במפגש קבוצתי לפחות פעם בשבוע
88	3.2.5 תדירות המפגש הקבוצתי
90	3.2.6 עמדות הגננות כלפי המפגשים הקבוצתיים
94	3.3 התנאים לקיום המפגשים האישיים או הקבוצתיים
96	4. עבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים
96	4.1 הימצאות ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים בגן
97	4.1.1 קיום כלים מספקים להתמודדות עם ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים
98	4.2 כוח עזר לתמיכה בילדים עם צרכים מיוחדים או בילדים משולבים
98	4.2.1 קיום כוח עזר לתמיכה בילדים עם צרכים מיוחדים או בילדים משולבים
99	4.2.2 שביעות הרצון מכוח העזר בגן
101	4.3 הדרכה לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים
101	4.3.1 קבלת הדרכה לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים
102	4.3.2 שביעות הרצון מההדרכה לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים

רשימת תרשימים

- תרשים 1: דיווחי הגננות על שביעות רצון מהתפקיד: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....15
- תרשים 2: דיווחי הגננות על יחסים חיוביים בין צוות הגן: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....20
- תרשים 3: דיווחי הגננות על היכרותן עם הילדים: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....23
- תרשים 4: דיווחי הגננות על שותפות ועדכון ההורים בנעשה בגן: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....27
- תרשים 5: דיווחי הגננות על רצון לשותפות גדולה יותר של הורים בפעילויות בגן: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגד לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....29
- תרשים 6: דיווחי הגננות על קיום מפגשים פרטניים עם ההורים: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....31
- תרשים 7: דיווחי הגננות על שביעות רצון ממספר המפגשים עם ההורים: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....33
- תרשים 8: דיווחי הגננות על עמדותיהן באשר לגודל הגן: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....37
- תרשים 9: דיווחי הגננות על סביבה פיזית מטופחת ונקייה בגן: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....42
- תרשים 10: דיווחי הגננות על תמיכה וליווי מקצועי בעבודתן: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....46
- תרשים 11: דיווחי הגננות על שביעות רצון מהפיתוח המקצועי: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....49
- תרשים 12: דיווחי הגננות על בחירת הקורסים: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....53
- תרשים 13: דיווחי הגננות על מידת ההכוונה שקיבלו בבחירת הקורסים: שיעורי המסכימות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שדיווחו כי קיבלו חופש בבחירת הקורסים).....54
- תרשים 14: דיווחי הגננות על קיום ישיבות צוות קבועות מראש בגן: שיעורי המשיבות בחיוב לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....56
- תרשים 15: דיווחי הגננות על תדירות ישיבות הצוות הקבועות בגן: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שדיווחו כי מתקיימות ישיבות צוות).....58

תרשים 16: דיווחי הגננות על קבלת חומרים מהאגף לחינוך קדם יסודי: שיעורי המשיבות בחיוב לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....	61
תרשים 17: דיווחי הגננות על שביעות רצון מהחומרים המתקבלים מהאגף לחינוך קדם יסודי: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות המקבלות חומרים מהאגף לחינוך קדם יסודי).....	65
תרשים 18: דיווחי הגננות על המידה שבה יש ברשותן כלים להערכת התפתחות הילדים: שיעורי המסכימות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....	67
תרשים 19: דיווחי הגננות על שביעות הרצון שלהן מהאוטונומיה המקצועית הניתנת להן: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגד לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....	68
תרשים 20: דיווחי הגננות על חופש בקבלת החלטות: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....	70
תרשים 21: דיווחי הגננות על קיום מפגש אישי עם ילד/ה בחודש האחרון: שיעורי המשיבות בחיוב לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....	71
תרשים 22: עמדות הגננות לגבי מספר המפגשים האישיים שהן מקיימות בשנה: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שדיווחו על כך שקיימו מפגש אישי בחודש האחרון).....	74
תרשים 23: דיווחי הגננות על עמדותיהן כלפי המפגשים האישיים: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שדיווחו שקיימו מפגש אישי בחודש האחרון).....	76
תרשים 24: דיווחי הגננות על קיום מפגש קבוצתי בחודש האחרון: שיעורי המשיבות בחיוב לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....	79
תרשים 25: דיווחי הגננות על מספר הילדים שהשתתפו במפגש הקבוצתי האחרון שהתקיים: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון).....	81
תרשים 26: דיווחי הגננות על מספר הילדים שלקחו חלק פעיל במפגש הקבוצתי: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון).....	84
תרשים 27: דיווחי הגננות על שיעור הילדים שמשתתפים במפגש קבוצתי לפחות פעם בשבוע: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון).....	86
תרשים 28: דיווחי הגננות על תדירות המפגש הקבוצתי ביום רגיל: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון).....	88

- תרשים 29: דיווחי הגננות על עמדותיהן כלפי המפגשים הקבוצתיים: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון).....91
- תרשים 30: דיווחי הגננות על תנאים מתאימים לקיום מפגש אישי או קבוצתי: שיעורי המסכימות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים).....94
- תרשים 31: דיווחי הגננות על הימצאות ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים בגן: שיעורי המשיבות בחיוב לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו.....96
- תרשים 32: דיווחי הגננות על כלים מספקים להתמודדות עם ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים: שיעורי המסכימות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שצינו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים).....97
- תרשים 33: דיווחי הגננות על קיום כוח עזר מיוחד בגן לתמיכה בילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים: שיעורי המשיבות בחיוב לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שצינו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים).....98
- תרשים 34: דיווחי הגננות על כך שכוח העזר בגן מספק: שיעורי המסכימות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שצינו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים וכי קיים כוח עזר לתמיכה בילדים אלו).....99
- תרשים 35: דיווחי הגננות על קבלת הדרכה לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שצינו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים).....101
- תרשים 36: דיווחי הגננות על כך שההדרכה לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים מספקת: שיעורי המסכימות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שיש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים ושקיבלו הדרכה לעבודה עימם).....102

פתח דבר

הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) מתכבדת לפרסם לראשונה ממצאים מסקר אקלים וסביבה הפדגוגית בגני הילדים שנערך בקרב גננות.

אין עוררין כי לחינוך איכותי בגיל הרך חשיבות מכרעת לעתידו של הילד ולהתפתחותו הרגשית, הלימודית והחברתית. תחום זה מקבל בשנים האחרונות תשומת לב מיוחדת, הן בקרב חוקרי חינוך והן בקרב קובעי מדיניות חינוך. מדינות רבות, ובהן ישראל, פועלות לשיפור החינוך בגיל הרך. מחקרים רבים מצביעים על כך שחינוך איכותי בגני הילדים מתאפיין באקלים חינוכי ופדגוגי מיטבי נוסף על יחסים חיוביים בין כל באי הגן – הצוות החינוכי, הילדים והוריהם. לפיכך יש חשיבות רבה בקבלת מידע מקיף על האקלים החינוכי בגני הילדים ועל הצרכים הפדגוגיים של הגננות בישראל.

עד כה מדדה ראמ"ה את האקלים והסביבה הפדגוגית בבתי הספר בלבד. משנת הלימודים תשע"ו הרחיבה ראמ"ה את המדידה ובחנה, נוסף על בתי הספר, גם את גני הילדים. סקר זה מרחיב ומשלים את הממצאים העולים מסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית בבתי הספר הנערכים במסגרת המיצ"ב אחת לשנה ומשקפים תמונת מצב של מערכת החינוך לפי תפיסותיהם של התלמידים, המורים והמנהלים.

אם כן הדוח הנוכחי נועד לספק תמונת מצב מייצגת ובת השוואה בנוגע להיבטים שונים של האקלים החברתי והתהליכים הפדגוגיים בגנים, כפי שהם נתפסים בעיני מדגם ארצי מייצג של גננות בגנים לילדים בני 3 עד 6 בחינוך הרשמי. תמונת מצב זו תוכל לסייע בקבלת החלטות במערכת החינוך לצורך שיפורה המתמיד.

הסקר עוסק בטווח רחב של נושאים מחיי הגן, המשקפים את מגוון התהליכים החינוכיים והלימודיים החיוניים לעשייה חינוכית איכותית. בחירת ההיבטים הנבדקים בשאלונים התבססה על כמה מקורות: ראיונות עם גננות, דיונים עם גורמים מוסמכים במטה משרד החינוך, היועצות עם חוקרים מהאקדמיה וסקירה של ספרות עדכנית. את השאלונים פיתחה הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה).

דוח זה הוא פרי עבודה מקצועית, מאומצת וקפדנית של צוות ראמ"ה ועימו שותפים רבים: הגורמים המוסמכים במשרד החינוך; חברות זכייניות – המרכז הארצי לבחינות ולהערכה (עיבוד הנתונים), טלדור (תפעול הסקרים) ויועצים ממאגר המומחים של ראמ"ה. תודתנו והערכתנו העמוקות לכל השותפים.

ראמ"ה פועלת להטמעת תרבות של "מדידה בשירות הלמידה" – מדידה המיועדת לתמוך בשיפור מתמיד של הלמידה ושל הסביבה שבה היא מתנהלת, בהלימה ליעדים הלימודיים ולחזון החינוכי. התפיסה המובילה את ראמ"ה היא שהמדידה אינה מטרה כשלעצמה אלא כלי בשירות הלמידה.

אנו מקווים שהתובנות שעולות מדוח זה יסייעו לקדם את מערכת החינוך על היבטיה השונים.

בברכה,

חגית גליקמן

ד"ר חגית גליקמן

מנכ"לית ראמ"ה

הקדמה

בשנת הלימודים תשע"ו ערכה ראמ"ה לראשונה סקר בקרב גננות לילדים בני 3 עד 6 בגנים שבפיקוח הממלכתי והממלכתי-דתי בחינוך הרשמי.

סקר זה נערך לראשונה בשנת הלימודים תשע"ו ועתיד להתקיים אחת למספר שנים, כך שיתאפשר מעקב אחר מגמות שינוי לאורך שנים.

בשאלון היו כ-70 שאלות אשר ביקשו לבחון את עמדות הגננות כלפי האקלים בגני הילדים וכלפי תפקידן בנושאים שונים: שביעות רצון כללית של הגננות מתפקידן, היחסים בין אנשי הצוות בגן, היכרות הגננות עם הילדים בגן, מעורבות ההורים בגן וקיום מפגשים עימם, הצפיפות בגן, הסביבה הפיזית בגן, התמיכה והליווי המקצועי הניתנים לגננות, הפיתוח המקצועי של הגננות, קיום ישיבות צוות קבועות, חומרי הוראה-למידה, מעקב אחר התפתחות הילדים, שביעות רצון מהאוטונומיה המקצועית, מפגשים אישיים וקבוצתיים עם הילדים ועבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים.

השתתפות ושיעורי השבה

המידע המובא בדוח מתבסס על ראיונות טלפוניים שהתקיימו בחודשים יוני ואוגוסט 2016 בעברית ובערבית. לכל מרואיינת הוצע לבחור את שפת הראיון המתאימה לה. כמו כן למרואיינות הובטחה שמירה על חסיון הנתונים.

בסך הכול נסקרו בשנת תשע"ו 1,050 גננות (70% השבה), מהן 508 גננות המלמדות ילדים בגילאי 3-4 בגני "טרומ חובה" או "טרומ חובה וחובה" (73% השבה) ו-538 גננות המלמדות ילדים בגילאי 5-6 בגני "חובה" (68% השבה). החלוקה לשלבי הגיל נקבעה על פי דיווחי הגננות בשאלון¹.

מתוך כלל הגננות שהשיבו לסקר, 753 מלמדות בגנים דוברי עברית (76% השבה) ו-297 מלמדות בגנים דוברי ערבית (60% השבה). בקרב הגננות בגנים דוברי עברית, 351 מלמדות בגנים בפיקוח ממלכתי (71% השבה) ו-402 מלמדות בגנים בפיקוח ממלכתי-דתי (81% השבה).

בחישוב הנתונים נעשה שימוש במשקלות המתאימים את התפלגות המדגם להתפלגות האוכלוסייה.

¹ גננות שענו כי הגן הוא "טרומ חובה" או "טרומ חובה וחובה" שויכו לשלב גיל 3-4, ואילו גננות שענו כי הגן הוא גן "חובה" שויכו לשלב גיל 5-6.

ניתוח הנתונים

הסקרים עוסקים בטווח רחב של נושאים מחיי הגן, המשקפים את מגוון התהליכים החינוכיים והלימודיים החינוכיים לעשייה חינוכית איכותית. בכל אחד מנושאים אלו הוצגו לגננות כמה היגדים המתארים היבטים שונים של אותו נושא. במרבית ההיגדים התבקשו הגננות לציין באיזו מידה הן מסכימות עם הנאמר בהיגד, על סולם בן חמש דרגות הנע מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו הגננות שציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגד, וחושב שיעורן (באחוזים).

בעבור מרבית הנושאים המדווחים חושב מדד מסכם אחד לכל נושא. המדד מתאר את התמונה העולה מדיווחי הגננות באותו נושא, והוא חושב כממוצע של אחוזי המסכימות עם הנאמר בהיגדים השונים המתארים את הנושא. בהתאמה, ערכי המדד נעים בין 0 ל-100. שיעורי דיווח גבוהים מצביעים על תפיסות חיוביות יותר של הגננות את מערכת הגנים בהקשר של אותו מדד.

המדד המסכם מציג תמונה כללית של הנושא. המלצתנו היא לא להסתפק רק בתמונה הכוללת העולה מהמדד המסכם את התחום אלא לבחון גם את הנתונים של ההיגדים המרכיבים אותו.

בחלק מן המקרים הוצגו לגננות ההיגדים המתארים היבטים "שליליים" של הנושא, ולצורך הדיווח בדוח הם נוסחו מחדש (כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי, בדומה ליתר ההיגדים) – במקרים כגון אלה מובא מתחת ללוחות ההיגדים בדוח נוסח ההיגדים המקוריים בשאלון. כמו כן יש מקרים שבהם ההיגדים ושאלות עומדים בפני עצמם ואינם מרכיבים מדדים מסכמים. בלוחות או בתרשימים המתארים התפלגות של אפשרויות תשובה שונות שניתנו לגננות, פירוט האחוזים אינו מסתכם ל- 100% בשל עיגול ספרות אחרי הנקודה העשרונית.

כמו כן נכללו בשאלון גם כמה שאלות פתוחות שעליהן יכלו הגננות להשיב כרצונן. במקרים אלו, נעשה ניתוח תוכן (Content analysis) לתשובות הגננות, והנושאים המרכזיים שעלו סוכמו בדוח זה.

הנתונים בדוח מוצגים בחלוקה לשלוש קבוצות: א. כלל הגננות; ב. גננות בגנים דוברי עברית; ג. גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות הנתונים מוצגים גם בחלוקה לשני שלבי גיל: 3-4 ו-5-6².

בעת קריאת הנתונים חשוב לזכור כי הם מייצגים תפיסות ועמדות **סובייקטיביות** של הנשאלים וכי חשוב לבחון אותם באופן השוואתי כדי לעמוד על מלוא משמעותם. יתרה מכך, ידוע כי לקבוצות משיבים שונות, הנבדלות זו מזו ברקע התרבותי או בשלב הגיל, יש נטייה לפרש היגדים באופנים מעט שונים ולהשיב באופן שונה על שאלות הסקרים, ועל כן יש לפרש הבדלים כאלה בזהירות הראויה.

² כאמור לעיל, החלוקה לשלבי הגיל נקבעה על פי דיווחי הגננות בשאלון. במהלך הסקירה אי אפשר היה לקבל תשובה מארבע גננות על השאלה הנוגעת לשלב הגיל של הגן. לכן בחלק מהחיתוכים קיים פער של עד ארבע גננות בין סכום הגנים בשלבי הגיל השונים לבין סך כל הגנים.

עיקרי הממצאים

א. אקלים בגן הילדים

שביעות רצון מתפקיד הגננת: 65% מהגננות דיווחו על שביעות רצון מעבודתן. בתוך כך כמעט כל הגננות דיווחו שהן אוהבות את העבודה ושהיא מעניינת ומספקת אותן. עם זאת, כ-75% מהגננות דיווחו על עומס בעבודה וכ-30% מהן על שחיקה בעבודה.

יחסים חיוביים בין צוות הגן: כ-95% מהגננות דיווחו על יחסים חיוביים בין צוות הגן. שיעור גבוה זה נצפה בשני שלבי הגיל בקרב גננות דוברות עברית ובשלב גיל 3-4 בקרב גננות דוברות ערבית. בשלב גיל 5-6, גננות דוברות ערבית דיווחו על יחסים חיוביים בין צוות הגן בשיעור נמוך מעט יותר (89%) ובפרט בכל הנוגע לשיתוף אנשי הצוות בקשיים ובבעיות הקשורים בגן.

היכרות הגננת עם הילדים: 88% מהגננות דיווחו על היכרות טובה עם הילדים. שיעורי הגננות שדיווחו על היכרות של הגננת עם הילד מחוץ לשעות הגן (כ-70%) נמוכים יותר משיעורי הדיווח בעיקר על כך שהגננת מכירה כל ילד באופן מעמיק ועל כך שהצוות רגיש וקשוב לצרכים המיוחדים של הילדים (90% ויותר). הפער בין שיעורי הדיווח של הגננות על היכרות עם הילדים גם מחוץ לשעות הגן לשיעורי הדיווח על שאר ההיגדים המרכיבים את הממד המסכם בולט יותר בקרב הגננות דוברות הערבית.

מעורבות הורים בגן: כ-85% מהגננות דיווחו על שותפות ועדכון ההורים בנעשה בגן. הגננות העידו בשיעורים גבוהים (כ-95%) על כך שהן מיידיעות את ההורים על הנעשה בגן ומעדכנות אותם ביחס למצבו של ילדם, ובשיעורים נמוכים יותר על שותפות הורים בתהליך קבלת ההחלטות לגבי פעילויות שונות בגן (כ-55% בקרב גננות דוברות עברית וכ-75% בקרב גננות דוברות ערבית). לצד זאת, כשני שלישים מהגננות דוברות הערבית דיווחו שהן מעוניינות בשותפות גדולה יותר של ההורים בפעילויות הגן לעומת כרבע מהגננות דוברות העברית. באשר למספר המפגשים הפרטניים עם ההורים, בשני שלבי הגיל גננות דוברות עברית דיווחו בעיקר על קיום 1-2 מפגשים בשנה (60%), וגננות דוברות ערבית דיווחו בעיקר על 3-4 מפגשים בשנה (כ-50%). בסך הכול כ-85% מכלל הגננות חשות כי מספר המפגשים הפרטניים עם ההורים מספק.

הצפיפות בגן: כשלושה רבעים מהגננות דיווחו שמספר הילדים בגן גדול: כ-45% דיווחו שהוא גדול עד כדי הפרעה לניהול הגן וכ-30% מהגננות דיווחו שמספר הילדים גדול אך אינו מפריע לניהול הגן. שיעורי הגננות שדיווחו על מספר גדול עד כדי הפרעה גבוהים יותר בקרב גננות דוברות ערבית (46% בשלב גיל 3-4 ו-52% בשלב גיל 5-6) בהשוואה לגננות דוברות עברית (41% ו-45%, בהתאמה), ובתוך כל מגזר שפה בנפרד שיעורי הדיווח על כך גבוהים יותר בשלב גיל 5-6 בהשוואה לשלב גיל 3-4. באשר לקשר שבין גודל הגן לשביעות הרצון של הגננת נמצא כי ככל שגודל הגן קטן יותר כך שיעורי הדיווח על מספר ילדים מספק בגן גבוהים יותר – בשני מגזרי השפה ובכל אחד משלבי הגיל.

הסביבה הפיזית בגן: כ-70% מהגננות דיווחו כי הסביבה הפיזית בגן מטופחת ונקייה. שיעורי הדיווח גבוהים יותר בקרב גננות דוברות עברית בהשוואה לגננות דוברות ערבית בשני שלבי הגיל (כ-75%

לעומת כ-65% בהתאמה). חשוב לשים לב כי שיעור הגננות שדיווחו על מצב תחזוקה טוב בגן ועל מספיק משחקים בחצר הגן נמוכים יחסית לשאר ההיבטים שנבדקו (כ-50% עד כ-60% מכלל הגננות).

ב. סביבה פדגוגית

תמיכה ולייווי מקצועי: כ-70% מהגננות דיווחו על תמיכה ולייווי מקצועי בעבודה. ככלל, שיעורי הדיווח נמוכים מעט יותר בקרב גננות דוברות ערבית (כ-65%) לעומת גננות דוברות עברית (כ-70%). בתוך כל מגזר שפה שיעורי הדיווח בשלב גיל 5-6 נמוכים בהשוואה לשלב גיל 3-4 (פערים של עד כ-5%).

הפיתוח המקצועי של הגננות: מרבית הגננות דיווחו על שביעות רצון מהפיתוח המקצועי (כ-70%) ומעט פחות דיווחו שהתכנים במסגרת הפיתוח המקצועי עוזרים להן בעבודתן (כ-65%). שיעורים נמוכים יותר של גננות דיווחו על בחירה חופשית של קורסים (כמחצית מהגננות) ועל מבחר קורסים מספק (כ-40% מהגננות דוברות העברית וכ-60% מהגננות דוברות הערבית). כ-40% מהגננות דוברות העברית וכ-30% מהגננות דוברות הערבית דיווחו על מחסור בהשתלמויות בנושאים שונים, בעיקר בתחומי העשרה ואומנות, התמודדות עם ילדים בעלי קשיים התנהגותיים, רגשיים או לימודיים ותקשורת עם ההורים. ככלל, בכל הנוגע לפיתוח המקצועי של גננות, הנתונים משקפים תפיסות חיוביות יותר בקרב גננות דוברות ערבית בהשוואה לגננות דוברות עברית. בהשוואה בין שלבי הגיל לא נרשמה מגמה אחידה של פערים בנושאי הפיתוח המקצועי, ולרוב הפערים אינם גדולים בתוך כל מגזר שפה.

קיום ישיבות צוות קבועות: כ-85% מכלל הגננות דיווחו על קיום ישיבות צוות קבועות מראש בגן. בקרב הגננות שדיווחו על קיום הישיבות תדירות המפגשים השכיחה ביותר היא אחת לחודש (כ-50%). כ-30% מהגננות דוברות העברית וכ-10% מהגננות דוברות הערבית (מבין אלו שדיווחו על ישיבות צוות קבועות) דיווחו על תדירות נמוכה יותר של ישיבות צוות – כל חודשיים-שלושה או פעם או פעמיים בשנה.

חומרי הוראה-למידה: כ-60% מכלל הגננות דיווחו שהן מקבלות באופן שוטף חומרי הוראה-למידה מהאגף לחינוך קדם יסודי, אך נמצא פער גדול בין מגזרי השפה: כ-80% מהגננות דוברות הערבית דיווחו שהן מקבלות חומרי הוראה-למידה באופן שוטף, ומהן שיעור דומה הביעו שביעות רצון מחומרי ההוראה-למידה שקיבלו. בקרב גננות דוברות עברית, לעומת זאת, נרשמו שיעורי דיווח נמוכים יותר בהיבטים אלו: כ-50% מהגננות בשלב גיל 3-4 וכ-60% בשלב גיל 5-6 דיווחו על קבלת חומרי ההוראה-למידה באופן שוטף. מבין הגננות דוברות העברית שקיבלו חומרי הוראה-למידה, כ-60% דיווחו שהם רלוונטיים ועוזרים בעבודת הגן וכ-70% ציינו שהחומרים מפורטים וברורים מספיק. בשני מגזרי השפה, מרבית הגננות (כ-70% ויותר) דיווחו שהיו רוצות לקבל חומרי הוראה-למידה נוספים, בעיקר בתחומים הקשורים לתכנית הלימוד ולמקצועות הליבה, בתחומי העשרה לילדים ואומנות וכן חומרים בנוגע להתמודדות עם ילדים בעלי קשיים ולניהול הגן ברמה הפרקטית. הנתונים מצביעים על צורך לשפר את דרכי העברת חומרי ההוראה-למידה לגננות דוברות עברית, במיוחד בשלב גיל 3-4.

מעקב הגננת אחר התפתחות הילד: מרבית הגננות דיווחו שיש להן כלים להערכת התפתחות הילד: כ-80% בשלב גיל 3-4 וכ-85% בשלב גיל 5-6. בקרב גננות דוברות עברית נמצא פער בין שלבי הגיל: בשלב גיל 3-4 שיעור נמוך יותר של גננות סבורות שיש להן כלים להערכת התפתחות הילד (77%)

בהשוואה לגננות בשלב גיל 5-6 (84%). בקרב גננות דוברות ערבית הפער קטן יותר ובכיוון ההפוך – גננות בשלב גיל 3-4 דיווחו על כך בשיעור גבוה יותר (86%) בהשוואה לגננות בשלב גיל 5-6 (82%). בשלב גיל 3-4 שיעורי הדיווח בקרב הגננות דוברות הערבית גבוהים יותר בהשוואה לגננות דוברות העברית.

שביעות רצון מהאוטונומיה המקצועית: כ-90% מהגננות דוברות העברית וכ-85% מהגננות דוברות הערבית דיווחו על שביעות רצון מהאוטונומיה המקצועית. אף על פי כן גננות רבות היו רוצות חופש רב יותר בקבלת החלטות, ושיעורי הדיווח על כך גבוהים יותר בקרב גננות דוברות ערבית בהשוואה לגננות דוברות עברית: כשליש מהגננות דוברות העברית וכחצי מהגננות דוברות הערבית דיווחו שהיו רוצות יותר חופש בקבלת החלטות לגבי הפעילות בגן. כמו כן כרבע מהגננות דוברות העברית וכ-45% מהגננות דוברות הערבית דיווחו שהיו רוצות יותר חופש בקבלת החלטות לגבי ארגון סדר היום בגן.

ג. מפגשים אישיים וקבוצתיים

דיווח על קיום מפגשים אישיים וקבוצתיים: 80% ויותר מהגננות דוברות העברית ורק כמחצית מהגננות דוברות הערבית דיווחו על קיום מפגש אישי עם ילד או ילדה בגן בחודש האחרון. שיעורים דומים של גננות דיווחו על קיום מפגש קבוצתי בחודש האחרון (כ-70% ויותר מהגננות דוברות העברית וכמחצית מהגננות דוברות הערבית). מרבית הגננות שקיימו מפגש קבוצתי דיווחו שבמפגש הקבוצתי השתתפו חמישה עד שבעה ילדים (כ-80% מכלל הגננות שקיימו מפגש כזה), ולפי דיווחיהן רוב הילדים (שלושה רבעים ומעלה) משתתפים במפגש קבוצתי לפחות פעם בשבוע (כ-80% מהגננות דוברות העברית וכ-60% מהגננות דוברות הערבית). כמו כן התדירות השכיחה לקיום מפגש קבוצתי היא פעמיים ביום (כמחצית מהגננות).

שביעות רצון מהמפגשים: מבין אלו שקיימו מפגש אישי או מפגש קבוצתי בחודש האחרון כ-60% מהגננות דוברות הערבית וכ-40% מהגננות דוברות הערבית דיווחו על תנאים מתאימים לקיום המפגשים, מבחינת השקט ומבחינת פעילותם של הילדים שאינם משתתפים במפגש. כמו כן עבור שני סוגי המפגשים מרבית הגננות משני מגזרי השפה דיווחו בעיקר על כך שהם עוזרים לילדים (בהתמודדות רגשיות וחברתיות או בקידום בתחומים שונים) ועל כך שעולים בהם נושאים משמעותיים. לעומת זאת בקרב גננות דוברות ערבית נרשמו שיעורי דיווח גבוהים יחסית על כך שהמפגשים האישיים והקבוצתיים מפריעים להתנהלות השוטפת של הגן ומעוררים קשיים בקרב הילדים בהשוואה לגננות דוברות העברית. בתוך כך בשני מגזרי השפה שיעורי הדיווח משקפים עמדות חיוביות יותר כלפי המפגשים הקבוצתיים בהשוואה למפגשים האישיים.

הנתונים מצביעים על קושי יחסי של גננות דוברות ערבית בקיום מפגשים אישיים וקבוצתיים בגן. רק כמחצית מהגננות דוברות הערבית קיימו מפגשים אישיים וקבוצתיים בחודש האחרון שקדם למועד הראיון, ומהן גננות רבות סבורות שהמפגשים מפריעים להתנהלות הגן ומעוררים קשיים בקרב הילדים. מדיווחי הגננות עולה כי בגנים דוברי ערבית שיעורים גבוהים יחסית של ילדים לא משתתפים במפגשים אישיים או קבוצתיים בהיקף מתאים.

ד. עבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים

הימצאות ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים בגן: לפי דיווחי הגננות, בכ-40% מהגנים בשלב גיל 3-4 ובכ-60% מהגנים בשלב גיל 5-6 יש ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים. שיעור הגננות דוברות הערבית שדיווחו על כך גבוה משיעור הגננות דוברות העברית (נרשם פער של כ-10%).

כלים להתמודדות עם ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים וכוח עזר לתמיכה בהם: מבין הגננות שדיווחו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים, כשליש בשלב גיל 3-4 וכמחצית בשלב גיל 5-6 חשות שיש להן די כלים לעבודה עם ילדים אלו. כמו כן כמחצית מהגננות בשלב גיל 3-4 דיווחו שיש בגן כוח עזר לתמיכה בילדים ומחצית מהמדווחות כך סבורות שכוח העזר מספק. בשלב גיל 5-6 שיעורי הדיווח גבוהים מעט יותר – כשני שלישים מהגננות דיווחו על קיום כוח עזר, מהן כ-60% סבורות שהוא מספק. הגננות שהביעו חוסר שביעות רצון מכוח העזר ציינו כי כוח העזר צריך לקבל הדרכה מקיפה ואינטנסיבית יותר המותאמת לקשיים ולצרכים הספציפיים של הילדים. המחסור בהדרכה בא לידי ביטוי גם בדיווחי הגננות על היעדר הדרכה מספקת עבורן – כשני שלישים מהגננות שיש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים ציינו שהן קיבלו הדרכה לעבודה עם ילדים אלו, אך בשני שלבי הגיל רק כמחציתן הביעו שביעות רצון מההדרכה שקיבלו. שיעור הגננות דוברות הערבית שדיווחו על קבלת הדרכה (כ-75% בשני שלבי הגיל) גבוה משיעורן בקרב דוברות העברית (60% מהגננות בשלב גיל 3-4 ו-69% מהגננות בשלב גיל 5-6).

לסיכום:

מהנתונים עולה כי הגננות אוהבות את עבודתן ומעידות על יחסים חיוביים בין צוות הגן. עם זאת רובן חשות עומס וכשליש מהן מרגישות שחיקה ובדידות בעבודתן. עוד נראה כי האקלים בגן חיובי, הגננת מכירה לעומק את הילדים בגן ויש לה כלים לעקוב אחר התפתחותם. הגננת אף משתפת את ההורים בנעשה בגן ובמצב של ילדיהם ומקיימת עימם מפגשים במידה מספקת. אף על פי כן חשוב לשפר כמה היבטים: מצב התחזוקה בגן וחצר הגן, הצפיפות בגנים, הפיתוח המקצועי של הגננות וכן נושאים הנוגעים לתמיכה בילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים, ובהם קבלת כלים להתמודדות עימם, קבלת הדרכה מספקת וכוח עזר מיומן לטיפול בהם. בגנים דוברי ערבית עלה צורך לחזק את נושא המפגשים האישיים והקבוצתיים עם ילדי הגן.

פירוט הממצאים

1. אקלים בגן הילדים

בפרק זה מוצגים דיווחי הגננות על מבחר נושאים הקשורים לאקלים בגן. הגננות נשאלו על נושאים הנוגעים לשביעות רצון מעבודתן, ליחסי עבודה עם הצוות, להיכרות שלהן עם הילדים, למעורבות ההורים בנעשה בגן, לצפיפות בגן ולסביבה הפיזית בגן.

במרבית ההיגדים נתבקשו הגננות לדרג את מידת הסכמתן עם הנאמר בהיגדים בנושאי האקלים על סולם בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" עד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות אשר ציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה מאוד" או "במידה רבה" כמסכימות עם הנאמר בהיגד.

נוסף על הדיווח על מידת ההסכמה עם הנאמר בהיגדים, מוצגים עבור כל קבוצת היגדים הקשורים זה לזה נתוני המדד המסכם המאגד אותם – ממוצע שיעור המסכימות עם ההיגדים הכלולים במדד.

אלה הנושאים המדווחים בפרק זה:

- שביעות רצון מתפקיד הגננת
- יחסים חיוביים בין צוות הגן
- היכרות הגננת עם הילדים
- מעורבות הורים בגן
 - שותפות ועדכון ההורים בנעשה בגן
 - רצון לשותפות גדולה יותר של הורים בפעילויות הגן בקרב הגננות
 - מפגשים פרטניים עם ההורים
 - שביעות רצון ממספר המפגשים עם ההורים
- הצפיפות בגן
 - מספר הילדים בגן
 - תפיסות ושביעות רצון מגודל הגן
 - הקשר בין גודל הגן לבין שביעות הרצון של הגננת מגודל הגן
- הסביבה הפיזית בגן

1.1. שביעות רצון מתפקיד הגננת

פרק זה עוסק בסוגיה הבסיסית של תחושת שביעות הרצון של הגננת מהתפקיד, כפי שהיא משתקפת מדיווחי הגננות על שאלות כגון האם הגננת אוהבת את עבודתה ומסופקת ממנה, האם יש עומס בעבודתה והאם הגננת מרגישה שחיקה.

להלן פירוט ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם, כפי שהם מוצגים בשאלון:

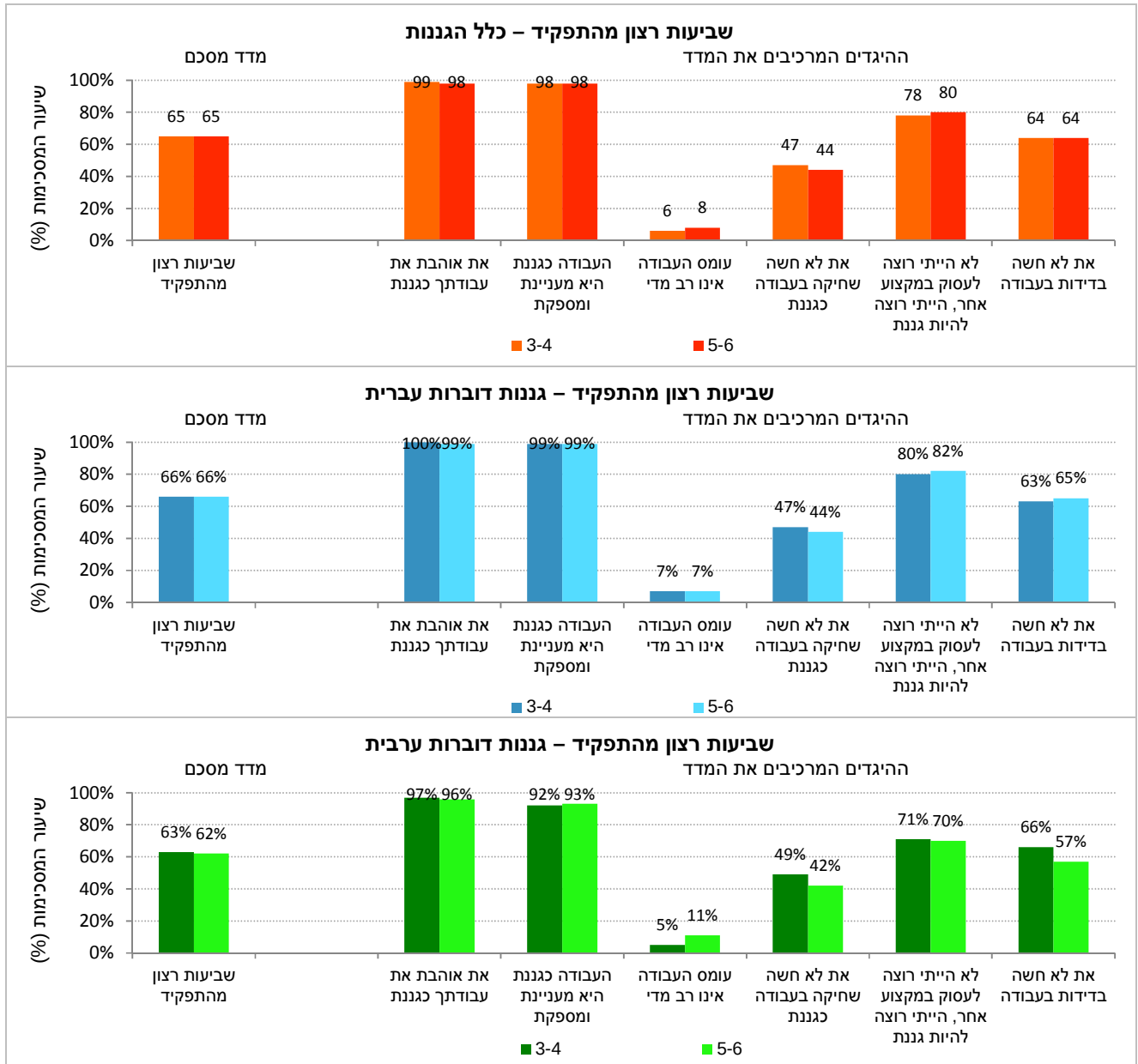
מדד מסכם: שביעות רצון מתפקיד הגננת*
א. "את אוהבת את עבודתך כגננת".
ב. "העבודה כגננת היא מעניינת ומספקת".
ג. "עומס העבודה על הגננות אינו רב מדי".**
ד. "את לא חשה שחיקה בעבודה כגננת".**
ה. "לא הייתי רוצה לעסוק במקצוע אחר, הייתי רוצה להיות גננת".**
ו. "את לא חשה בדידות בעבודה".**

* סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים, סווגו המשיבות אשר ציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגד, וחושב שיעורן (באחוזים). המדד המסכם הוא הממוצע של אחוזי המסכימות עם הנאמר בהיגדים המרכיבים את המדד. בהתאמה, ערכי המדד נעים בין 0 ל-100.

** נוסח ההיגדים בשאלון היה "עומס העבודה על הגננות הוא רב מדי", "אני חשה שחיקה בעבודה כגננת", "הייתי רוצה לעסוק במקצוע אחר" ו"אני חשה בדידות בעבודה". לצורך הדיווח בדוח נוסחו ההיגדים מחדש כך שערך גבוה יותר בהיגד ישקף מצב רצוי יותר.

בתרשים שלהלן מוצגים נתוני המדד המסכם "שביעות רצון מתפקיד הגננת" ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 1: דיווחי הגגנות על שביעות רצון מהתפקיד: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי 65% מהגגנות דיווחו על שביעות רצון מתפקידן. מהתבוננות בהיגדים המרכיבים את המדד המסכם מתקבלת תמונה מורכבת: כמעט כל הגגנות דיווחו על כך שהן אוהבות את עבודתן ועל כך שהעבודה מעניינת ומספקת, ושיעורי הדיווח על כך בקרב גגנות דוברות עברית (כ-100%) גבוהים יותר בהשוואה לגגנות דוברות הערבית (כ-95%). לעומת זאת, רק כ-65% מהגגנות דיווחו שהן לא חשות בדידות בעבודה, פחות ממחצית מהגגנות דיווחו שאינן חשות שחיקה בעבודה (כ-30% ציינו שהן חשות

שחיקה במידה רבה או רבה מאוד), ורק כעשירית דיווחו כי עומס העבודה אינו רב מדי (כ-75% ציינו שהן חשות עומס במידה רבה או רבה מאוד). מגמות אלו נרשמו בשני מגזרי השפה, ושיעורי הדיווח במרבית ההיגדים דומים בין שלבי הגיל בתוך כל מגזר שפה.

מהשוואה בין שלבי הגיל עולה כי בקרב גננות דוברות עברית לא נרשמו הבדלים בין שני שלבי הגיל ואילו בקרב גננות דוברות ערבית נרשמו הבדלים בכמה היגדים: בשלב גיל 3-4 הגננות דיווחו בשיעורים גבוהים יותר על כך שאינן חשות שחיקה ובדידות בעבודתן בהשוואה לשלב גיל 5-6 (פער של 7% ו-9% בהתאמה). לעומת זאת בשלב גיל 5-6 הן דיווחו בשיעורים גבוהים יותר על כך שעומס העבודה אינו רב מדי, בהשוואה לשלב גיל 3-4 (פער של 6%).

לאחר שהגננות נשאלו על שביעות הרצון מתפקידן, הן נתבקשו לציין באילו תחומים הן חשות קשיים בעבודתן כגננות. שאלה זו הייתה שאלה פתוחה. מתשובותיהן עולים כמה תחומים מרכזיים שבהם לרוב מתגלים קשיים בעבודתן כגננות (לפי שכיחות התשובות):

א. גננות רבות ציינו כי התחומים שבהם הן נתקלות בקשיים נוגעים לקשר עם ההורים ולהתמודדות שלהן עימם:

"הרצת חוסר הערכה מההורים וחוסר הבנה של המהלכים שהגננות עושות." (גננת דוברת עברית)

"יש הרבה דרישות מהגננות, לצמוד מול הורים זה לא דבר קל." (גננת דוברת עברית)

"התקשורת עם ההורים, איתנו משתדלים להבין אותם." (גננת דוברת עברית)

ב. חלק מהגננות ציינו כי הקשיים שלהן קשורים לעומס בעבודה הנובע מהצורך לתמרן בין משימות בלחץ של זמן, מדרישות רבות מגורמי הפיקוח ומריבוי משימות שדורש גם עבודה מהבית:

"דרישות של משרד החינוך ושלילת המהלך היום כאן, זה לפעמים לא האיומי ההספק הזה." (גננת דוברת עברית)

"הגננת אחראית על הכול, אין לה משהו שמתחלק איתה בתפקיד. אין עם מי להתחלק, יש צומס עבודה." (גננת דוברת עברית)

"העבודה שלא נאמרת, העבודה שנמשכת במית." (גננת דוברת עברית)

ג. היו גננות שצינו כי העבודה שלהן כגננות הפכה לעמוסה בבירוקרטיה, מילוי טפסים, תיעוד, דיווח והתעסקות בניירת, וכל אלו מקשים מאוד על עבודתן:

"הפכו אותנו לפקידות - בירוקרטיה, מלא ניירת שאנחנו לא רוצים." (גננת דוברת עברית)

"דוחות ובירוקרטיה מול הרשות והוועדות מאוד מקשה על תהליכי העבודה." (גננת דוברת עברית)

ד. חלק מהגננות ציינו כי הקושי העיקרי בעבודתן קשור לכמות הילדים הגדולה ולצפיפות בגן:

"כמות הילדים." (גננת דוברת עברית)

"מספר הילדים גדול מדי והצפיפות גדולה כאן." (גננת דוברת עברית)

ה. היו גגנות שציינו כי הקושי העיקרי בעבודתן הוא בהתמודדות עם ילדים מתקשים ועם ילדים עם צרכים מיוחדים:

"טיכול ביילדיט עט צרכיט מ'וחדיט." (גגנת דוברת ערבית)

"התמודדות עט מאוון בעיות של ילדיט כאון קשייט אוטוריט ורשטיט. הט נכניסיט לאותה קבוצת ילדיט." (גגנת דוברת עברית)

ו. חלק מהגגנות ציינו שהן מתקשות להתמודד עם בעיות משמעת והתנהגות בגן:

"משמעת עט היילדיט." (גגנת דוברת עברית)

"משמעת – לפעמיט אני נתקלית בעיות חמורות ואין כליט מספקיט." (גגנת דוברת עברית)

ז. הגגנות ציינו גם שהתנאים הפיזיים שבהם הן עובדות בעייתיים ומקשים על העבודה בגן:

"תנאיט פיזיט לא מספקיט לאורק שניט." (גגנת דוברת עברית)

"אני לא באשכול או בניין, זה חדר בית ספר, המקום הפיזי מאוד מקשה." (גגנת דוברת ערבית)

"נולא תחלוקת הנניט מול הרשות." (גגנת דוברת עברית)

ח. היו גגנות שציינו שחוסר בכוח האדם בגן מקשה להתמודד עם הכמות הרבה של הילדים:

"אין מספיק כוח אדם." (גגנת דוברת עברית)

"חוסר בצוות [יחסית] למספר היילדיט." (גגנת דוברת עברית)

ט. עוד ציינו הגגנות כי לעיתים הן חשות שאין להן למי לפנות, כי אין להן גיבוי מגורמי וכי ההתנהלות מול גורמים כגון משרד החינוך, המועצה, הפיקוח או הרשות בעייתית עבורן:

"עבודה מול הצוות, הפיקוח, מול הרשות ומשרד החינוך... טנת נלחמת מול כל האורמיט ללא תמיכה וזה הקושי במקצוע." (גגנת דוברת עברית)

"שאין למי לפנות לא מרשימיט מישהו שתומק." (גגנת דוברת עברית)

י. גגנות אחדות ציינו קושי נוסף הקשור לתקציב נמוך ולמשכורת בלתי מספקת.

1.2. יחסים חיוביים בין צוות הגן

בתת-פרק זה מוצגים ממצאים העולים מדיווחי הגננות על מערכת היחסים בין אנשי הצוות, יחסים שעליהם נבנים תהליכי העבודה המשותפת, כך שתיווצר אווירת עבודה חיובית ומאפשרת.

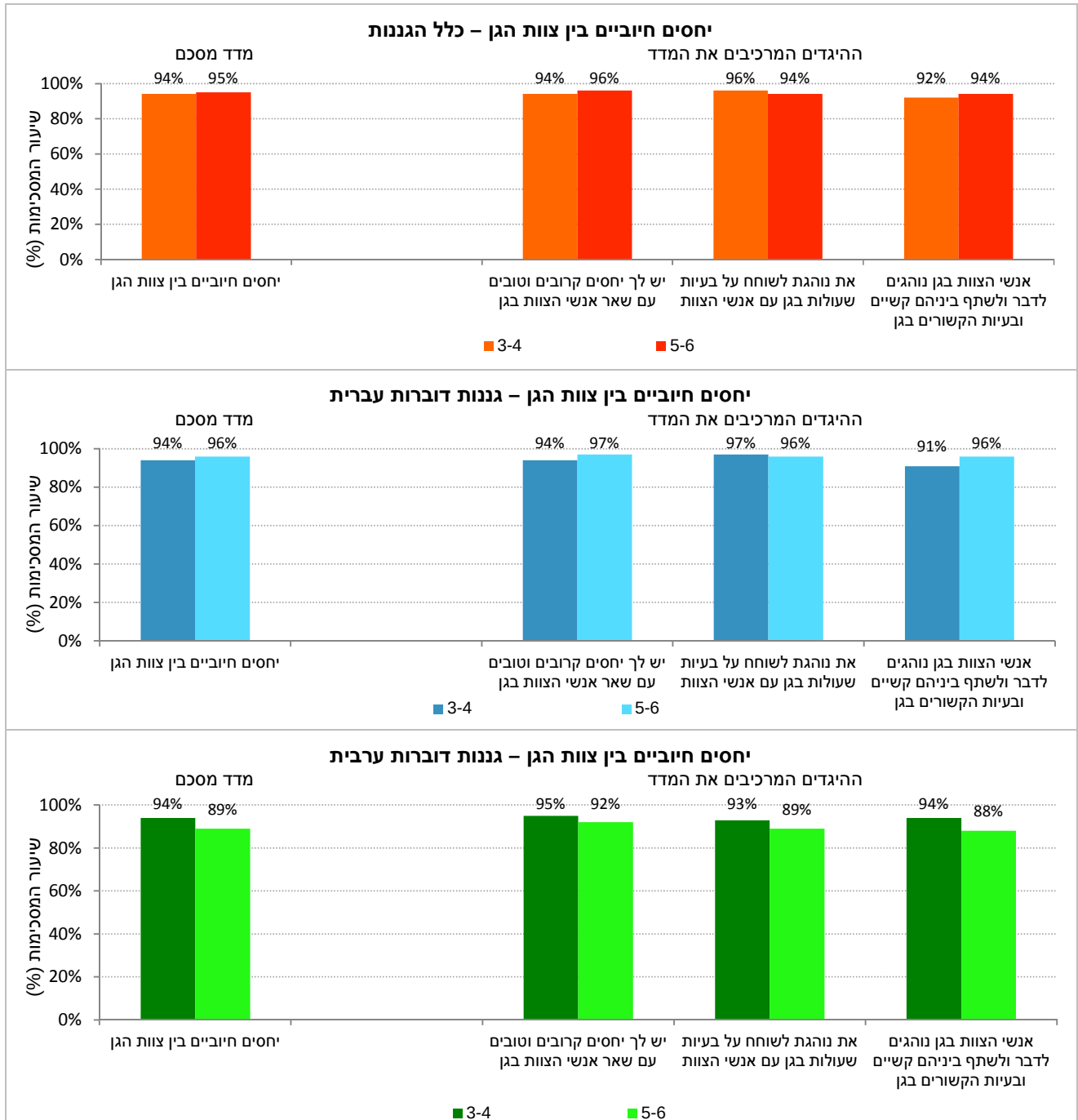
להלן פירוט ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם, כפי שהם מוצגים בשאלון:

מדד מסכם: יחסים חיוביים בין צוות הגן*
א. "יש לך יחסים קרובים וטובים עם שאר אנשי הצוות בגן".
ב. "את נוהגת לשוחח על בעיות שעולות בגן עם אנשי הצוות".
ג. "אנשי הצוות בגן נוהגים לדבר ולשתף ביניהם קשיים ובעיות הקשורים בגן".

* סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים, סווגו המשיבות אשר ציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגד, וחושב שיעורן (באחוזים). המדד המסכם הוא הממוצע של אחוזי המסכימות עם הנאמר בהיגדים המרכיבים את המדד. בהתאמה, ערכי המדד נעים בין 0 ל-100.

בתרשים שלהלן מוצגים נתוני המדד המסכם "יחסים חיוביים בין צוות הגן" ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 2: דיווחי הגננות על יחסים חיוביים בין צוות הגן: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי כ-95% מהגננות דיווחו על יחסים חיוביים בין צוות הגן. התבוננות בהיגדים המרכיבים את הממד המסכם מלמדת כי שיעורי הדיווח בקרב הגננות דוברות העברית עומדים על 91%

עד 97%, והם גבוהים מעט יותר משיעורי הדיווח בקרב הגננות דוברות הערבית – 88% עד 95%. פער זה בין שני מגזרי השפה בא לידי ביטוי בשלב גיל 5-6: בקרב הגננות דוברות הערבית שיעורי הדיווח גבוהים יותר בשלב גיל 3-4 בהשוואה לשלב גיל 5-6 בכל אחד מההיגדים. בקרב הגננות דוברות העברית לעומת זאת שיעורי הדיווח בשלב גיל 5-6 גבוהים משיעורי הדיווח בשלב גיל 3-4 או דומים להם.

1.3. היכרות הגננת עם הילדים

כדי לבחון את מערכת היחסים בין הגננת לילדים בגן נשאלו הגננות על היכרותן עם הילדים, בגן ומחוצה לו, על מתן מענה למאפייניהם הייחודיים, על רגישות לצורכיהם ועל מעקב אחר התפתחותם.

הכרת הגננת את הילדים הן בשהייתם בגן והן בהקשר רחב יותר חשובה מאוד – היא התשתית ליחסים חיוביים ופתוחים בין הצדדים וקרקע פורייה ללמידה של הילדים ולהתפתחות תקינה שלהם.

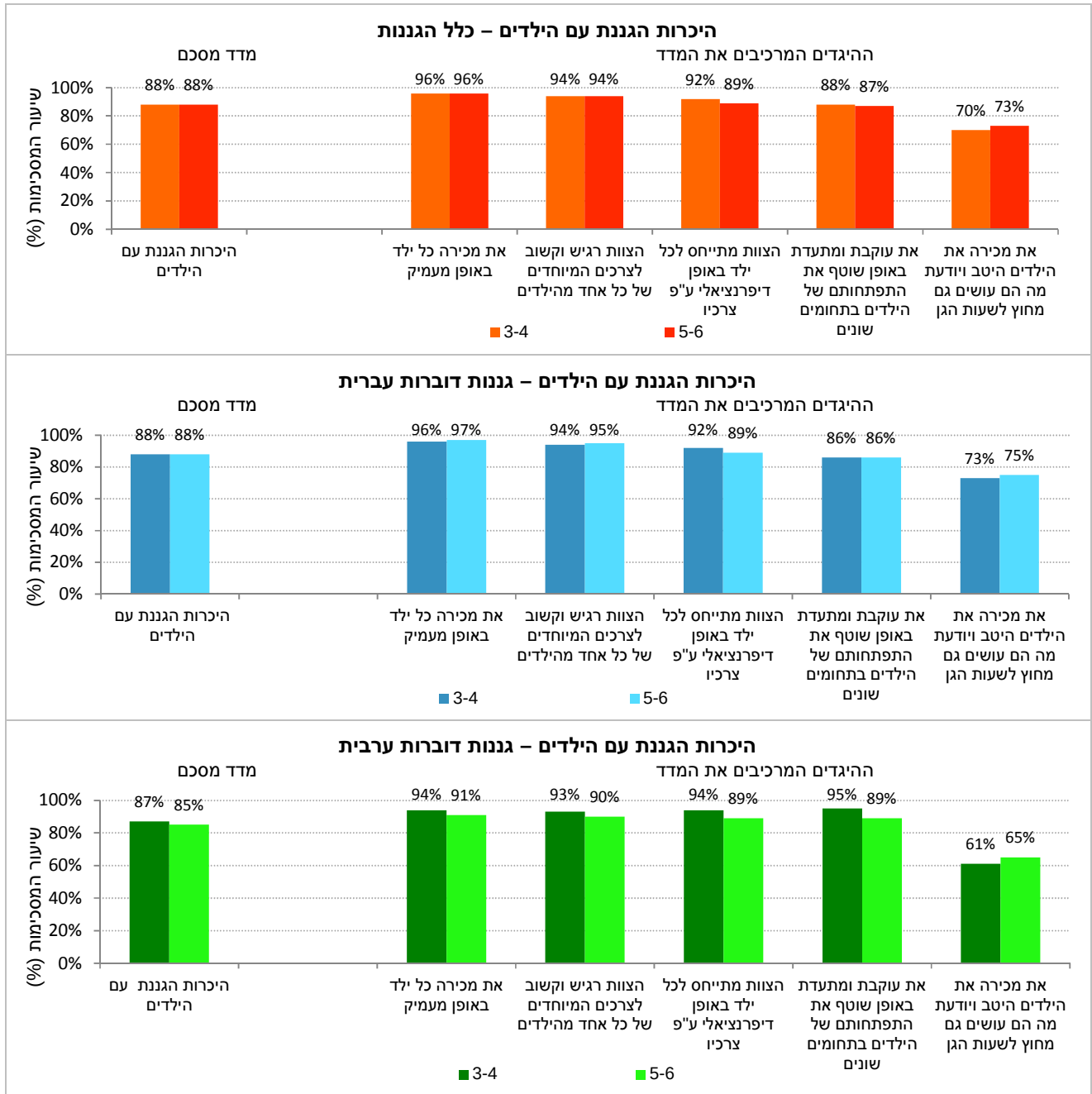
להלן פירוט ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם, כפי שהם מוצגים בשאלון:

מדד מסכם: היכרות הגננת עם הילדים*
א. "את מכירה כל ילד באופן מעמיק".
ב. "הצוות רגיש וקשוב לצרכים המיוחדים של כל אחד מהילדים".
ג. "הצוות מתייחס לכל ילד באופן דיפרנציאלי על פי סגנונו האישי, יכולותיו וצרכיו".
ד. "את עוקבת ומתעדת באופן שוטף את התפתחותם של הילדים בתחומים שונים".
ה. "את מכירה את הילדים היטב ויודעת מה הם עושים גם מחוץ לשעות הגן (חוגים, חברים וכו)".

* סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים, סווגו המשיבות אשר ציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגד, וחושב שיעורן (באחוזים). המדד המסכם הוא הממוצע של אחוזי המסכימות עם הנאמר בהיגדים המרכיבים את המדד. בהתאמה, ערכי המדד נעים בין 0 ל-100.

בתרשים שלהלן מוצגים נתוני המדד המסכם "היכרות הגננת עם הילדים" ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות לילדים בגנים דוברי עברית ועבור גננות לילדים בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 3: דיווחי הגננות על היכרות עם הילדים: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי שיעורי הדיווח על המדד המסכם "היכרות הגננת עם הילדים" עומדים על כ-85% ויותר בשני מגזרי השפה ובכל אחד משלבי הגיל. התבוננות בהיגדים המרכיבים את המדד המסכם מלמדת כי הגננות דיווחו שהן מכירות היטב את הילדים, אך הן מעידות על עצמן שהן יודעות מה הילדים

עושים מחוץ לשעות הלימודים (כ-70%) בשיעורים נמוכים יותר בהשוואה לשיעורי הדיווח בשאר ההיגדים (87% עד 96%). ממצא זה בולט במיוחד בקרב גננות דוברות ערבית שדיווחו על היגד זה בשיעורים נמוכים יותר מהגננות דוברות העברית (פערים של כ-11%).

כמו כן במרבית ההיגדים שיעורי הדיווח בקרב גננות דוברות ערבית נמוכים יותר בשלב גיל 5-6 בהשוואה לשלב גיל 3-4, ואילו בקרב גננות דוברות עברית שיעורי הדיווח דומים על פי רוב.

1.4. מעורבות הורים בגן

בעלי העניין העיקריים במתרחש בגן, מתוך הקהילה הסובבת אותו, הם הורי הילדים. שיח בין צוות הגן לבין ההורים ושותפות חינוכית ביניהם חיוניים ובעל השלכות חיוביות על האקלים בגן ועל תהליכי ההוראה והלמידה בגן. נדבך מרכזי בכינון יחסים חיוביים הוא ערוץ תקשורת פתוח בין צוות הגן להורים, כך שהאחרונים יהיו מעודכנים בנעשה בגן, באופן כללי וברמה של ילדיהם בפרט. יחסים פוריים בין צוות הגן לבין ההורים מתאפיינים גם במעורבות פעילה של ההורים וביצירת שותפות חינוכית אמיתית בין הגננות ושאר צוות הגן לבין ההורים.

פרק זה יעסוק בארבעה נושאים מרכזיים:

- שותפות ועדכון ההורים בנעשה בגן
- רצון הגננת בשותפות גדולה יותר של הורים בפעילויות בגן
- מפגשים פרטניים של הגננות עם ההורים
- שביעות רצון ממספר המפגשים עם ההורים

1.4.1. שותפות ועדכון ההורים בנעשה בגן

המדד המסכם "שותפות ועדכון ההורים בנעשה בגן" מבקש לבחון את התקשורת בין הגננות וצוות הגן לבין ההורים ואת מידת שיתוף הפעולה ביניהם, כפי שתופסות אותה הגננות. בהקשר זה נשאלו הגננות אם הן מיידעות את ההורים באופן שוטף על הנעשה בגן, אם נציגי ההורים שותפים בתהליך קבלת ההחלטות בגן ואם הן נוהגות להתייעץ עם ההורים כיצד לקדם את ילדיהם.

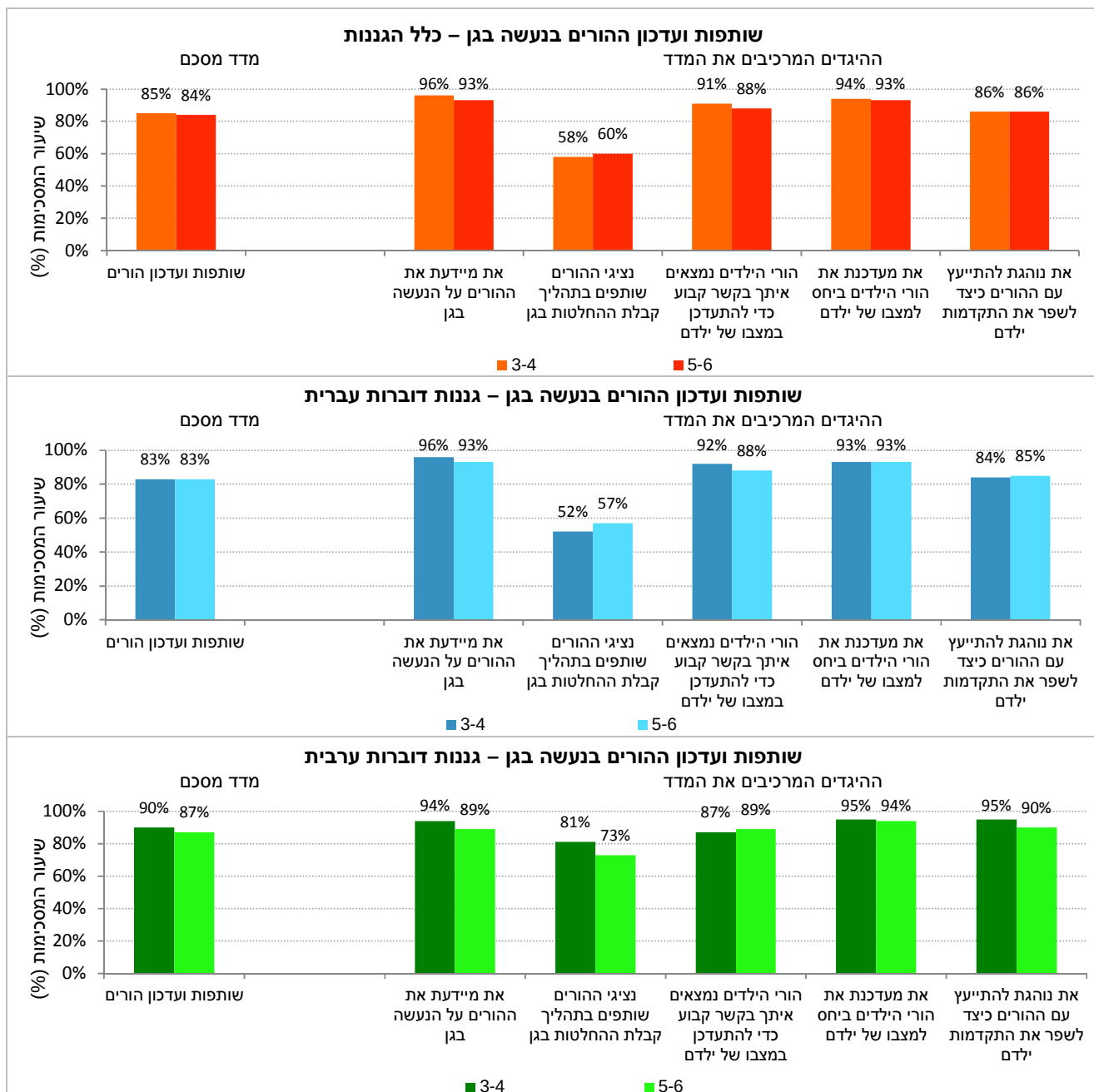
להלן פירוט ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם, כפי שהם מוצגים בשאלון:

מדד מסכם: שותפות ועדכון ההורים בנעשה בגן*
א. "את מיידעת את ההורים באופן שוטף על הנעשה בגן".
ב. "נציגי ההורים שותפים בתהליך קבלת ההחלטות לגבי פעילויות שונות כמו חגים, ימי הולדת, חוגים וכד'".
ג. "הורי הילדים נמצאים איתך בקשר קבוע טלפוני, מייל, סמס וכד', כדי להתעדכן במצבו של הילד שלהם".
ד. "את מעדכנת את הורי הילדים באופן קבוע ביחס למצבו של ילדם".
ה. "את נוהגת להתייעץ עם ההורים כיצד כדאי לשפר את ההתקדמות של הילד שלהם".

* סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים, סווגו המשיבות אשר ציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגד, וחושב שיעורן (באחוזים). המדד המסכם הוא הממוצע של אחוזי המסכימות עם הנאמר בהיגדים המרכיבים את המדד. בהתאמה, ערכי המדד נעים בין 0 ל-100.

בתרשים שלהלן מוצגים נתוני המדד המסכם "שותפות ועדכון ההורים בנעשה בגן" ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 4: דיווחי הגננות על שותפות ועדכון ההורים בנעשה בגן: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי כ-85% מהגננות דיווחו על שותפות ועדכון הורים בנעשה בגן. שיעורי הדיווח בקרב גננות דוברות ערבית עומדים על כ-90%, לעומת זאת שיעורי הדיווח של גננות דוברות עברית נמוכים יותר ועומדים על 83%.

בשני מגזרי השפה ובשני שלבי הגיל הגננות דיווחו בשיעורים גבוהים (87% עד 96% מכלל הגננות) על כך שהן מעדכנות את ההורים על מצב ילדם, נמצאות עימם בקשר קבוע ומיידעות אותם על הנעשה בגן. שיעור דיווח גבוה נרשם בקרב הגננות דוברות הערבית גם בנוגע לכך שהן מתייעצות עם ההורים כיצד לשפר את התקדמות ילדם (90% עד 95%), ושיעור נמוך במעט נרשם בקרב הגננות דוברות העברית (כ-85%). לעומת זאת, שיעורי הדיווח על כך שנציגי ההורים שותפים בתהליך קבלת ההחלטות בגן נמוכים יחסית לשאר ההיגדים בנושא, והם עומדים על כ-55% בלבד בקרב הגננות דוברות העברית ועל כ-75% בקרב הגננות דוברות הערבית.

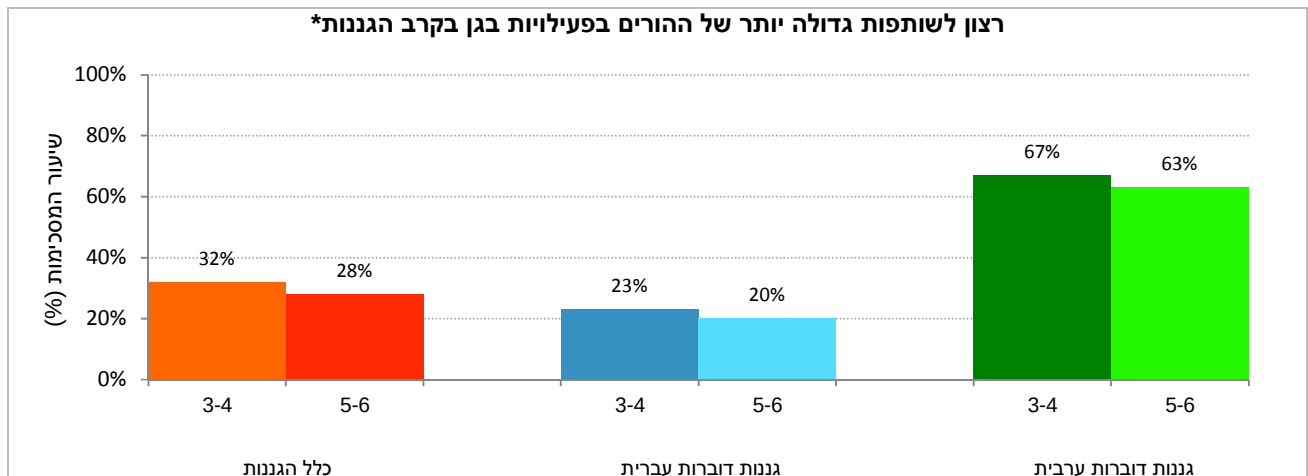
לרוב בשני מגזרי השפה נרשמו שיעורי דיווח דומים בשני שלבי הגיל או גבוהים מעט יותר בשלב גיל 4-3 בהשוואה לשלב גיל 5-6. ממצא זה בולט במיוחד בקרב הגננות דוברות הערבית בהיגד הנוגע לכך שנציגי ההורים שותפים בתהליך קבלת ההחלטות בגן (פער של 8%). לעומת זאת, בקרב הגננות דוברות העברית נרשמה תמונה הפוכה בהיגד זה, כך ששיעורי הדיווח היו גבוהים יותר דווקא בשלב גיל 5-6 בהשוואה לשלב גיל 4-3 (פער של 5%).

1.4.2. רצון לשותפות גדולה יותר של הורים בפעילויות בגן בקרב הגננות

נוסף על בחינת דיווחי הגננות על שותפות ועדכון הורים הן נשאלו אם הן היו מעוניינות בשותפות גדולה יותר של ההורים בפעילויות בגן.

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על רצון בשותפות גדולה יותר של ההורים בפעילויות בגן – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 5: דיווחי הגננות על רצון לשותפות גדולה יותר של הורים בפעילויות בגן: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגד לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

* סולם התשובות על ההיגד היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שצינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגד, וחושב שיעורן (באחוזים).

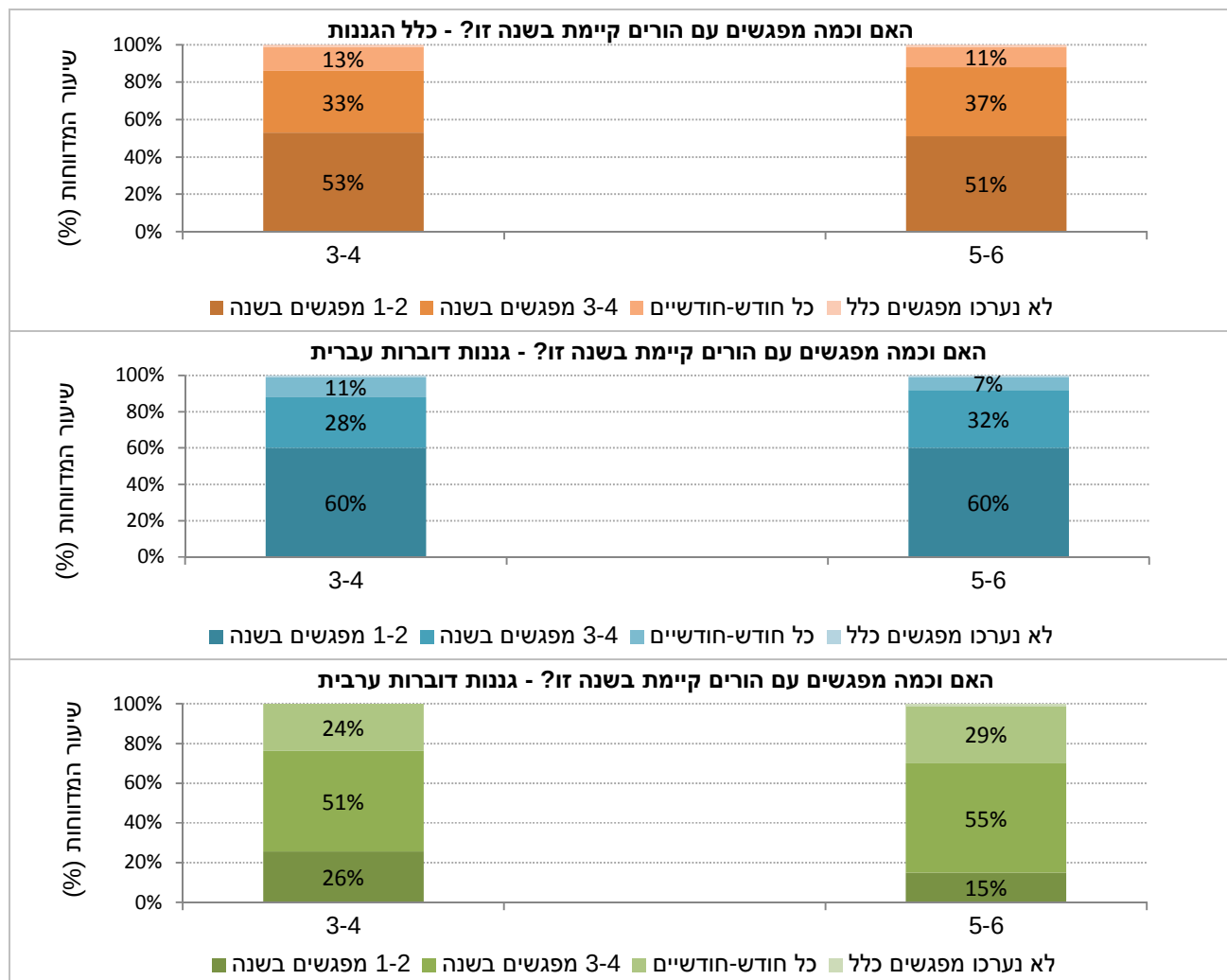
מעיון בתרשים עולה כי כשני שלישים מהגננות דוברות הערבית דיווחו שהן מעוניינות בשותפות גדולה יותר של ההורים בפעילויות בגן. לעומת זאת, שיעור הגננות דוברות העברית שדיווחו על כך עומד רק על כ-20%. פערים גדולים אלו בשיעורי הדיווח נרשמו בכל אחד משלבי הגיל. בשני מגזרי השפה שיעורי הדיווח בשלב גיל 3-4 גבוהים מעט יותר משיעורי הדיווח בשלב גיל 5-6.

1.4.3. מפגשים פרטניים עם ההורים

כדי שההורים יהיו מעורבים בנעשה בגן ושותפים לפעילויות המתקיימות בו, יש לבחון אם מתקיימים בגן במהלך השנה מפגשים פרטניים בין הגננת להורים, כלומר שיחות אישיות, ומה חשיבותם בעיני הגננת. לשם כך נשאלו הגננות אם הן קיימו מפגשים פרטניים עם ההורים בשנה הנוכחית, כמה מפגשים הן קיימו ואם לדעתן נחוצים יותר או פחות מפגשים כגון אלו.

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על קיום מפגשים פרטניים עם ההורים בשנה הנוכחית. אפשרויות התשובה שניתנו לגננות היו "1-2 מפגשים", "3-4 מפגשים", "כל חודש-חודשיים" ו"לא נערכו מפגשים כלל". הנתונים מוצגים בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 6: דיווחי הגננות על קיום מפגשים פרטניים עם ההורים: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

כאשר שיעור המדווחות על אחת מאפשרויות התשובה הוא 2% ומטה ערכי אפשרות התשובה אינם מוצגים בתרשים.

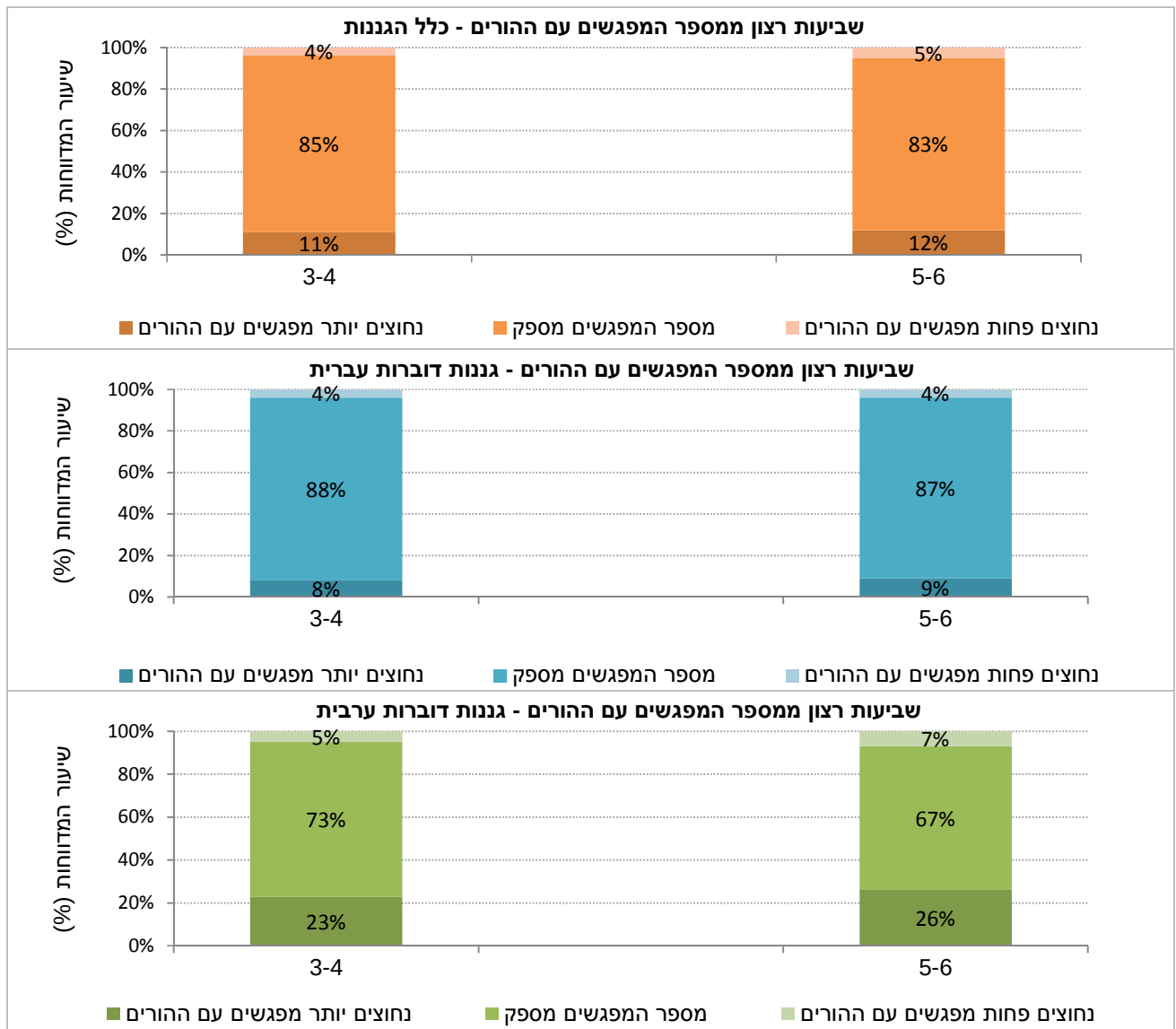
מעיון בתרשים עולה כי בכל אחד ממגזרי השפה מתקבלת תמונה שונה: 60% מהגננות דוברות העברית דיווחו על 1-2 מפגשים עם ההורים בשנה, ואילו מחצית מהגננות דוברות הערבית ויותר דיווחו בעיקר על 3-4 מפגשים. שיעורי הדיווח על 1-2 מפגשים בקרב הגננות דוברות הערבית גבוהים יותר בשלב גיל 3-4 (26%) בהשוואה לשלב גיל 5-6 (15%). ככלל, הגננות דוברות הערבית מדווחות על מפגשים תדירים יותר בהשוואה לגננות דוברות העברית. בשני מגזרי השפה ובשני שלבי הגיל כמעט לא היו גננות שדיווחו כי לא נערכו מפגשים כלל.

1.4.4. שביעות רצון ממספר המפגשים עם ההורים

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על שביעות רצון ממספר המפגשים עם ההורים. הגננות נשאלו אם לדעתן נחוצים יותר מפגשים או פחות מפגשים עם ההורים. אפשרויות התשובה שניתנו לגננות היו "נחוצים הרבה פחות מפגשים עם ההורים", "נחוצים פחות מפגשים עם ההורים", "מספר המפגשים מספק", "נחוצים יותר מפגשים עם ההורים" או "נחוצים הרבה יותר מפגשים עם ההורים". לצורך הדיווח אוחדו אפשרויות התשובה "נחוצים הרבה פחות מפגשים עם ההורים" ו"נחוצים פחות מפגשים עם ההורים" ל"נחוצים פחות מפגשים עם ההורים". אפשרויות התשובה "נחוצים יותר מפגשים עם ההורים" ו"נחוצים הרבה יותר מפגשים עם ההורים" אוחדו ל"נחוצים יותר מפגשים עם ההורים".

הנתונים מוצגים בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 7: דיווחי הגננות על שביעות רצון ממספר המפגשים עם ההורים: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי מרבית הגננות מרגישות שמספר המפגשים עם ההורים מספק (כ-85%). בקרב הגננות דוברות העברית, 88% מהגננות בשלב גיל 3-4 ו-87% מהגננות בשלב גיל 5-6 דיווחו שמספר המפגשים מספק, לעומת 73% ו-67% מהגננות דוברות הערבית שדיווחו כך. בהתאם, שיעור הגננות שדיווחו על כך שנחוצים יותר מפגשים עם ההורים גבוה בקרב הגננות דוברות הערבית בהשוואה לגננות דוברות העברית (23% ו-26% לעומת כ-8% בהתאמה). ככלל, שיעורי הדיווח בקרב הגננות דוברות העברית דומים בשני שלבי הגיל. לעומת זאת הגננות דוברות הערבית דיווחו על מספר מפגשים מספק בשיעור גבוה מעט יותר בשלב גיל 4-3 בהשוואה לשלב גיל 5-6 ובשיעורים דומים בשתי הקטגוריות האחרות.

לסיכום פרק זה:

- מרבית הגננות (83% בקרב דוברות עברית וכ-90% בקרב דוברות ערבית) דיווחו על שותפות ועדכון ההורים על הנעשה בגן. שיעורי דיווח נמוכים יחסית, בעיקר בקרב דוברות העברית, (55% בקרב גננות דוברות עברית וכ-75% בקרב גננות דוברות ערבית) נרשמו בכל הנוגע לשותפות הורים בתהליך קבלת ההחלטות על פעילויות שונות בגן. רק כרבע מהגננות דוברות העברית דיווחו שהיו מעוניינות בשותפות גדולה יותר של ההורים בפעילויות בגן בהשוואה לשני שלישים מהגננות דוברות הערבית. למרות זאת הגננות בגנים דוברי ערבית דיווחו בשיעורים גבוהים יותר מהגננות בגנים דוברי עברית על שותפות ועדכון הורים ועל מספר רב יותר של מפגשים עם ההורים במשך השנה.
- מדיווחי הגננות עולה שבשני שלבי הגיל שכיחות המפגשים עם ההורים בקרב גננות דוברות עברית נמוכה יותר בהשוואה לשכיחות המפגשים בקרב גננות דוברות ערבית – גננות דוברות עברית דיווחו בשיעורים גבוהים בעיקר על מפגש או שניים בשנה (60%), ואילו גננות דוברות ערבית דיווחו יותר על שלושה-ארבעה מפגשים בשנה (כ-50%) או על מפגשים כל חודש-חודשיים (כ-25%). למרות זאת גננות דוברות עברית דיווחו בשיעורים גבוהים יותר על כך שמספר המפגשים מספק (כ-90% מהגננות דוברות העברית וכ-70% מהגננות דוברות הערבית). כמו כן גננות דוברות ערבית דיווחו בשיעור גבוה יותר מגננות דוברות עברית על כך שנחוצים מפגשים נוספים עם ההורים (כ-25% בקרב גננות דוברות ערבית בהשוואה לפחות מ-10% בקרב גננות דוברות עברית).

1.5. הצפיפות בגן

1.5.1. מספר הילדים בגן

כדי לנתח את דיווחי הגננות על הצפיפות בגן נבדקה התפלגות מספר הילדים בגן במדגם הגנים שבמחקר (לפי נתוני משרד החינוך). מהנתונים עולה כי מספר הילדים בגן נע בין 6 ל-45 ילדים ומספרם הממוצע בגן הוא 29 (סטיית תקן 6)³. בלוח שלהלן מוצגים מספר הגנים ושיעורם בחלוקה לפי גודל הגן, מגזר שפה ושלב גיל⁴.

לוח 1: נתוני משרד החינוך על מספר הגנים ושיעורם בחלוקה לפי גודל גן, מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

גודל הגן		כלל הגנים			גנים דוברי עברית			גנים דוברי ערבית		
		4-3	6-5	סה"כ	4-3	6-5	סה"כ	4-3	6-5	סה"כ
20 ומטה	מספר	55	39	94	42	29	71	13	10	23
	שיעור	10%	8%	9%	11%	8%	9%	8%	7%	8%
21-24	מספר	53	54	107	41	42	83	12	12	24
	שיעור	10%	11%	10%	11%	11%	11%	8%	8%	8%
25-28	מספר	65	83	148	51	61	113	14	22	36
	שיעור	12%	16%	14%	13%	17%	15%	9%	15%	12%
29-32	מספר	173	148	321	114	103	219	59	45	104
	שיעור	32%	29%	31%	30%	28%	29%	38%	32%	35%
33-36	מספר	190	182	372	134	131	266	56	51	107
	שיעור	35%	36%	36%	35%	36%	35%	36%	36%	36%
37 ומעלה	מספר	2	2	4	1	0	1	1	2	3
	שיעור	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	1%	1%
סה"כ (מספר גנים)		538	508	1,046	383	366	753	155	142	297
סה"כ (שיעור גנים)		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

הערה: בשל עיגול למספר שלם, האחוזים בכל טור אינם בהכרח מסתכמים ל-100% בדיוק.

³ הנתונים המוצגים כאן נוגעים לאוכלוסיית מחקר זה (על מאפייניה השונים) ואינם בהכרח מצטלבים עם הסטטיסטיקה הרשמית המפורסמת בהקשר של גודל גני ילדים.

⁴ החלוקה לשלב גיל מבוססת על דיווחי הגננות בסקר באשר לשלב החינוך שאליו הגן משתייך. גננות שענו כי הגן הוא "טרם חובה" או "טרם חובה וחובה" שויכו לשלב הגיל 3-4, ואילו גננות שענו כי הגן הוא "גן חובה" שויכו לשלב הגיל 5-6.

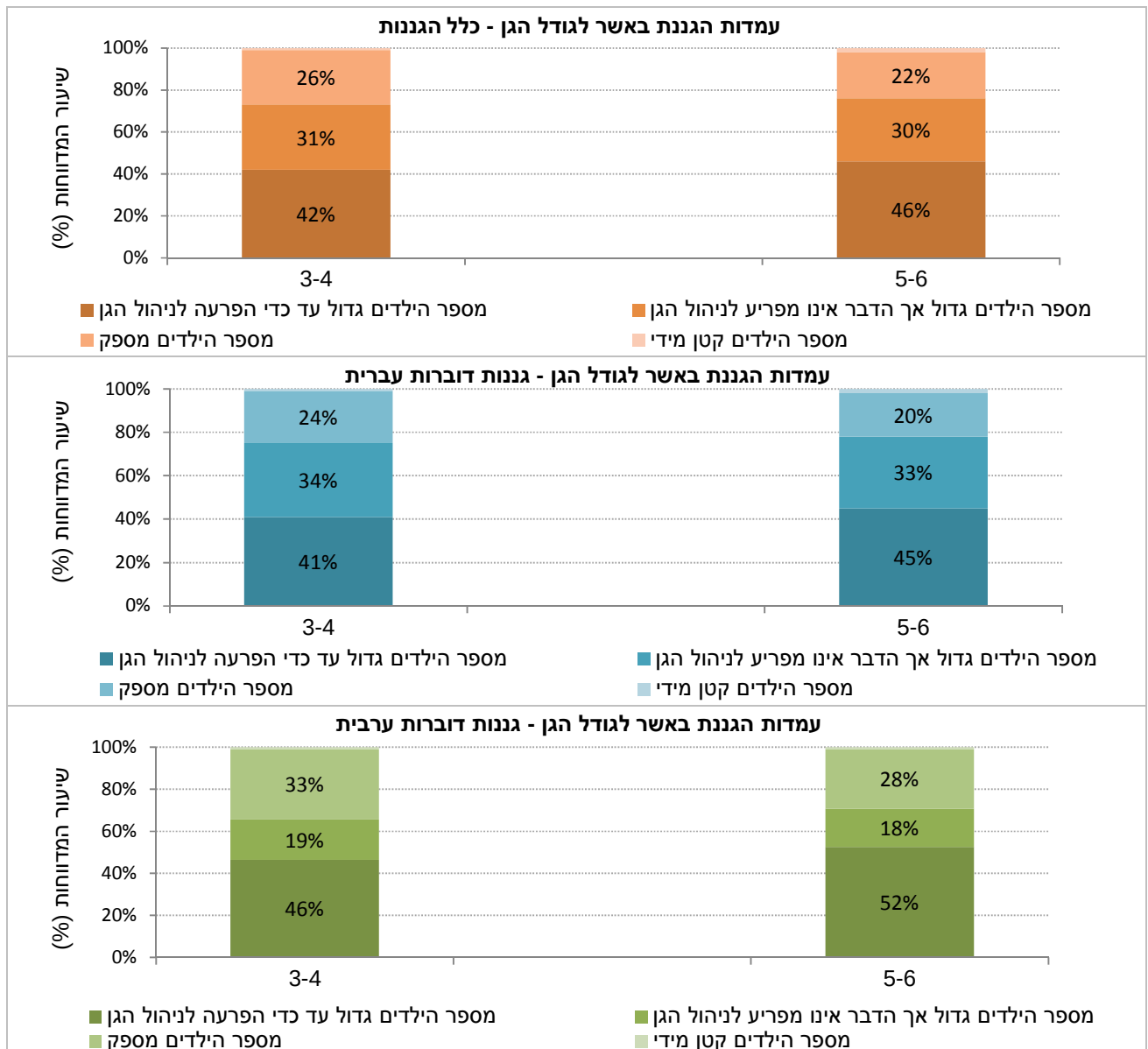
1.5.2. תפיסות ושביעות רצון מגודל הגן

הגננות התבקשו לבחור בתיאור המתאים ביותר ליכולתן לנהל את הגן ביחס למספר הילדים בגן. לגננות ניתנו ארבע אפשרויות תשובה:

1. "מספר הילדים בגן גדול מדי עד כדי הפרעה לניהול התקין של הגן ולביצוע פעילויות יום יומיות".
2. "מספר הילדים בגן גדול מדי והיה עדיף להקטינו אך הדבר אינו מפריע לניהול התקין של הגן ולביצוע פעילויות יום יומיות".
3. "מספר הילדים בגן מספק".
4. "מספר הילדים בגן קטן מדי".

בתרשים שלהלן מוצגות עמדות הגננות באשר לגודל הגן – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגני ילדים דוברי עברית ועבור גננות בגני ילדים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 8: דיווחי הגננות על עמדותיהן באשר לגודל הגן: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

הערות: 1. שיעורי המדווחות באפשרויות התשובה השונות אינם בהכרח מסתכמים ל-100% שכן הם עוגלו למספרים שלמים.
2. כאשר שיעור המדווחות על אחת מאפשרויות התשובה הוא 2% ומטה ערכי אפשרות התשובה אינם מוצגים בתרשים.

מעיון בתרשים עולה כי 42% מהגננות בשלב גיל 3-4 ו-46% מהגננות בשלב גיל 5-6 דיווחו שמספר הילדים בגן גדול עד כדי הפרעה לניהול הגן. זוהי אפשרות התשובה השכיחה ביותר בשני מגזרי השפה ובשני שלבי הגיל. שיעורי הדיווח על הפרעה לניהול הגן גבוהים יותר בקרב גננות דוברות ערבית בהשוואה לגננות דוברות עברית, וכן בקרב גננות בגנים בשלב גיל 5-6 בהשוואה לגננות בגנים בשלב גיל 3-4.

אפשרות התשובה השנייה בשכיחותה שונה בכל אחד ממגזרי השפה: כ-35% מהגננות דוברות העברית דיווחו על מספר ילדים גדול שאינו מפריע לניהול הגן בהשוואה לכ-20% בקרב הגננות דוברות הערבית. לעומת זאת אפשרות התשובה השנייה בשכיחותה בקרב דוברות הערבית היא מספר ילדים מספק – שיעורי הדיווח על כך עומדים על 28% בשלב גיל 5-6 ועל 33% בשלב גיל 3-4, בהשוואה ל-20% ו-24% (בהתאמה) מהגננות דוברות העברית שדיווחו על כך. שיעורי הדיווח באפשרות תשובה זו היו גבוהים יותר בשלב גיל 3-4 בהשוואה לשלב גיל 5-6 בשני מגזרי השפה. רק כאחוז מהגננות בשני מגזרי השפה ובשני שלבי הגיל דיווחו כי מספר הילדים בגן קטן מדי.

1.5.3. הקשר בין גודל הגן לבין שביעות הרצון של הגננת מגודל הגן

בתת-פרק זה ביקשנו לבחון את הקשר שבין עמדות הגננות באשר לגודל הגן לבין גודלו בפועל. דיווחי הגננות מוצגים בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל ולגודל הגן.

לוח 2: הקשר בין גודל הגן לבין שביעות הרצון של הגננת מגודלו בחלוקה לפי מספר הילדים בגן ולפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

כלל הגננות												
סה"כ				6-5				4-3				
קטן מדי	מספר הילדים מספק	גדול מדי	גדול עד כדי הפרעה	קטן מדי	מספר הילדים מספק	גדול מדי	גדול עד כדי הפרעה	קטן מדי	מספר הילדים מספק	גדול מדי	גדול עד כדי הפרעה	
6%	64%	14%	16%	9%	62%	14%	16%	4%	66%	14%	17%	24 ומטה
1%	21%	34%	45%	1%	21%	31%	47%	1%	21%	36%	42%	32-25
0%	5%	35%	59%	0%	3%	36%	60%	0%	7%	35%	58%	33 ומעלה
גננות דוברות עברית												
7%	62%	13%	18%	10%	61%	13%	16%	5%	64%	12%	19%	24 ומטה
1%	18%	37%	44%	1%	18%	34%	46%	0%	18%	41%	41%	32-25
0%	4%	40%	57%	0%	2%	41%	57%	0%	5%	38%	56%	33 ומעלה
גננות דוברות ערבית												
2%	72%	17%	9%	5%	67%	14%	14%	0%	76%	20%	4%	24 ומטה
1%	33%	19%	48%	0%	33%	19%	48%	1%	33%	18%	48%	32-25
1%	11%	20%	68%	0%	8%	19%	74%	2%	14%	21%	63%	33 ומעלה

הערה: שיעורי המדווחות באפשרויות התשובה השונות אינם בהכרח מסתכמים ל-100% שכן הם עוגלו למספרים שלמים.

מעיון בלוח עולה כי ככל שגודל הגן קטן יותר כך שיעורי הדיווח של הגננות שמספר הילדים מספק גבוהים יותר. כלומר, שיעורי הדיווח הגבוהים ביותר שמספר הילדים מספק נרשמו בנוגע לגנים של 24 ילדים ומטה (64% מכלל הגננות לעומת 26% מהן בשני גודלי הגן האחרים ביחד). כצפוי, מגמה הפוכה נרשמה בשיעורי הדיווח על גודל גן גדול מדי או גדול עד כדי הפרעה. ממצא זה נוגע לכל אחד משלבי הגיל ולשני מגזרי השפה.

בהשוואה בין שני מגזרי השפה נראה שבכל גודלי הגן הגננות דוברות הערבית ציינו בשיעורים גבוהים יותר מהגננות דוברות העברית שמספר הילדים בגן מספק. הפערים הגדולים ביותר בין שיעורי הדיווח על גודל גן מספק נרשמו בנוגע לגנים של 25-32 ילדים (פער של 15% בין שני מגזרי השפה). בהתאם, שיעורי הדיווח על כך שהגן גדול עד כדי הפרעה לניהולו, בקרב גנים של 24 ילדים ומטה, היו גבוהים יותר בקרב גננות דוברות עברית בהשוואה לגננות דוברות ערבית. אף על פי כן, בגנים של 25 ילדים ויותר, דיווחו הגננות דוברות הערבית בשיעורים גבוהים יותר מדוברות העברית לא רק על מספר ילדים מספק, אלא גם על מספר ילדים גדול עד כדי הפרעה לניהול הגן.

ככלל, **בין שלבי הגיל** לא נרשמו פערים גדולים המשקפים מגמה אחידה. הגננות בשלב גיל 3-4 ציינו שמספר הילדים בגן מספק יותר מגננות בשלב גיל 5-6 בנוגע לגודל גן של 24 ילדים ומטה, אך גם בנוגע לגודל גן של 33 ילדים ומעלה (פער של 4% בשני המקרים). הפערים בולטים יותר בקרב גננות דוברות ערבית (פערים של 9% ו-6%, בהתאמה). גם בשיעורי הדיווח על מספר ילדים גדול עד כדי הפרעה הפערים בין שלבי הגיל בולטים בקרב הגננות דוברות הערבית, אך כיוון הפערים הפוך – שיעור הגננות שדיווחו על מספר ילדים גדול עד כדי הפרעה בגנים של 24 ילדים ומטה ושל 33 ילדים ומעלה גבוה יותר בשלב גיל 5-6 (פערים של כ-10% בין שלבי הגיל).

1.6. הסביבה הפיזית בגן

כאשר בוחנים את האווירה בגן הילדים חשוב לזכור כי היא אינה עומדת בחלל ריק אלא קשורה לסביבה הפיזית הנתונה. לסביבה הפיזית השפעה רבה על תחושות הילדים, על צוות הגן ועל היחסים הבין-אישיים בגן. בתוך כך תשתיות מתאימות וסביבה נקייה, מטופחת, מרווחת וחופשית ממפגעים הן תנאי חשוב לאקלים חיובי ומעצים בגן. בתת-פרק זה מוצגים דיווחי הגננות על הסביבה הפיזית בגן: מבנה הגן, החצר והשירותים.

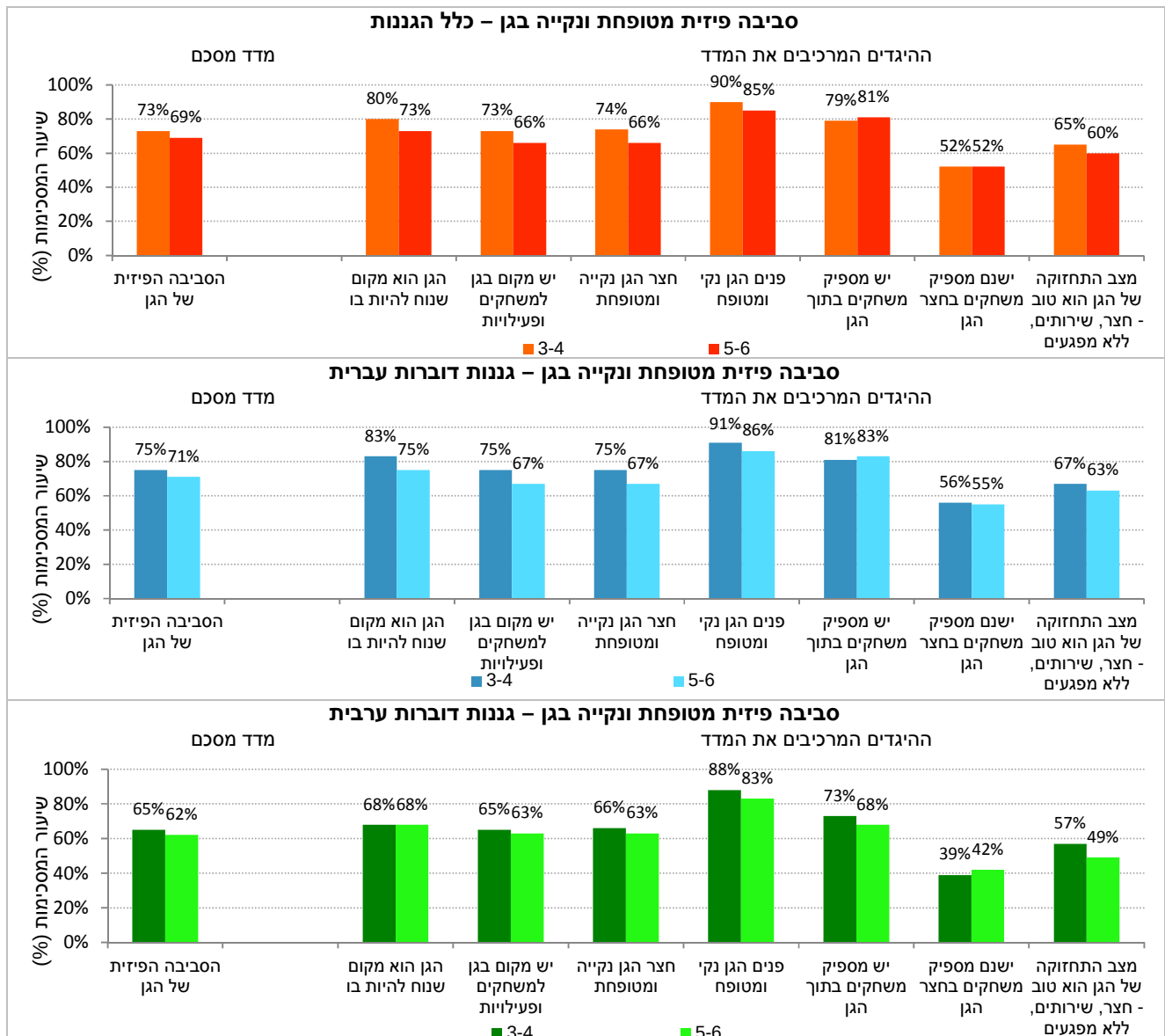
להלן פירוט ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם, כפי שהם מוצגים בשאלון:

מדד מסכם: סביבה פיזית מטופחת ונקייה*
א. "הגן הוא מקום שנוח להיות בו (מבחינת מקומות ישיבה, מתקנים, צפיפות, תאורה, חום/ קור וניקיון)".
ב. "יש מספיק מקום בגן למשחקים ולפעילויות שונות".
ג. "חצר הגן נקייה ומטופחת".
ד. "פנים הגן נקי ומטופח".
ה. "ישנם מספיק משחקים בתוך הגן".
ו. "ישנם מספיק משחקים בחצר הגן".
ז. "מצב התחזוקה של הגן הוא טוב, מבחינת החצר, המתקנים, השירותים, ללא מפגעים בטיחותיים וכד'".

* סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים, סווגו המשיבות אשר ציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגד, וחושב שיעורן (באחוזים). המדד המסכם הוא הממוצע של אחוזי המסכימות עם הנאמר בהיגדים המרכיבים את המדד. בהתאמה, ערכי המדד נעים בין 0 ל-100.

בתרשים שלהלן מוצגים נתוני המדד המסכם "סביבה פיזית מטופחת ונקייה" ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 9: דיווחי הגננות על סביבה פיזית מטופחת ונקייה בגן: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי שיעור הדיווח על סביבה פיזית מטופחת ונקייה בגן בקרב גננות דוברות עברית עומד על כ-75%, ואילו בקרב הגננות דוברות הערבית הוא עומד על כ-65%. פער זה בין המגזרים נרשם בכל ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם.

התבוננות בהיגדים מלמדת כי בשני מגזרי השפה הגננות דיווחו בשכיחות גבוהה על כך שפנים הגן נקי ומטופח (כ-85%) ועל כך שיש מספיק משחקים בתוך הגן (כ-80%). לעומת זאת, הגננות דיווחו בשכיחות נמוכה יחסית על כך שמצב התחזוקה בגן הוא טוב (כ-60%) ובשיעורים נמוכים אף יותר על כך שיש

מספיק משחקים בחצר הגן (כ-50%). בהיגד זה בולט שיעור מדווחות נמוך ביותר בקרב גננות דוברות ערבית (כ-40%).

ככלל, בשני מגזרי השפה ובעיקר בקרב הגננות דוברות העברית שיעורי הדיווח גבוהים מעט יותר בשלב גיל 3-4 בהשוואה לשלב גיל 5-6.

2. סביבה פדגוגית

עד כה עסקנו בהיבטים שונים של האקלים בגן. בפרק זה של הדוח נעסוק בהיבטים שונים של הסביבה הפדגוגית, דהיינו הסביבה שבה מתרחשים תהליכי ההוראה-למידה של הילדים בגן שיכולים לקדם את הידע שלהם, את המיומנויות שלהם ואת ההתפתחות הקוגניטיבית והרגשית שלהם.

אלה הנושאים המדווחים בפרק זה:

- תמיכה וליווי מקצועי של הגננת
- הפיתוח המקצועי של הגננות
 - שביעות רצון מהפיתוח המקצועי
 - בחירת הקורסים במסגרת הפיתוח המקצועי
- קיום ישיבות צוות קבועות
 - תדירות קיום ישיבות הצוות
- חומרי הוראה-למידה
 - קבלת חומרי הוראה-למידה מהאגף לחינוך קדם יסודי
 - שביעות רצון מחומרי ההוראה-למידה
- מעקב הגננת אחר התפתחות הילדים
- שביעות רצון מהאוטונומיה המקצועית

2.1. תמיכה וליווי מקצועי של הגננת

בהמשך לנושא שביעות הרצון של הגננות מתפקידן אשר נתוניו הוצגו בפרק 1.1, וכחלק בלתי נפרד ממנו, תת-פרק זה עוסק בדיווחי הגננות על התמיכה שהן מקבלות בעבודתן ובתוך כך על השאלה אם יש גורמים מקצועיים שאפשר לפנות אליהם לעצות או לתמיכה מקצועית.

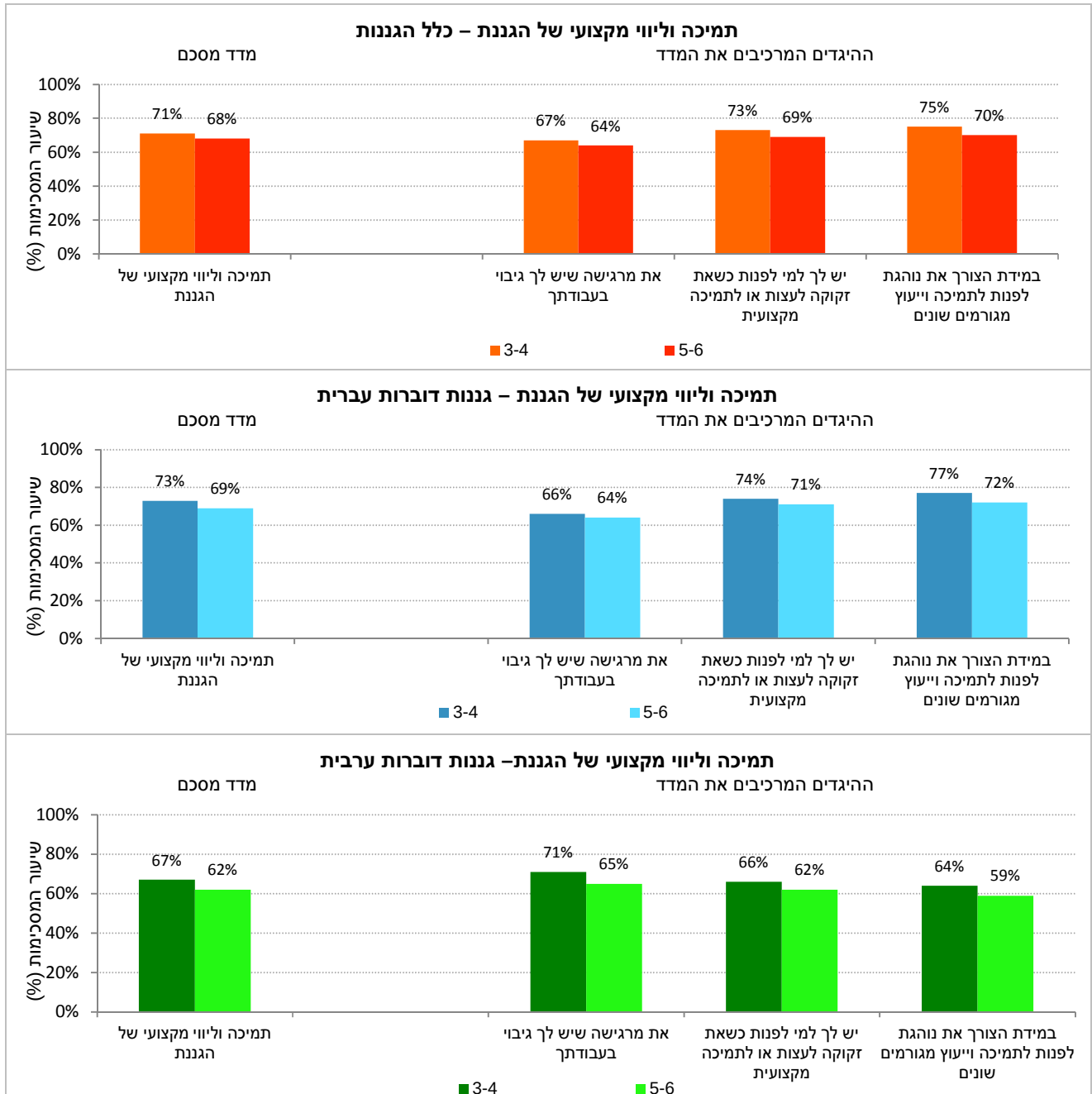
להלן פירוט ההיגדים המרכיבים את המדד המסכם, כפי שהם מוצגים בשאלון:

מדד מסכם: תמיכה וליווי מקצועי של הגננת*
א. "את מרגישה שיש לך גיבוי בעבודתך".
ב. "קיימים גורמים שאליהם את יכולה לפנות כשאת זקוקה לעצות או לתמיכה מקצועית".
ג. "במידת הצורך את נוהגת לפנות לתמיכה וייעוץ מגורמים שונים".

* סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים, סווגו המשיבות אשר ציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגד, וחושב שיעורן (באחוזים). המדד המסכם הוא הממוצע של אחוזי המסכימות עם הנאמר בהיגדים המרכיבים את המדד. בהתאמה, ערכי המדד נעים בין 0 ל-100.

בתרשים שלהלן מוצגים נתוני המדד המסכם "תמיכה וליווי מקצועי של הגננת" ונתוני ההיגדים המרכיבים אותו – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 10: דיווחי הגננות על תמיכה וליווי מקצועי בעבודתן: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי כ-70% מהגננות דוברות העברית דיווחו על תמיכה וליווי מקצועי בעבודה. לעומת זאת, שיעור הדיווח בקרב הגננות דוברות הערבית נמוך יותר ועומד על כ-65%. בשני מגזרי השפה, שיעורי הדיווח גבוהים מעט יותר בשלב גיל 4-3 בהשוואה לשלב גיל 5-6.

התבוננות בהיגדים מלמדת כי שיעורי הדיווח בקרב כלל הגננות עומדים על 64% עד 75%. הגננות דוברות העברית דיווחו שיש להן למי לפנות כשהן זקוקות לעצה או לתמיכה מקצועית ושהן נוהגות לפנות לתמיכה וייעוץ מגורמים שונים בשכיחות גבוהה יותר מגננות דוברות ערבית (כ-75% לעומת כ-65% בהתאמה). לעומת זאת, הגננות דוברות הערבית בשלב גיל 3-4 דיווחו שיש להן גיבוי בעבודה בשכיחות גבוהה יותר מהגננות דוברות העברית (71% לעומת 66% בהתאמה).

2.2. הפיתוח המקצועי של הגננות

2.2.1. שביעות רצון מהפיתוח המקצועי

פיתוח מקצועי של גננות הוא נדבך מרכזי בתהליך למידה מתמשך וארוך לאורך הקריירה המקצועית של הגננת. במערכת החינוך מתקיימים תהליכים רבים שמטרתם לקדם את רמת המומחיות והמקצועיות של הגננות. בהקשר זה נשאלו הגננות אם הן שבעות רצון מהיבטים שונים של הפיתוח המקצועי שלהן, ובהם מערך הפיתוח המקצועי, התכנים המועברים במסגרת הפיתוח המקצועי ומגוון ההשתלמויות בנושאים שונים.

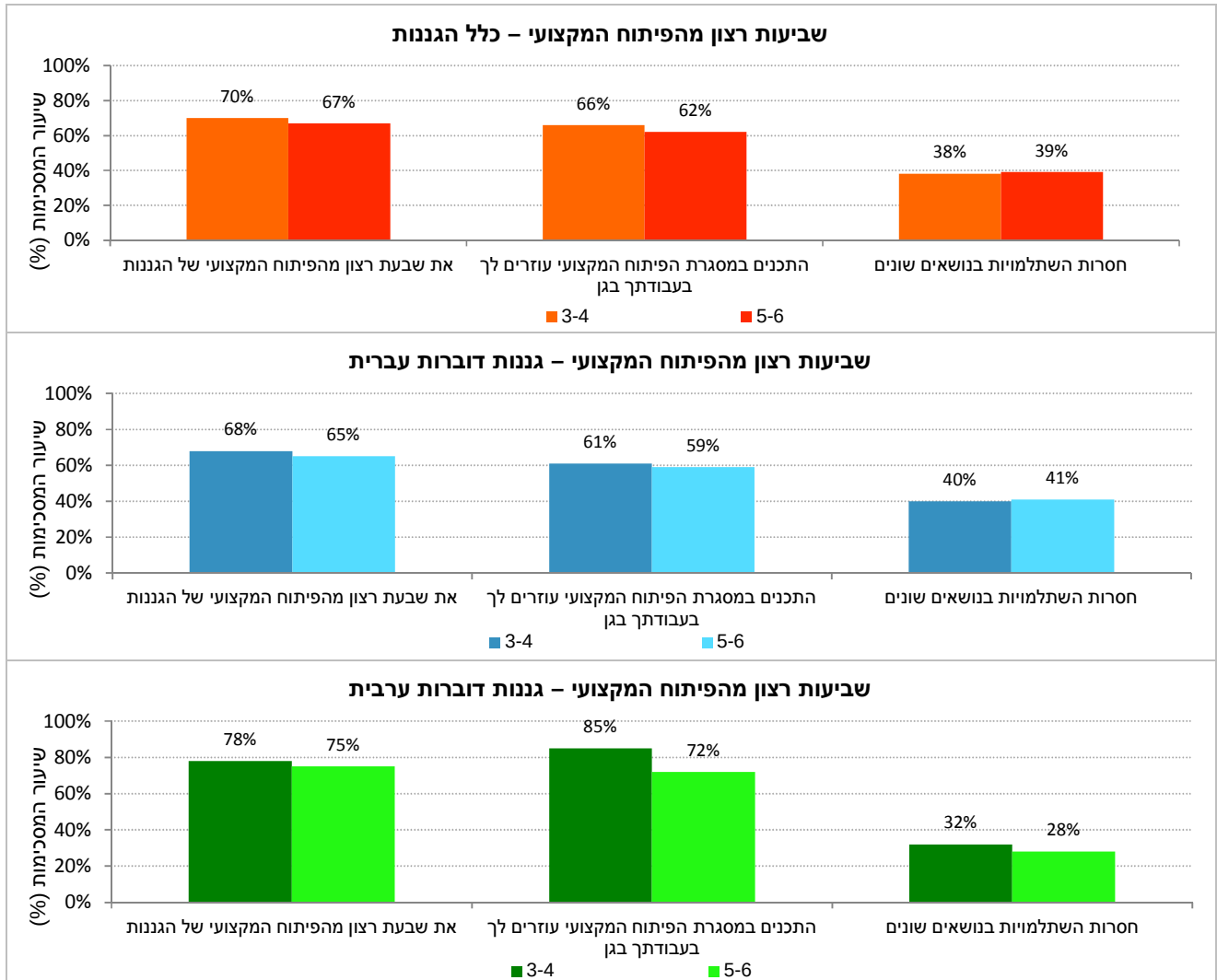
להלן פירוט ההיגדים הנוגעים לנושא זה, כפי שהם מוצגים בשאלון:

נושא ללא מדד מסכם: שביעות רצון מהפיתוח המקצועי*
א. "את שבעת רצון ממערך הפיתוח המקצועי של הגננות".
ב. "התכנים המועברים במסגרת הפיתוח המקצועי עוזרים לך מאוד בעבודת הגן".
ג. "חסרות השתלמויות בנושאים שונים".

* סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שצינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגדים, וחושב שיעורן (באחוזים).

בתרשים שלהלן מוצגים נתוני ההיגדים בנושא "שביעות רצון מהפיתוח המקצועי" – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 11: דיווחי הגננות על שביעות רצון מהפיתוח המקצועי: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי מרבית הגננות דוברות הערבית (72% עד 85%) ויותר ממחצית הגננות דוברות העברית (59% עד 68%) הביעו שביעות רצון מהפיתוח המקצועי ודיווחו שהתכנים במסגרת הפיתוח המקצועי עוזרים להן בעבודתן בגן. בשני היבטים אלו שיעורי הדיווח גבוהים יותר בקרב גננות דוברות ערבית בהשוואה לגננות דוברות עברית, והפער בולט בעיקר בנוגע לכך שהתכנים עוזרים בעבודה בגן. בהיבט הנוגע להשתלמויות, מעט יותר משליש מהגננות דיווחו שחסרות השתלמויות בנושאים שונים, ונרשמו שיעורי דיווח גבוהים מעט יותר בקרב גננות דוברות עברית (כ-40%) בהשוואה לגננות דוברות ערבית (כ-30%).

פער בין שלבי הגיל נרשם בקרב גננות דוברות ערבית בנוגע לתכנים במסגרת הפיתוח המקצועי, כך ששיעור הדיווח בשלב גיל 3-4 גבוה בהשוואה לשלב גיל 5-6 (פער של 13%). ביתר ההיבטים אין הבדל ניכר בשיעורי הדיווח בין שני שלבי הגיל הן בקרב הגננות דוברות העברית והן בקרב הגננות דוברות הערבית.

בהמשך לבחינת הפיתוח המקצועי, הגננות אשר ציינו כי לדעתן חסרות השתלמויות בנושאים שונים במידה רבה או רבה מאוד, נשאלו לגבי הנושאים שחסרים לדעתן בהשתלמויות שהן עוברות במהלך השנה. שאלה זו הייתה שאלה פתוחה. מתשובות הגננות עולים כמה תחומים מרכזיים אשר חסרים בהשתלמויות המוצעות להן ושהן היו מעוניינות להשתלם בהם (מפורט לפי שכיחות התשובות):

א. גננות רבות ציינו כי חסרות להן השתלמויות בכל הקשור לתחומי העשרה ואומנות כגון מוזיקה, ספורט, טכנולוגיה, תנועה ועוד:

"אומנות, מוזיקה, תאטרון." (גננת דוברת עברית)

"ריתמיקה, ספורט וכו'." (גננת דוברת ערבית)

**"התפתחות תנועה, מוטוריקה, תיפוף, תאטרון בובות, יוגה וכו'. חסר ידע
לגננות בתחום של הפצילות."** (גננת דוברת עברית)

"מחשבים וטכנולוגיה." (גננת דוברת עברית)

ב. היו גננות שהביעו עניין בהשתלמויות העוסקות בהתמודדות עם ילדים בעלי קשיים בגן, ובתוך כך קבלת כלים לאיתור ילדים עם קשיים בתחומים שונים ולהתמודדות עם בעיות התנהגותיות, רגשיות ולימודיות:

**"ציהוי ילדים עם בעיות וילדים עם צרכים מיוחדים, כלים לגננות
להתמודדות."** (גננת דוברת עברית)

**"שינוי של ילדים עם צרכים מיוחדים... לנו אין את הכלים להתמודדות
עמם כי אנחנו לא מקבלות הדרכה מספקת."** (גננת דוברת עברית)

"התחום הראשי, התמודדות עם קשיים של ילדים." (גננת דוברת עברית)

ג. לחלק מהגננות חסרה בהשתלמויות נגיעה בפרקטיקה של ההתנהלות בגן, כלומר בכל מה שנוגע להתמודדות היומיומית מול הילדים, מתן מענה למצבים שמתרחשים בגן בפועל ונגיעה בנושאים הקשורים לאקלים בגן, טיפול במשמעת, ניהול הגן והצוות ועוד:

"אקלים, התמודדות באן, בעיות משמעת." (גננת דוברת עברית)

"בנושאים שיותר מדברים על האן שלי - אקלים כאן, התנהלות מול הורים. כל דבר שאני נתקל בו ביום יום ואני לא מקבלת לאביו כלי."
(גננת דוברת עברית)

"בציקרון כל הנושאים שקורים לעבודה פרקטית בתוך האן, זה מה חסר." (גננת דוברת ערבית)

ד. לחלק מהגננות חסרה בהשתלמויות הנגיעה בהתמודדות אל מול ההורים שכיום הם שותפים מלאים לנעשה בגן:

"תקשורת של ההורים עם האננת." (גננת דוברת עברית)

"בנושאים של יחסים מול הורים, מצורבות הורים והצבת גבולות להורים."
(גננת דוברת עברית)

ה. היו גננות שהביעו עניין בהשתלמויות העוסקות בתכנים לימודיים ובתחומי הליבה:

"כל המושגים שהילדים צריכים לדעת, חשבון, אוריינות, ספורט, אומנות, דרמה, מחול." (גננת דוברת עברית)

"מדעים, מתמטיקה, תוכניות לימוד חדשות." (גננת דוברת ערבית)

ו. חלק מהגננות מעוניינות בהשתלמויות שעוסקות בהעצמה אישית, העשרה וליווי וייעוץ אישי לגננת:

"העצמה אישית של האננות..." (גננת דוברת עברית)

"חסרות השתלמויות בנושאים כמו העצמה של האננת ודברים שנוגעים יותר להעצמה של הנפש בקרב האננות הוותיקות." (גננת דוברת עברית)

ז. יתר הגננות ציינו נושאים שונים ומגוונים אשר חסרים להן בהשתלמויות, כגון השתלמויות ייעודיות לגננות ותיקות או חדשות, איכות הסביבה, עיצוב הגן, תכנים ספציפיים לפי שלבי הגיל של הילדים (הגיל הרך, הכנה לגן חובה), עזרה ראשונה, ניהול תקציב הגן ועוד.

2.2.2. בחירת הקורסים במסגרת הפיתוח המקצועי

נוסף על בחינת שביעות הרצון מהפיתוח המקצועי, נשאלו הגננות על היבטים שונים הקשורים לבחירת הקורסים כחלק מהאפשרות לפיתוח המקצועי. בנושא זה מוצגות שתי שאלות שנשאלו הגננות בנושא, האחת על יכולת בחירה חופשית של קורסים והשנייה על מבחר הקורסים.

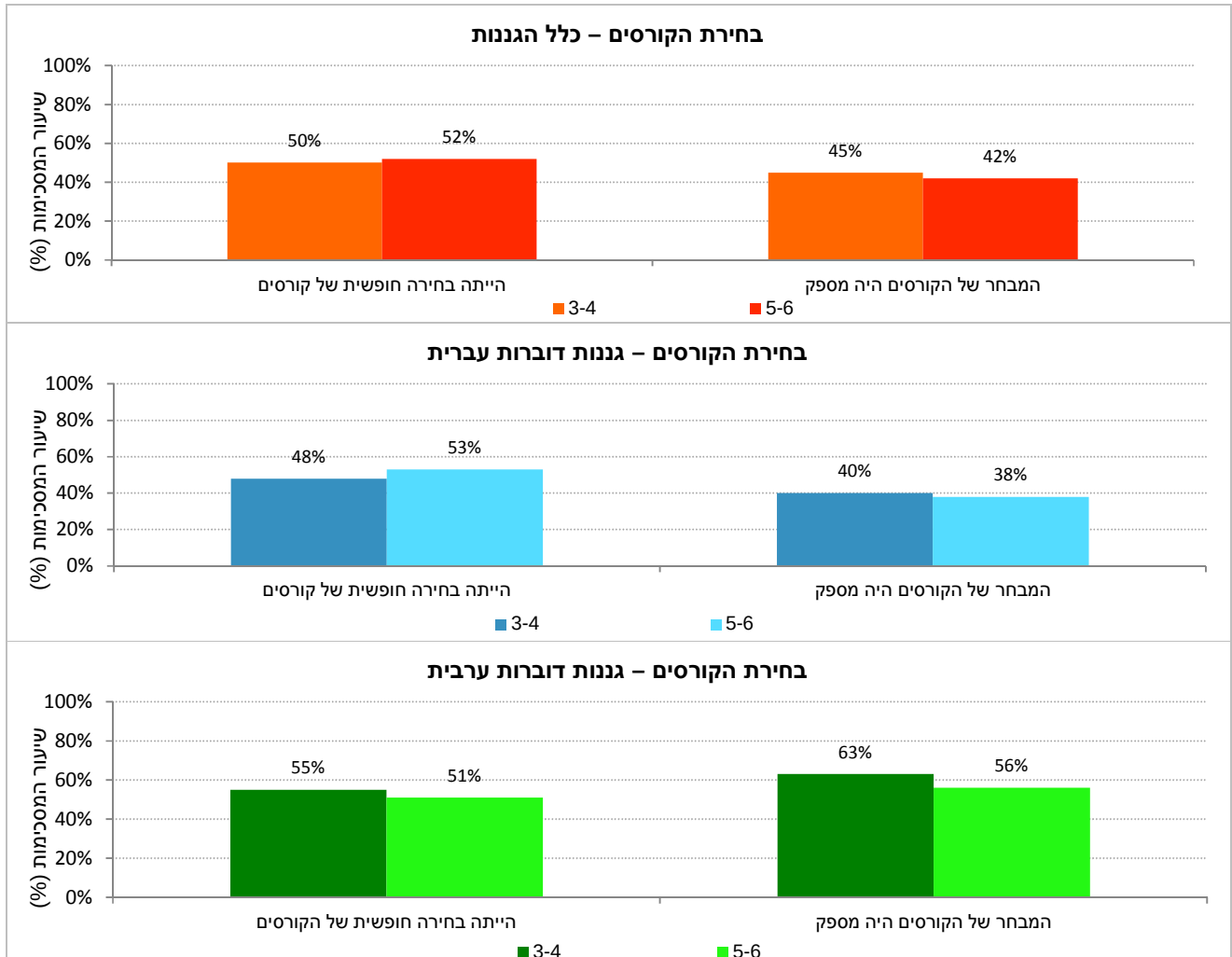
להלן פירוט ההיגדים הנוגעים לנושא זה, כפי שהם מוצגים בשאלון:

נושא ללא מדד מסכם: בחירת הקורסים*
א. "בהתייחס לתהליך בחירת הקורסים במסגרת הפיתוח המקצועי, הייתה בחירה חופשית של הקורסים".
ב. "המבחר של הקורסים היה מספק".

* סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגדים, וחושב שיעורן (באחוזים).

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על בחירת הקורסים במסגרת הפיתוח המקצועי של הגננות – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 12: דיווחי הגננות על בחירת הקורסים: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

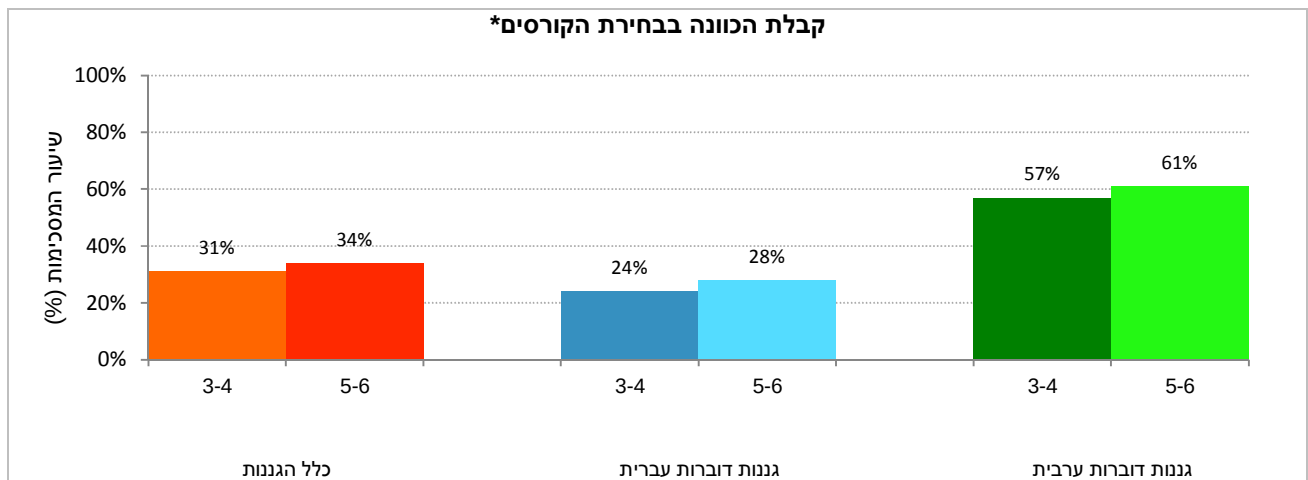

מעיון בתרשים עולה כי כמחצית מהגננות בשני מגזרי השפה דיווחו על בחירה חופשית של קורסים, אך רק כ-40% מהגננות דוברות העברית דיווחו על מבחר קורסים מספק לעומת כ-60% מהגננות דוברות הערבית שדיווחו על כך – ניכר פער גדול בין מגזרי השפה בהיבט זה (פער של 23% בשלב גיל 4-3 ושל 18% בשלב גיל 5-6). בשלב גיל 4-3 שיעורי הדיווח היו גבוהים יותר בקרב הגננות דוברות הערבית גם על בחירה חופשית של קורסים (פער של 7%). בקרב הגננות דוברות הערבית שיעורי הדיווח על שני ההיבטים גבוהים מעט יותר בשלב גיל 4-3, ואילו בקרב דוברות העברית לא נרשמה מגמה אחידה.

גננות שדיווחו כי קיבלו חופש בבחירת הקורסים לפיתוח מקצועי נשאלו על מידת ההכוונה שקיבלו בבחירת הקורסים.

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות בנוגע למידת ההכוונה שהן קיבלו בבחירת הקורסים – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 13: דיווחי הגננות על מידת ההכוונה שקיבלו בבחירת הקורסים: שיעורי המסכימות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שדיווחו כי קיבלו חופש בבחירת הקורסים)

* סולם התשובות על ההיגד היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם כך שקיבלו הכוונה בבחירת הקורסים, וחושב שיעורן (באחוזים).

מעיון בתרשים עולה כי בקרב הגננות אשר דיווחו על חופש בבחירת הקורסים, כ-60% מהגננות דוברות הערבית ורק כרבע מהגננות דוברות העברית דיווחו על קבלת הכוונה בבחירת הקורסים. בכל אחד משלבי הגיל נרשם פער ניכר של כ-30% בין שני מגזרי השפה. בשני מגזרי השפה שיעורי הדיווח גבוהים מעט יותר בשלב גיל 5-6 בהשוואה לשלב גיל 3-4.

לסיכום פרק זה:

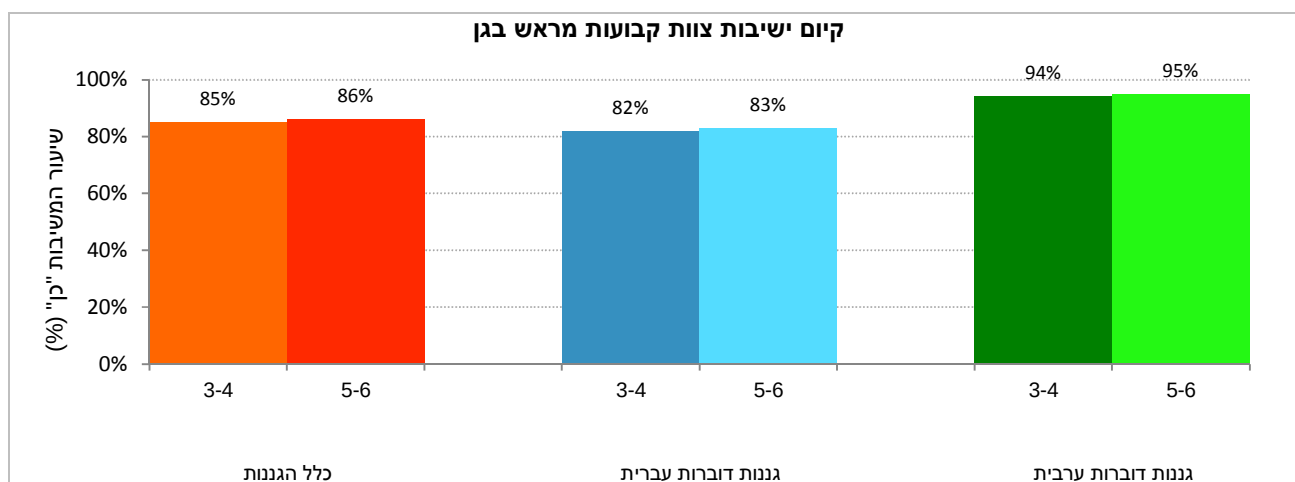
- מרבית הגננות דיווחו על שביעות רצון מהפיתוח המקצועי (כ-70%) ומעט פחות דיווחו שהתכנים במסגרת הפיתוח המקצועי עוזרים להן בעבודתן (כ-65%). הגננות דיווחו בשיעורים נמוכים יותר על בחירה חופשית של קורסים (כמחצית מהגננות) ועל מבחר קורסים מספק (כ-40% מהגננות דוברות העברית וכ-60% מהגננות דוברות הערבית). מבין הגננות אשר דיווחו כי קיבלו חופש בבחירת הקורסים, כרבע מהגננות דוברות העברית וכ-60% מהגננות דוברות הערבית דיווחו כי קיבלו הכוונה בבחירה.
- תפיסות חיוביות פחות מכך עולות מדיווחי הגננות על מחסור בהשתלמויות בנושאים שונים (כך דיווחו כ-40% מהגננות דוברות העברית וכ-30% מהגננות דוברות הערבית). אלו התחומים העיקריים שבהם הגננות היו רוצות לעבור השתלמויות: תחומי העשרה ואומנות, התמודדות עם ילדים בעלי קשיים בגן, התנהלות בגן, התמודדות מול ההורים, תכנים לימודיים ותחומי ליבה וכן העצמה אישית.
- ככלל, בכל הנוגע לפיתוח המקצועי של הגננות, שיעורי הדיווח – הן על שביעות רצון מהפיתוח המקצועי והתאמת תכניו לצורכיהן הן על מבחר הקורסים ועל בחירה חופשית של קורסים – משקפים תפיסות חיוביות יותר בקרב הגננות דוברות הערבית.
- בהשוואה בין שלבי הגיל לא נרשמה מגמה אחידה של פערים בנושאי הפיתוח המקצועי, ולרוב הפערים אינם גדולים בתוך כל מגזר שפה.

2.3. קיום ישיבות צוות קבועות

ישיבות צוות קבועות תורמות לפיתוח המקצועי של צוות הגן, מאפשרות למידה משותפת ותורמות לשיפור התיאום בין הגננת לבין צוות הגן. הגננות נשאלו אם מתקיימות ישיבות צוות קבועות מראש בגן (התבקשו להשיב "כן" או "לא").

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על ישיבות צוות קבועות מראש בגן – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגני ילדים דוברי עברית ועבור גננות בגני ילדים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 14: דיווחי הגננות על קיום ישיבות צוות קבועות מראש בגן: שיעורי המשיבות בחיוב לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

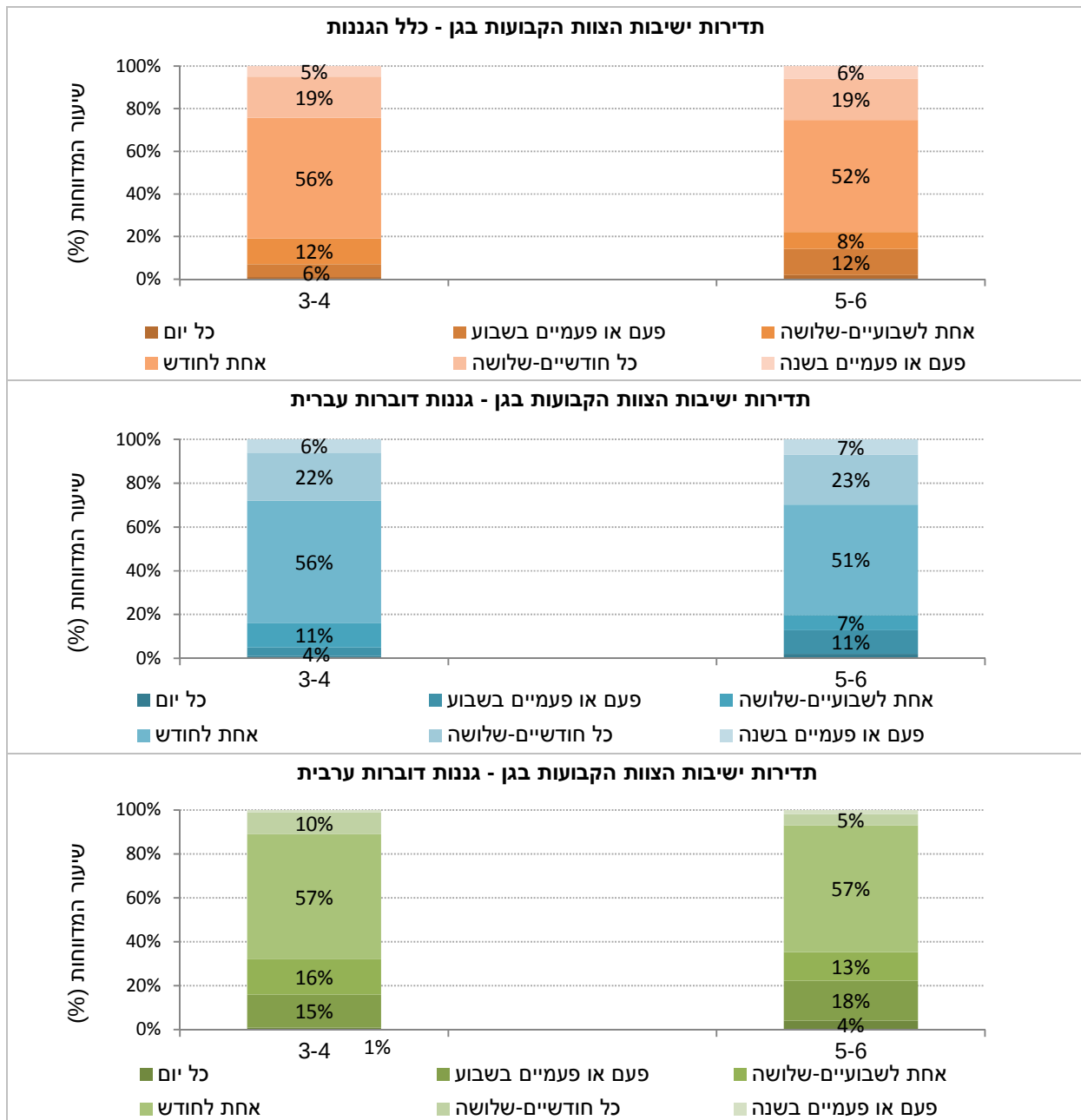
מעיון בתרשים עולה כי שיעור הגננות דוברות הערבית שדיווחו על קיום ישיבות צוות קבועות מראש בגן עומד על כ-95%, ואילו שיעור הגננות דוברות העברית שדיווחו על כך נמוך יותר ועומד על מעט יותר מ-80%. בשני מגזרי השפה נרשמו שיעורי דיווח דומים בכל אחד משלבי הגיל.

2.3.1. תדירות קיום ישיבות צוות

גננות אשר ענו כי מתקיימות בגן ישיבות צוות קבועות מראש נשאלו באיזו תדירות התקיימו השנה ישיבות. לגננות ניתנו שש אפשרויות תשובה: "כל יום", "פעם או פעמיים בשבוע", "אחת לשבועיים-שלושה", "אחת לחודש", "כל חודשיים-שלושה" ו"פעם או פעמיים בשנה".

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על תדירות קיום ישיבות הצוות הקבועות בגן – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 15: דיווחי הגננות על תדירות ישיבות הצוות הקבועות בגן: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שדיווחו כי מתקיימות ישיבות צוות)

כאשר שיעור המדווחות על אחת מאפשרויות התשובה הוא 2% ומטה ערכי אפשרות התשובה אינם מוצגים בתרשים.

מעיון בתרשים עולה כי בקרב הגננות שדיווחו על קיום ישיבות צוות קבועות מראש בגן, מעט יותר ממחצית מהגננות (מכלל הגננות ובכל אחד ממגזרי השפה) דיווחו שתדירותן היא אחת לחודש, וזו גם תדירות קיום המפגשים השכיחה ביותר. שיעורי הדיווח על ישיבות בתדירות זו דומים בשני מגזרי השפה

בשלב גיל 3-4, ובשלב גיל 5-6 הם גבוהים מעט יותר בקרב הגננות דוברות הערבית בהשוואה לגננות דוברות העברית. ככלל, הגננות דוברות הערבית דיווחו על ישיבות צוות בתדירות הגבוהה מאחת לחודש בשיעורים גבוהים יותר בהשוואה לגננות דוברות העברית (כ-35% לעומת כ-20% בהתאמה). מהצד השני כ-30% מהגננות דוברות העברית וכ-10% מהגננות דוברות הערבית (מבין אלו שדיווחו על ישיבות צוות קבועות מראש) דיווחו על תדירות נמוכה יותר של ישיבות צוות (כל חודשיים-שלושה או פעם או פעמיים בשנה).

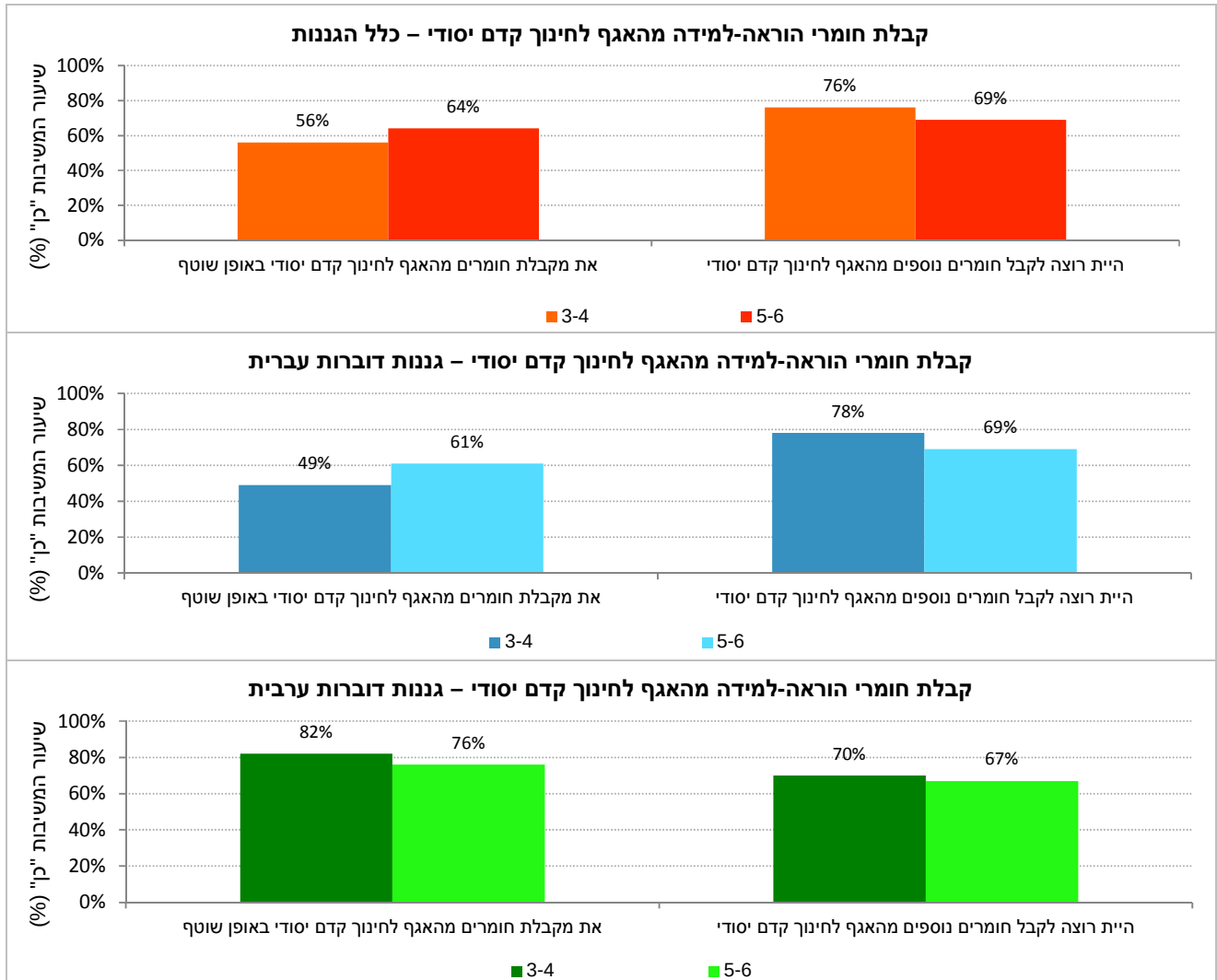
2.4. חומרי הוראה-למידה

עבודת הגגנת והעברת התכנים בגן כפופה לתוכנית ולהנחיות המתקבלות באופן שוטף מהאגף לחינוך קדם יסודי במשרד החינוך. בנושא זה נשאלו הגגנות אם הן מקבלות חומרים מהאגף לחינוך קדם יסודי באופן שוטף, אם הן היו רוצות לקבל חומרים נוספים ובאילו תחומים ואם החומרים שהן מקבלות ברורים ורלוונטיים.

2.4.1. קבלת חומרי הוראה-למידה מהאגף לחינוך קדם יסודי

תחילה נשאלו הגגנות אם הן מקבלות חומרים מהאגף לחינוך קדם יסודי באופן שוטף ואם הן היו רוצות לקבל חומרים נוספים (הגגנות התבקשו להשיב על שתי השאלות "כן" או "לא"). בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגגנות על קבלת חומרים מהאגף לחינוך קדם יסודי – בנפרד עבור קבוצת כלל הגגנות, עבור גגנות בגנים דוברי עברית ועבור גגנות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 16: דיווחי הגננות על קבלת חומרים מהאגף לחינוך קדם יסודי: שיעורי המשיבות בחיוב לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי מרבית הגננות דוברות הערבית (כ-80%) דיווחו על כך שהן מקבלות חומרי הוראה-למידה באופן שוטף. לעומת זאת בקרב הגננות דוברות העברית שיעורי הדיווח עומדים על כ-55% (49% בשלב גיל 4-3 ו-61% בשלב גיל 5-6). פער גדול זה בין שני מגזרי השפה בולט בעיקר בשלב גיל 4-3 (פער של 33%). בהתאם, בשלב גיל 4-3 שיעור הגננות שהיו רוצות לקבל חומרים נוספים גבוה יותר בקרב גננות דוברות עברית (78% בהשוואה ל-70% בקרב דוברות ערבית). הנתונים מצביעים על צורך ברור למסד את דרכי העברת החומרים לגננות ולשפר אותם בגנים דוברי עברית בשלב גיל 4-3.

הגגנות שציינו כי היו מעוניינות לקבל חומרים נוספים מהאגף לחינוך קדם יסודי נשאלו **באילו תחומים היו מעוניינות לקבל חומרים**. שאלה זו הייתה שאלה פתוחה (התשובות מפורטות לפי שכיחותן).

מתשובותיהן של הגגנות עולה שהן מעוניינות לקבל חומרים בנושאים מגוונים ובהם מקצועות הליבה, תחומי העשרה לילדים, נושאים הקשורים לעבודת הגגנת ולניהול הגן בצורה פרקטית יותר ועבודה מול ילדים מתקשים.

א. גגנות רבות מעוניינות לקבל חומרים הקשורים לתוכנית הלימודים ולמקצועות הליבה:

"אורייתות, חשבון, מדעים" (גגנת דוברת עברית)

"כחל התחומי הליבה" (גגנת דוברת עברית)

"כאלי עבודה, יותר תוכניות לימודים בנושאים עצמיין לא לימוד, כאלי

לערכה ומדידה" (גגנת דוברת עברית)

ב. היו גגנות שהביעו עניין לקבל חומרים נוספים בתחומי העשרה לילדים ואומנות, כגון מוסיקה, ספורט, תנועה, מדע וטכנולוגיה, בריאות ועוד.

"בתחום הדייטלי, מחשבים, מוסיקה ואומנות" (גגנת דוברת ערבית)

"יותר דברים לעציר את הילדים" (גגנת דוברת עברית)

ג. היו גגנות שציינו כי היו מעוניינות לקבל חומרים בנוגע להתמודדות עם ילדים בעלי קשיים:

"התמודדות עם בעיות וקשיים כאן מול ילדים, כאן קשיים לימודיים,

התנהגותיים וקשיים" (גגנת דוברת עברית)

"בתחומים של עבודה עם ילדים עם קשיים, איך לעבוד אין ולתת מצנה,

פתרון בעיות" (גגנת דוברת עברית)

ד. חלק מהגגנות מעוניינות לקבל חומרים שנוגעים לעבודה עם הילדים בגן, לניהול הגן ברמה פרקטית יותר, כולל התאמה לגן הספציפי:

"בתחומים שקשורים לילדים ולניהול הגן" (גגנת דוברת עברית)

"הייתי מצונית לקבל חומרים נוספים בנושאים שהם יותר פרקטיים ולא

תיאורטיים" (גגנת דוברת עברית)

"העבודה השוטפת, כל מה שקשור בהתנהלות של הגן" (גגנת דוברת עברית)

"הכנסת החטים של המלך לתכנים של הגן" (גגנת דוברת ערבית)

*"חואריט שיתאימו למעזר ולשפה שלנו, חואריט לפעילויות וסדנאות, שפה
והיסטוריה בתרבות שלנו." (גננת דוברת ערבית)*

2.4.2. שביעות רצון מחומרי ההוראה-למידה

גננות שהשיבו בחיוב כי הן מקבלות חומרים מהאגף לחינוך קדם יסודי באופן שוטף נשאלו גם אם החומרים מפורטים וברורים מספיק ואם הם רלוונטיים ועוזרים בעבודתן בגן.

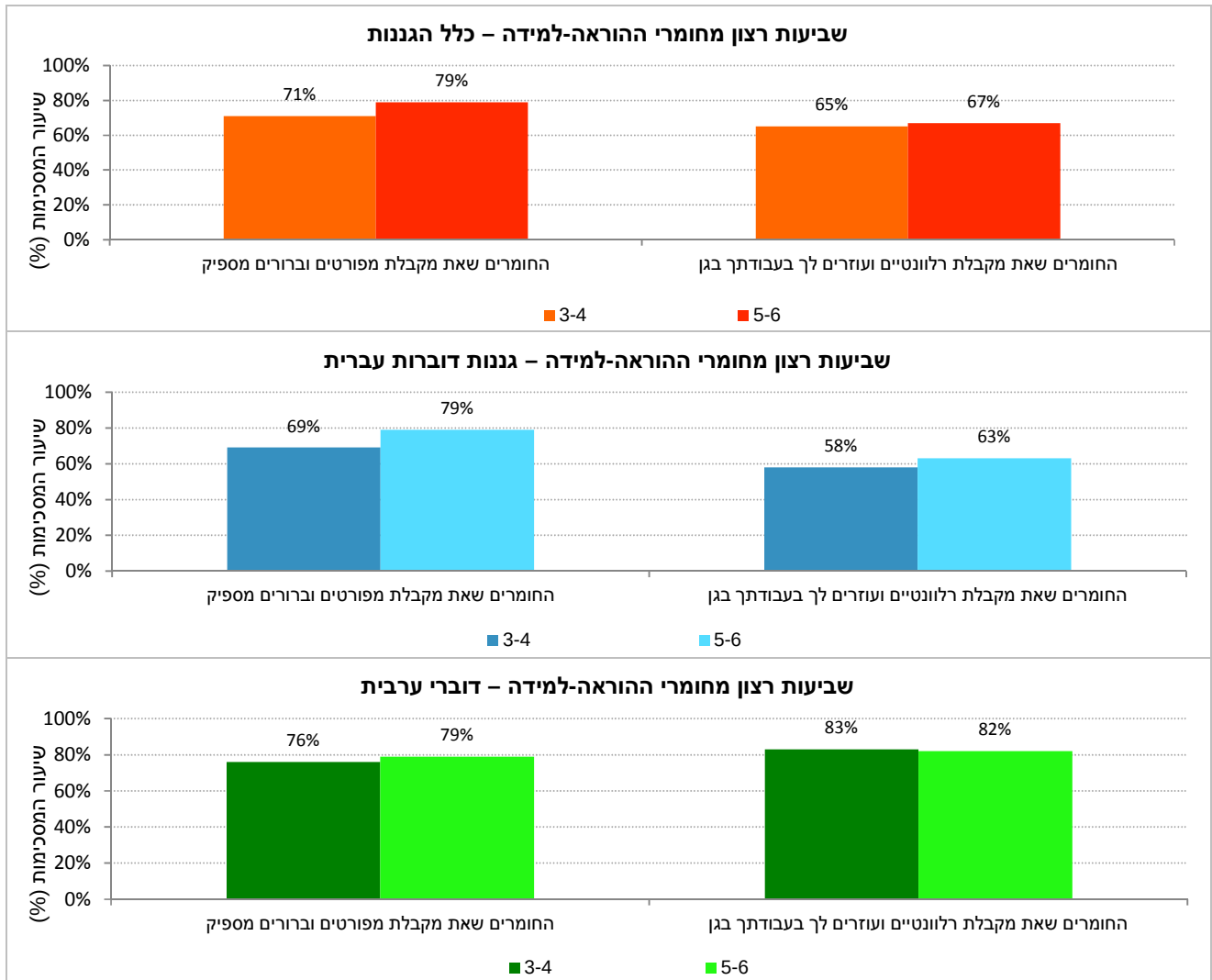
להלן פירוט ההיגדים הנוגעים לנושא זה, כפי שהם מוצגים בשאלון:

נושא ללא מדד מסכם: שביעות רצון מחומרי ההוראה-למידה*
א. "החומרים שאת מקבלת מפורטים וברורים מספיק".
ב. "החומרים שאת מקבלת רלוונטיים ועוזרים לך בעבודתך היום-יומית בגן".

* סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגדים, וחושב שיעורן (באחוזים).

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על שביעות הרצון שלהן מהחומרים המתקבלים מהאגף לחינוך קדם יסודי – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 17: דיווחי הגננות על שביעות רצון מהחומרים המתקבלים מהאגף לחינוך קדם יסודי: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות המקבלות חומרים מהאגף לחינוך קדם יסודי)

מעיון בתרשים עולה כי מבין הגננות שדיווחו כי הן מקבלות חומרים באופן שוטף מהאגף לחינוך קדם יסודי, הרוב דיווחו על שביעות רצון מחומרי ההוראה-למידה: שיעורי הדיווח על היותם מפורטים וברורים עומדים על כ-75%, ושיעורי הדיווח על כך שהם רלוונטיים ועוזרים לגננת בעבודה בגן נמוכים יותר ועומדים על כ-65%. בקרב גננות דוברות עברית בולטים שיעורי דיווח נמוכים יחסית על רלוונטיות החומרים, ובהיבט זה ניכר פער גדול בין שני מגזרי השפה – כ-60% מהגננות דוברות העברית דיווחו על כך לעומת כ-80% בקרב הגננות דוברות הערבית. בשני ההיבטים שנבדקו שיעורי הדיווח בקרב הגננות

דוברות העברית בשלב גיל 5-6 גבוהים יותר מאשר בשלב גיל 3-4. לעומת זאת, שיעורי הדיווח בקרב הגננות דוברות הערבית דומים בין שני שלבי הגיל.

לסיכום פרק זה

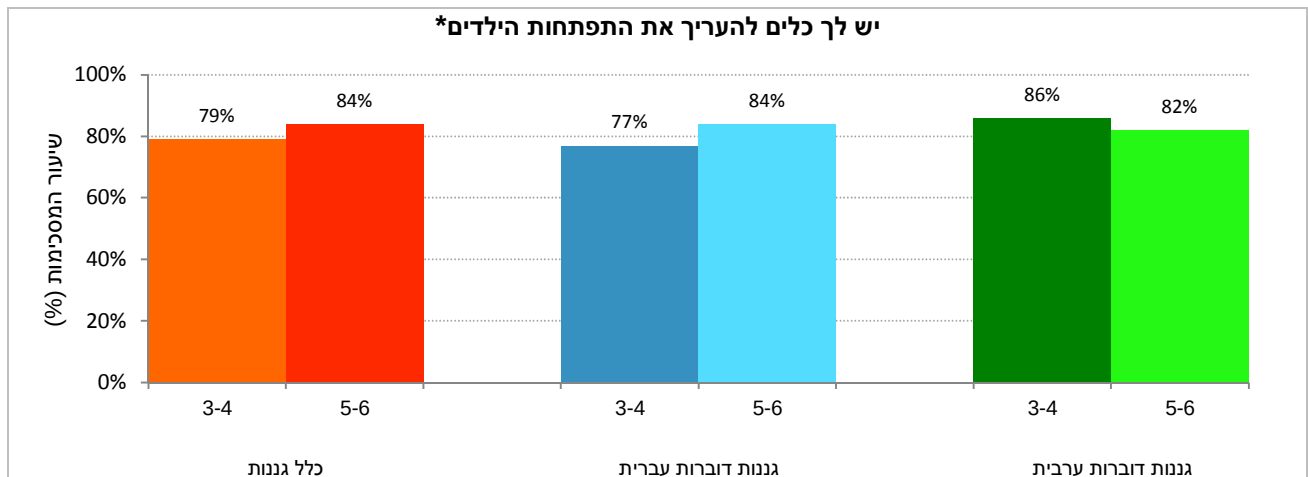
- כ-60% מכלל הגננות דיווחו שהן מקבלות באופן שוטף חומרי הוראה-למידה מהאגף לחינוך קדם יסודי, אך נמצא פער גדול בין מגזרי השפה: מרבית הגננות דוברות הערבית (כ-80%) בהשוואה לכ-55% מהגננות דוברות העברית (49% בשלב גיל 3-4 ו-61% בשלב גיל 5-6) דיווחו שהן מקבלות חומרי הוראה-למידה באופן שוטף. מבין הגננות שדיווחו כי הן מקבלות חומרים באופן שוטף מהאגף לחינוך קדם יסודי, הרוב הביעו שביעות רצון מחומרי ההוראה-למידה (כ-70% מכלל הגננות). שיעור כלל הגננות שהיו שבעות רצון מכך שחומרי הלמידה מפורטים וברורים גבוה מעט יותר בהשוואה לשיעור הדיווח על כך שהחומרים רלוונטיים ועוזרים בעבודת הגן.
- מרבית הגננות (69% עד 76% מכלל הגננות) העידו שהיו רוצות לקבל חומרים נוספים. גננות אלו הביעו עניין בחומרים נוספים בכמה תחומים עיקריים: תחומים הקשורים לתכנית הלימוד ולמקצועות הליבה, תחומי העשרה ואומנות לילדים וכן חומרים בנוגע להתמודדות עם ילדים בעלי קשיים ולניהול הגן ברמה פרקטית.
- הגננות דוברות הערבית דיווחו בשיעור גבוה יותר על קבלת חומרי הוראה-למידה והביעו גם שביעות רצון רבה יותר מהם בהשוואה לגננות דוברות העברית, בעיקר בנוגע לרלוונטיות חומרי ההוראה-למידה (כ-80% לעומת כ-60%). מנגד, שיעורי הדיווח על הרצון לקבל חומרי למידה נוספים היו גבוהים יותר בקרב גננות דוברות עברית.
- שיעור הדיווח הנמוך יחסית של הגננות דוברות העברית בשלב גיל 3-4 על קבלת חומרי הוראה-למידה מהאגף לחינוך קדם יסודי (כ-50% בלבד) משקף צורך ברור למסד את דרכי העברת החומרים לגננות ולשפר אותם.

2.5. מעקב הגננת אחר התפתחות הילדים

בפרק העוסק באקלים בגן נשאלו הגננות על היכרותן עם הילדים. מתוך ההיכרות עם הילדים יכולה הגננת לעקוב אחרי התפתחותם ולעמוד על הקשיים שבהם הילדים נתקלים. בפרק זה נתבקשו הגננות להעריך באיזו מידה הן חשות שיש ברשותן כלים להעריך את התפתחותם של הילדים בגן.

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על המידה שבה יש להן כלים להערכת התפתחות הילדים – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 18: דיווחי הגננות על המידה שבה יש ברשותן כלים להערכת התפתחות הילדים: שיעורי המסכימות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

* סולם התשובות על ההיגד היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שצינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם כך שיש להן כלים להערכת התפתחות הילדים, וחושב שיעורן (באחוזים).

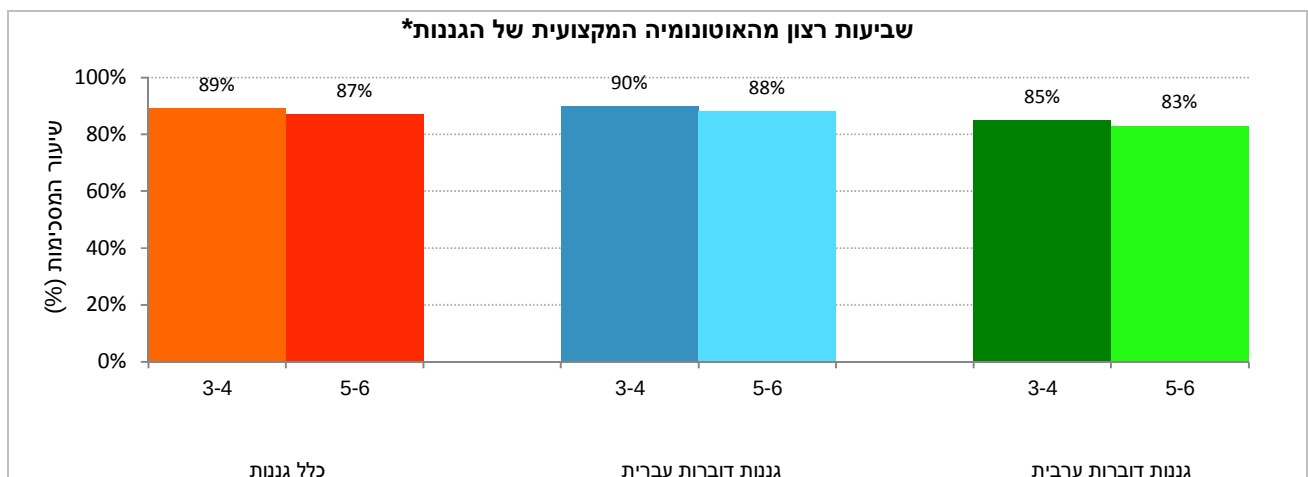
מעיון בתרשים עולה כי מרבית הגננות דיווחו שיש להן כלים להערכת התפתחות הילד: כ-80% בשלב גיל 3-4 וכ-85% בשלב גיל 5-6. בקרב גננות דוברות עברית נמצא פער של 7% בין שלבי הגיל – הגננות בשלב גיל 3-4 דיווחו על כך בשיעור נמוך יותר (77%) בהשוואה לגננות בשלב גיל 5-6 (84%). בקרב גננות דוברות ערבית הפער קטן יותר ובכיוון ההפוך: הגננות בשלב גיל 3-4 דיווחו על כך בשיעור גבוה יותר (86%) בהשוואה לגננות בשלב גיל 5-6 (82%).

2.6. שביעות רצון מהאוטונומיה המקצועית

בתת-פרק זה ביקשנו לבחון מהי מידת שביעות הרצון של הגננת מהאוטונומיה המקצועית הניתנת להן. להשלמת הממצאים העולים משאלה זו נבחנה יכולתן לקבל החלטות בגן.

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על שביעות רצון מהאוטונומיה המקצועית הניתנת להן – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 19: דיווחי הגננות על שביעות הרצון שלהן מהאוטונומיה המקצועית הניתנת להן: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגד לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

* סולם התשובות על ההיגד היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שצינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגד, וחושב שיעורן (באחוזים).

מעיון בתרשים עולה כי שיעור הגננות שדיווחו על שביעות רצון מהאוטונומיה המקצועית שלהן עומד על כ-90%. בשני שלבי הגיל שיעורי הדיווח בקרב גננות דוברות עברית גבוהים בהשוואה לגננות דוברות ערבית (פער של 5%).

נושא נוסף שעליו נשאלו הגננות עסק בחופש שיש להן בקבלת החלטות בגן.

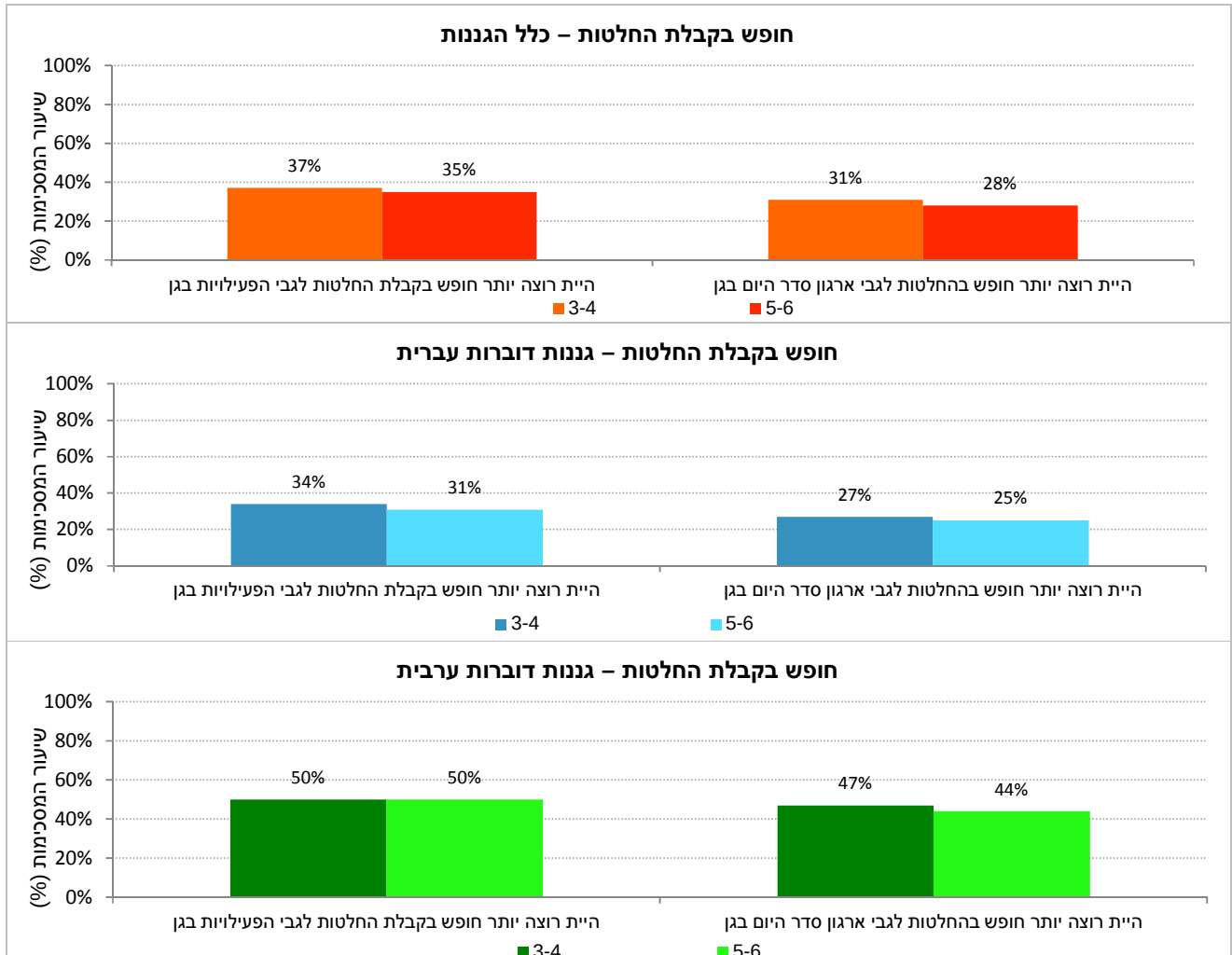
להלן פירוט ההיגדים הנוגעים לנושא זה, כפי שהם מוצגים בשאלון:

נושא ללא מדד מסכם: חופש בקבלת החלטות*
א. "היית רוצה יותר חופש בקבלת החלטות לגבי הפעילויות בגן".
ב. "היית רוצה יותר חופש בהחלטות לגבי ארגון סדר היום בגן".

* סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגדים, וחושב שיעורן (באחוזים).

בתרשים שלהלן מוצגים נתוני ההיגדים בנושא "חופש בקבלת החלטות" – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 20: דיווחי הגננות על חופש בקבלת החלטות: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי כשליש מהגננות דוברות העברית דיווחו שהיו רוצות יותר חופש בקבלת החלטות לגבי הפעילויות בגן לעומת כמחצית מהגננות דוברות הערבית שדיווחו כך (פער של כ-20%). פער דומה בין מגזרי השפה נרשם גם בנוגע לחופש בקבלת החלטות לגבי סדר היום בגן – על כך דיווחו כ-25% מהגננות דוברות העברית לעומת כ-45% מהגננות דוברות הערבית. בשני מגזרי השפה לא נרשמו הבדלים בין שלבי הגיל.

נראה כי למרות שביעות הרצון הגבוהה מהאוטונומיה המקצועית (כ-90% בקרב גננות דוברות עברית וכ-85% בקרב גננות דוברות ערבית), גננות רבות היו רוצות חופש רב יותר בקבלת החלטות.

3. מפגשים אישיים וקבוצתיים

עבודה בקבוצות קטנות ומפגשים אישיים, כפי שנקבע ברפורמת "אופק חדש", מזמנים הוראה ממוקדת בפרט, שמטרתה העיקריות הן קידום ההישגים הלימודיים, החברתיים והרגשיים ויצירת סביבה תומכת וקשר אישי עם הגננת. ההנחה היא שהוראה הממוקדת בפרט מאפשרת לממש טוב יותר את מטרות החינוך ומסייעת לילדים להגיע להישגים הנדרשים.

בפרק זה מוצגים דיווחי הגננות על אודות מפגשים אישיים וקבוצתיים עם ילדי הגן.

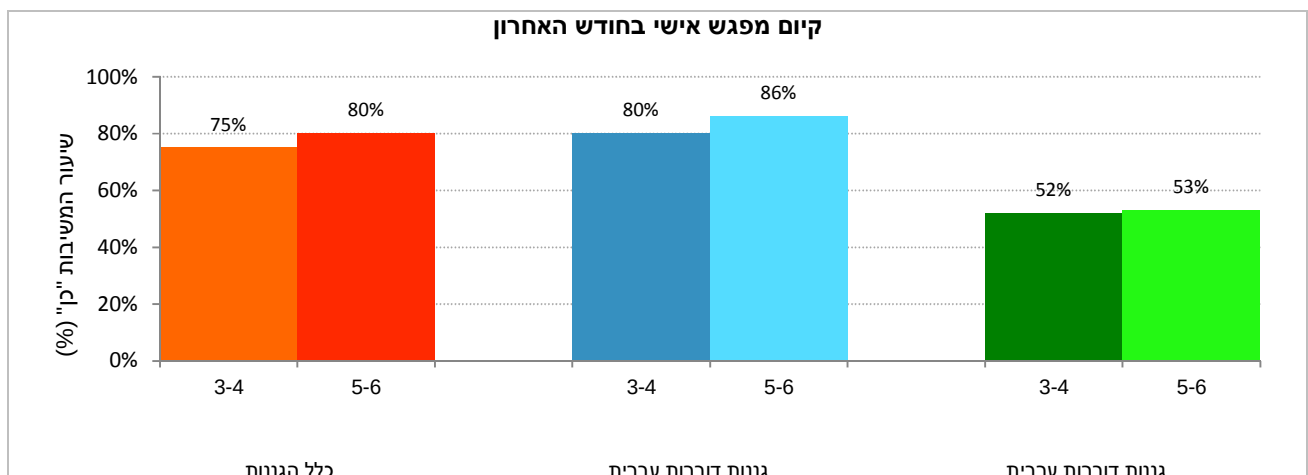
3.1. מפגשים אישיים

מטרתם של המפגשים האישיים של הגננות עם ילדי הגן במהלך הפעילות בגן היא להקדיש זמן אישי לכל ילד ולעקוב אחר התפתחותו והתקדמותו הפדגוגית והרגשית עפ"י צרכיו האישיים. תחילה הגננות נתבקשו לציין אם קיימו בחודש האחרון מפגש אישי עם ילד/ה בגן (התבקשו להשיב "כן" או "לא") ואם מספר המפגשים שהן מקיימות במהלך השנה מספק לדעתן.

3.1.1. קיום מפגשים אישיים

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות בנוגע לקיום מפגש אישי בחודש האחרון – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 21: דיווחי הגננות על קיום מפגש אישי עם ילד/ה בחודש האחרון: שיעורי המשיבות בחיוב לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי 80% ויותר מהגננות דוברות העברית דיווחו שקיימו מפגש אישי עם ילד או ילדה בחודש האחרון. לעומת זאת, רק כמחצית מהגננות דוברות הערבית דיווחו על כך. פערים אלו בשיעורי הדיווח נרשמו בשני שלבי הגיל. בקרב גננות דוברות עברית שיעורי הדיווח היו גבוהים יותר בשלב גיל 6-5 (פער של 6%) ואילו בקרב גננות דוברות ערבית לא נרשמו הבדלים בין שני שלבי הגיל.

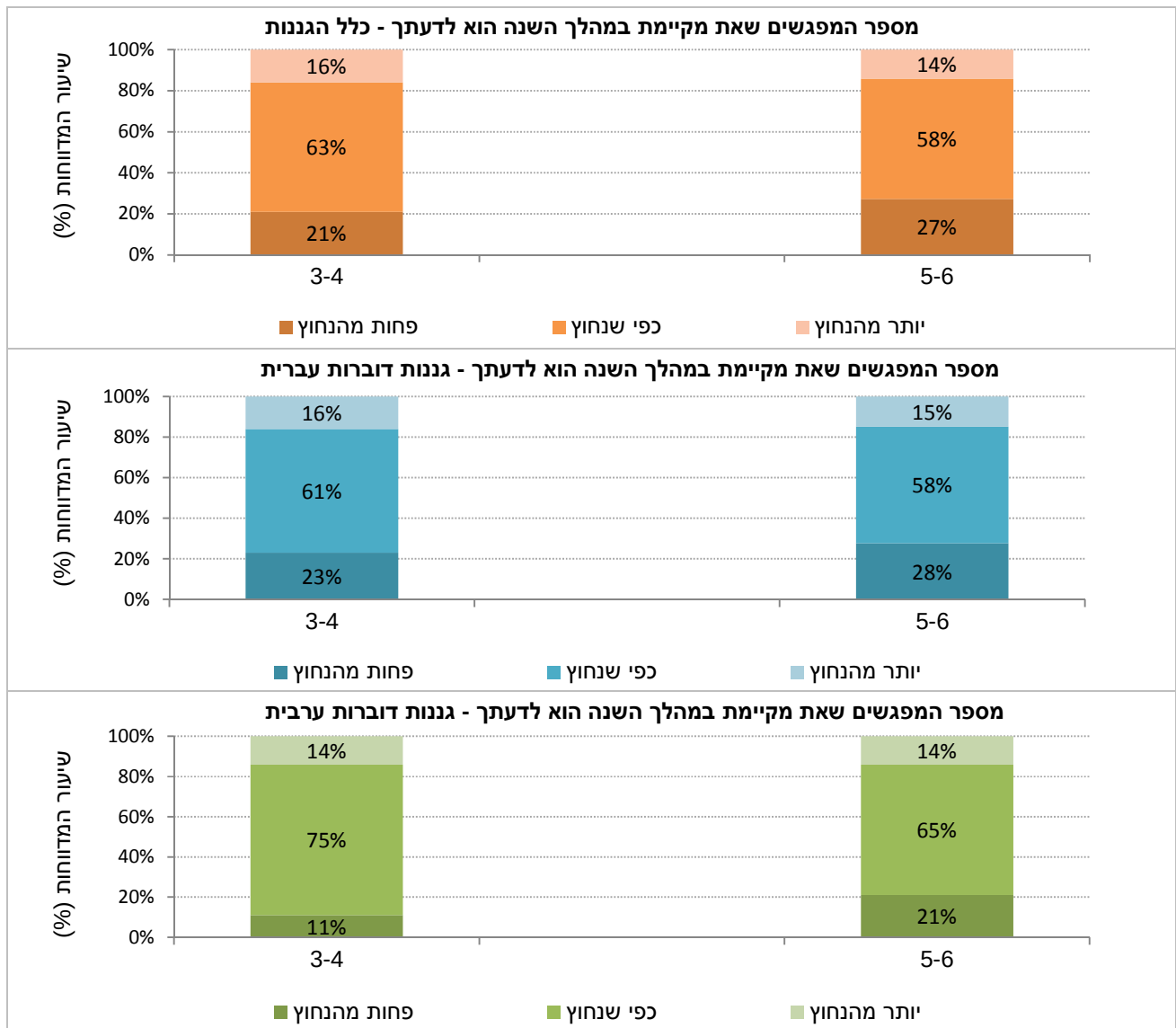
3.1.2. שביעות רצון ממספר המפגשים האישיים

הגננות שציינו כי קיימו מפגש אישי עם ילד/ה בחודש האחרון נתבקשו לציין אם מספר המפגשים האישיים שהן מקיימות במהלך השנה מספק לדעתן.

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על שביעות רצון ממספר המפגשים האישיים. הגננות נשאלו על עמדותיהן לגבי מספר המפגשים האישיים שהן מקיימות, ואלו אפשרויות התשובה שניתנו להן: "הרבה פחות מהנחוץ", "פחות מהנחוץ", "כפי שנחוץ", "יותר מהנחוץ", "הרבה יותר מהנחוץ". לצורך הדיווח אוחדו שתי האפשרויות "הרבה פחות מהנחוץ" ו"פחות מהנחוץ" ל"פחות מהנחוץ". כמו כן שתי האפשרויות "יותר מהנחוץ" ו"הרבה יותר מהנחוץ" אוחדו ל"יותר מהנחוץ".

דיווחי הגננות מוצגים בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 22: עמדות הגננות לגבי מספר המפגשים האישיים שהן מקיימות בשנה: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שדיווחו על כך שקיימו מפגש אישי בחודש האחרון)

מעיון בתרשים עולה כי מבין הגננות שקיימו מפגש אישי בחודש האחרון, שיעור אלו שדיווחו שמספר המפגשים שהן מקיימות הוא כפי שנחוץ עומד על כ-60% בקרב גננות דוברות עברית בשני שלבי הגיל. בקרב הגננות דוברות הערבית שיעורי הדיווח גבוהים יותר ועומדים על 65% בשלב גיל 5-6 ו-75% בשלב גיל 3-4. בשני מגזרי השפה ובשני שלבי הגיל כ-15% מהגננות דיווחו על יותר מפגשים מהנחוץ, ושיעור זה נמוך, ככלל, משיעור המדווחות על פחות מפגשים מהנחוץ. בקרב גננות דוברות ערבית שיעורי הדיווח על פחות מפגשים מהנחוץ נמוך בהשוואה לגננות דוברות עברית בשני שלבי הגיל ובעיקר בשלב גיל 3-4.

3.1.3. עמדות הגננת כלפי המפגשים האישיים

עוד נתבקשו הגננות שקיימו מפגשים אישיים עם ילדי הגן בחודש האחרון להתייחס להיבטים שונים הקשורים במפגשים האישיים ולהביע את עמדתן בנוגע למפגשים ובנוגע להשלכותיהם על הילדים ועל הגן כולו.

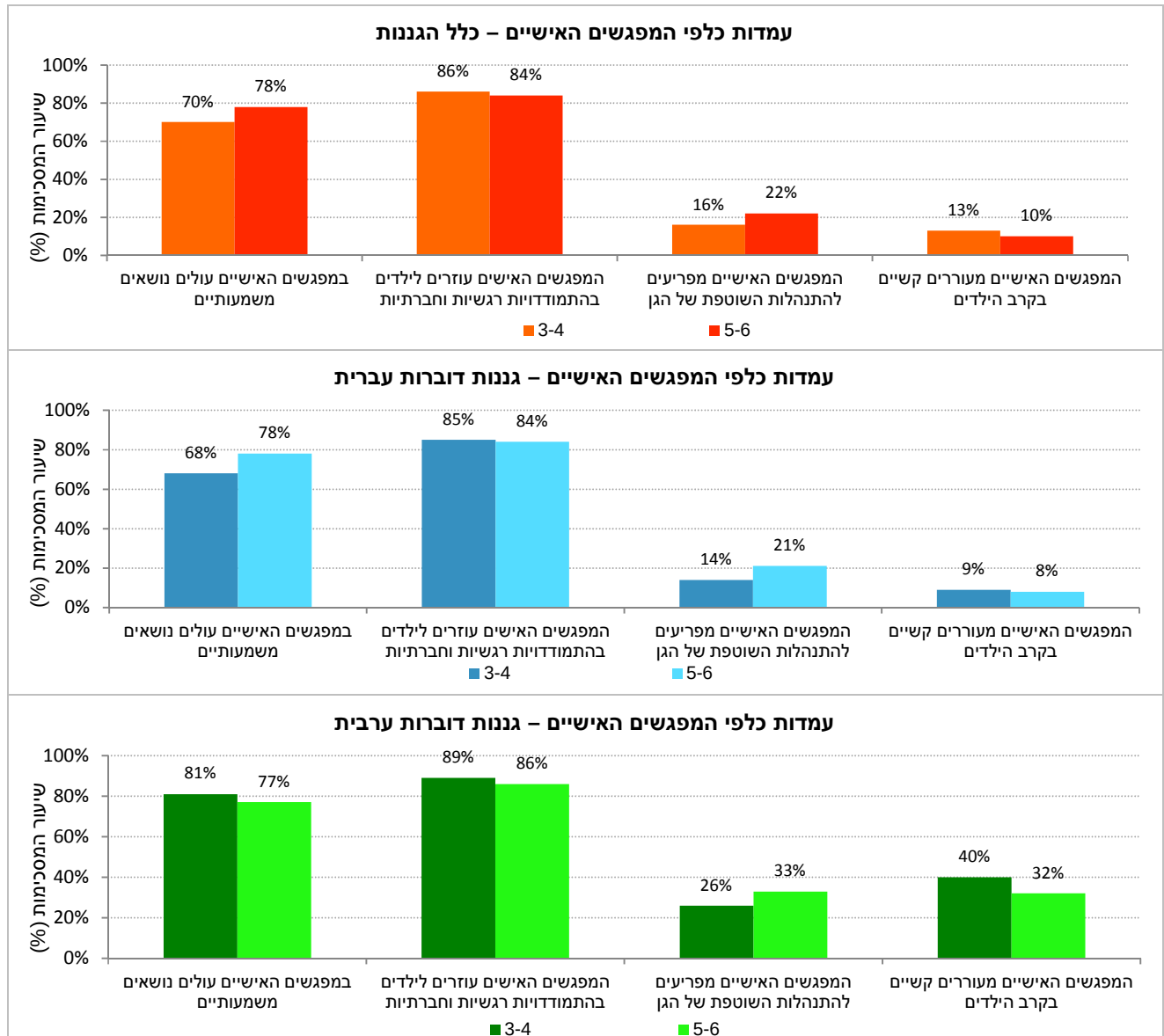
להלן פירוט ההיגדים הנוגעים לנושא זה, כפי שהם מוצגים בשאלון:

נושא ללא מדד מסכם: עמדות הגננת כלפי המפגשים האישיים*
א. "במפגשים האישיים עולים נושאים משמעותיים".
ב. "המפגשים האישיים עוזרים לילדים בהתמודדויות רגשיות וחברתיות".
ג. "המפגשים האישיים מפריעים להתנהלות השוטפת של הגן".
ד. "המפגשים האישיים מעוררים קשיים בקרב הילדים".

* סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגדים, וחושב שיעורן (באחוזים).

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על עמדותיהן כלפי המפגשים האישיים – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 23: דיווחי הגננות על עמדותיהן כלפי המפגשים האישיים: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרוב גננות שדיווחו שקיימו מפגש אישי בחודש האחרון)

מעיון בתרשים עולה כי מבין הגננות שקיימו מפגש אישי בחודש האחרון, כ-85% דיווחו שהמפגשים האישיים עוזרים לילדים בהתמודדויות רגשיות וחברתיות. שיעורי דיווח נמוכים מעט יותר, 70% עד 78%, נרשמו על כך שבמפגשים האישיים עולים נושאים משמעותיים. בשלב גיל 5-6 שיעורי הדיווח על שני היגדים אלו, המשקפים עמדות חיוביות, דומים בשני מגזרי השפה. לעומת זאת בשלב גיל 3-4 שיעורי הדיווח בקרב גננות דוברות הערבית גבוהים יותר בהשוואה לגננות דוברות העברית, בעיקר בנוגע לכך

שבמפגשים עולים נושאים משמעותיים (פער של 13%). אף על פי כן בקרב גננות דוברות ערבית נרשמו שיעורי דיווח גבוהים יותר בהשוואה לגננות דוברות העברית על שני ההיגדים המשקפים עמדות שליליות: 26% עד 33% מהגננות דוברות הערבית דיווחו שהמפגשים האישיים מפריעים להתנהלות השוטפת של הגן בהשוואה ל-14% עד 21% מהגננות דוברות העברית. כמו כן 32% עד 40% מדוברות הערבית דיווחו כי המפגשים מעוררים קשיים בקרב הילדים, בהשוואה ל-10% בלבד מהגננות דוברות העברית. בהיגד זה נרשם גם הפער הגדול ביותר בין מגזרי השפה, והוא עומד על 31% בשלב גיל 3-4 ועל 24% בשלב גיל 5-6. מהשוואה בין שלבי הגיל עולה כי בקרב גננות דוברות עברית שיעורי הדיווח בכל ההיגדים בפרק זה דומים בשני שלבי הגיל או משקפים עמדות חיוביות יותר בשלב גיל 3-4. בקרב גננות דוברות ערבית, לעומת זאת, לא נרשמה תמונה אחידה.

לסיכום תת-פרק זה:

- מרבית הגננות דוברות העברית (80% ויותר) ומחצית הגננות דוברות הערבית (כ-50%) דיווחו שקיימו מפגש אישי בחודש האחרון. כ-60% מכלל הגננות שקיימו מפגש כזה הביעו שביעות רצון ממספר המפגשים האישיים.
- אף שהגננות דוברות הערבית דיווחו בשיעורים נמוכים יותר על קיום מפגש אישי בחודש האחרון, בשני שלבי הגיל שיעורי הדיווח של הגננות שקיימו מפגש על כך מספר המפגשים הוא כפי שנחוץ גבוהים יותר בהשוואה לגננות דוברות עברית, ומכאן שביעות הרצון שלהן ממספר המפגשים גבוהה יותר. בהתאם לכך, גננות דוברות עברית דיווחו בשיעור גבוה יותר מגננות דוברות ערבית על כך שנערכו פחות מפגשים מהנחוץ.
- מרבית הגננות שקיימו מפגשים אישיים דיווחו שהמפגשים האישיים עוזרים לילדים בהתמודדויות רגשיות וחברתיות (כ-85%), ונרשמו שיעורי דיווח גבוהים גם על כך שעולים בהם נושאים משמעותיים (כ-75%). דיווחי הגננות דוברות הערבית בשלב גיל 3-4 על שני היגדים אלו היו גבוהים יותר בהשוואה לדוברות העברית. על אף העמדות החיוביות של דוברות הערבית על המפגשים האישיים בהיבטים אלו, הגננות דוברות הערבית דיווחו בשיעורים גבוהים יותר גם על כך שהמפגשים מפריעים להתנהלות השוטפת של הגן ועל כך שהמפגשים מעוררים קשיים בקרב הילדים, בהשוואה לדוברות העברית (נרשמו פערים של 12% עד 31% בין מגזרי השפה בשיעורי הדיווח על היגדים אלו שמשקפים עמדות שליליות יותר בקרב הגננות דוברות הערבית).
- בהשוואה בין שלבי הגיל בשני מגזרי השפה לא נרשמה מגמה אחידה של פערים.

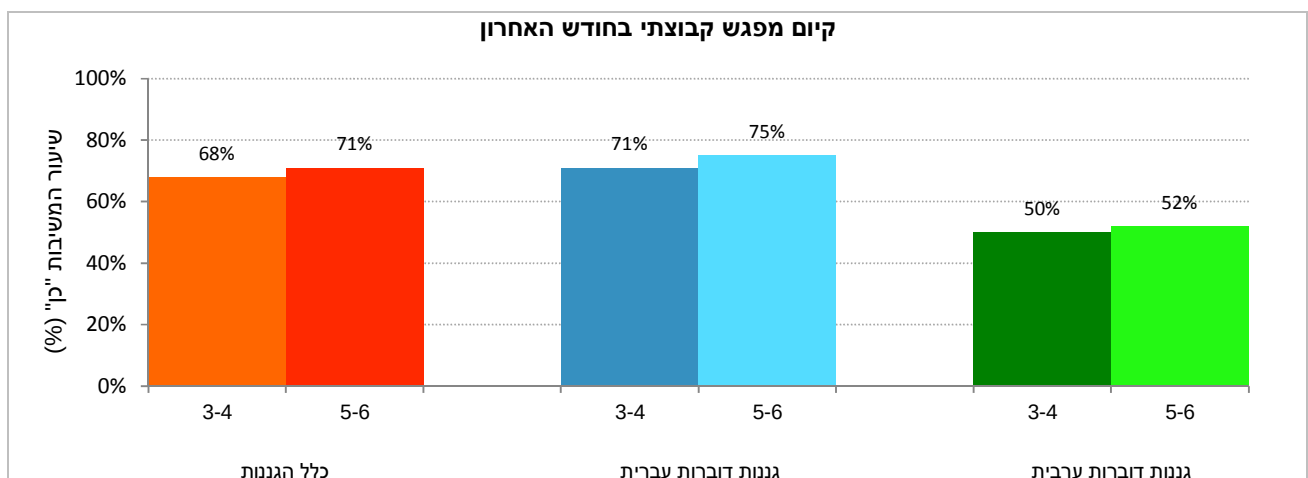
3.2. מפגשים קבוצתיים

מטרתם של המפגשים הקבוצתיים של הגננות עם ילדי הגן במהלך הפעילות בגן היא לאפשר עבודה בקבוצות קטנות ולתת מענה אישי בהתאם ליכולות של כל ילד כדי לפתח את יכולותיו החברתיות והרגשיות וכן כדי לקדם את הישגיו הלימודיים. תחילה הגננות נתבקשו לציין אם קיימו בחודש האחרון מפגש קבוצתי בגן (התבקשו להשיב "כן" או "לא").

3.2.1. קיום מפגשים קבוצתיים

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על קיום מפגשים קבוצתיים – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 24: דיווחי הגננות על קיום מפגש קבוצתי בחודש האחרון: שיעורי המשיבות בחיוב לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי כ-70% ויותר מהגננות דוברות העברית דיווחו שקיימו מפגש קבוצתי בחודש האחרון (71% בשלב גיל 3-4 ו-75% בשלב גיל 5-6). לעומת זאת, רק כמחצית מהגננות דוברות הערבית דיווחו על כך. פערים אלו בשיעורי הדיווח נרשמו בשני שלבי הגיל.

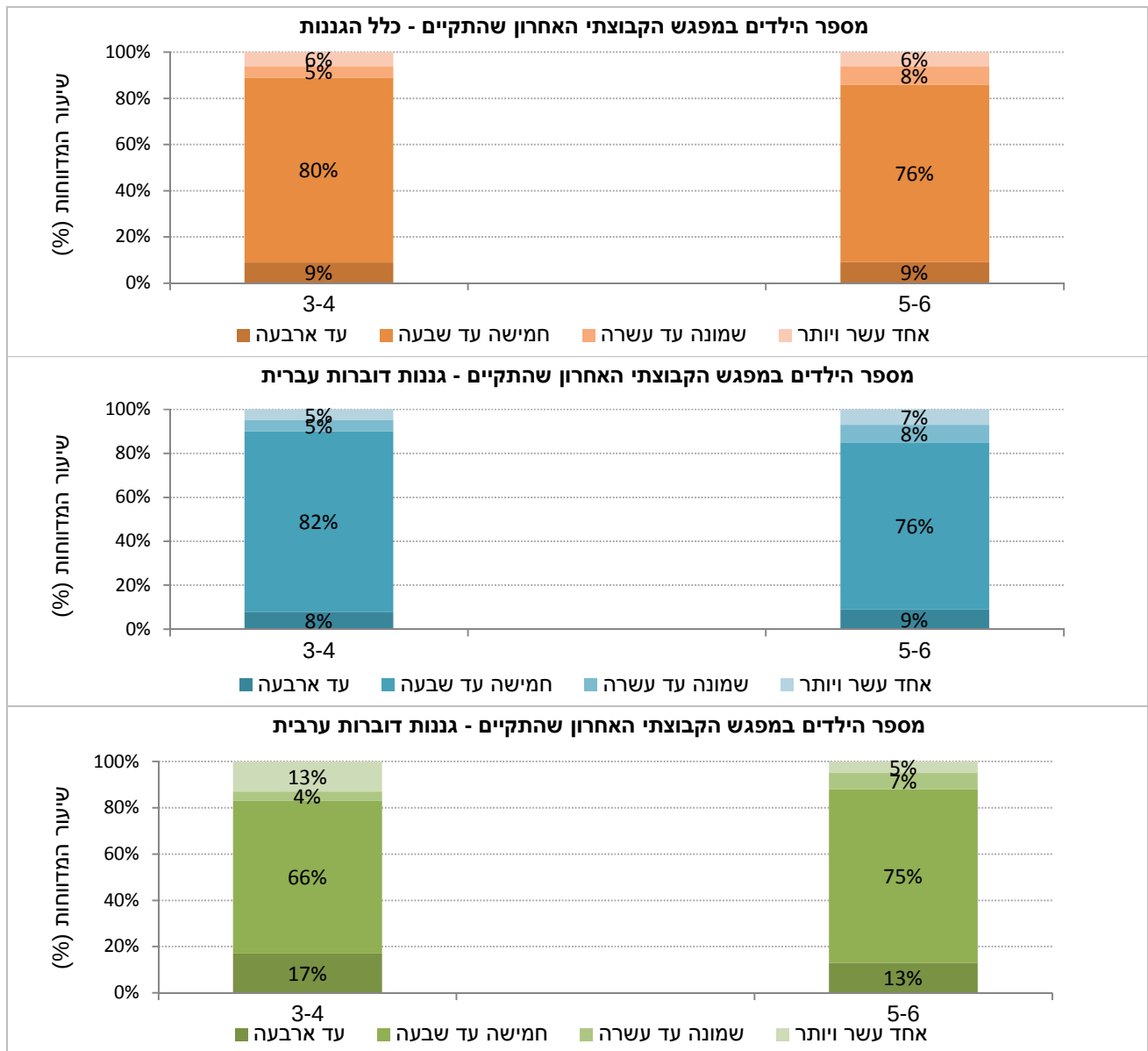
בתתי-הפרקים הבאים הגגנות שציינו כי קיימו מפגש קבוצתי עם ילדים בגן בחודש האחרון נתבקשו לענות על כמה שאלות בנוגע למפגש זה, ובהן: מספר הילדים שנכחו במפגש, מספר הילדים הפעילים במפגש, מספר הילדים שמשותפים במפגש קבוצתי לפחות פעם בשבוע ותדירות המפגשים הקבוצתיים ביום רגיל בגן.

3.2.2. מספר הילדים שהשתתפו במפגש קבוצתי

הגגנות שציינו כי קיימו מפגש קבוצתי עם ילדים בגן בחודש האחרון נתבקשו לדווח כמה ילדים השתתפו באותו מפגש קבוצתי. אפשרויות התשובה שניתנו לגגנות היו "עד ארבעה", "חמישה עד שבעה", "שמונה עד עשרה" ו"אחד עשר ויותר".

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגגנות על מספר הילדים שהשתתפו במפגש קבוצתי – בנפרד עבור קבוצת כלל הגגנות, עבור גגנות בגנים דוברי עברית ועבור גגנות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 25: דיווחי הגננות על מספר הילדים שהשתתפו במפגש הקבוצתי האחרון שהתקיים: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון)

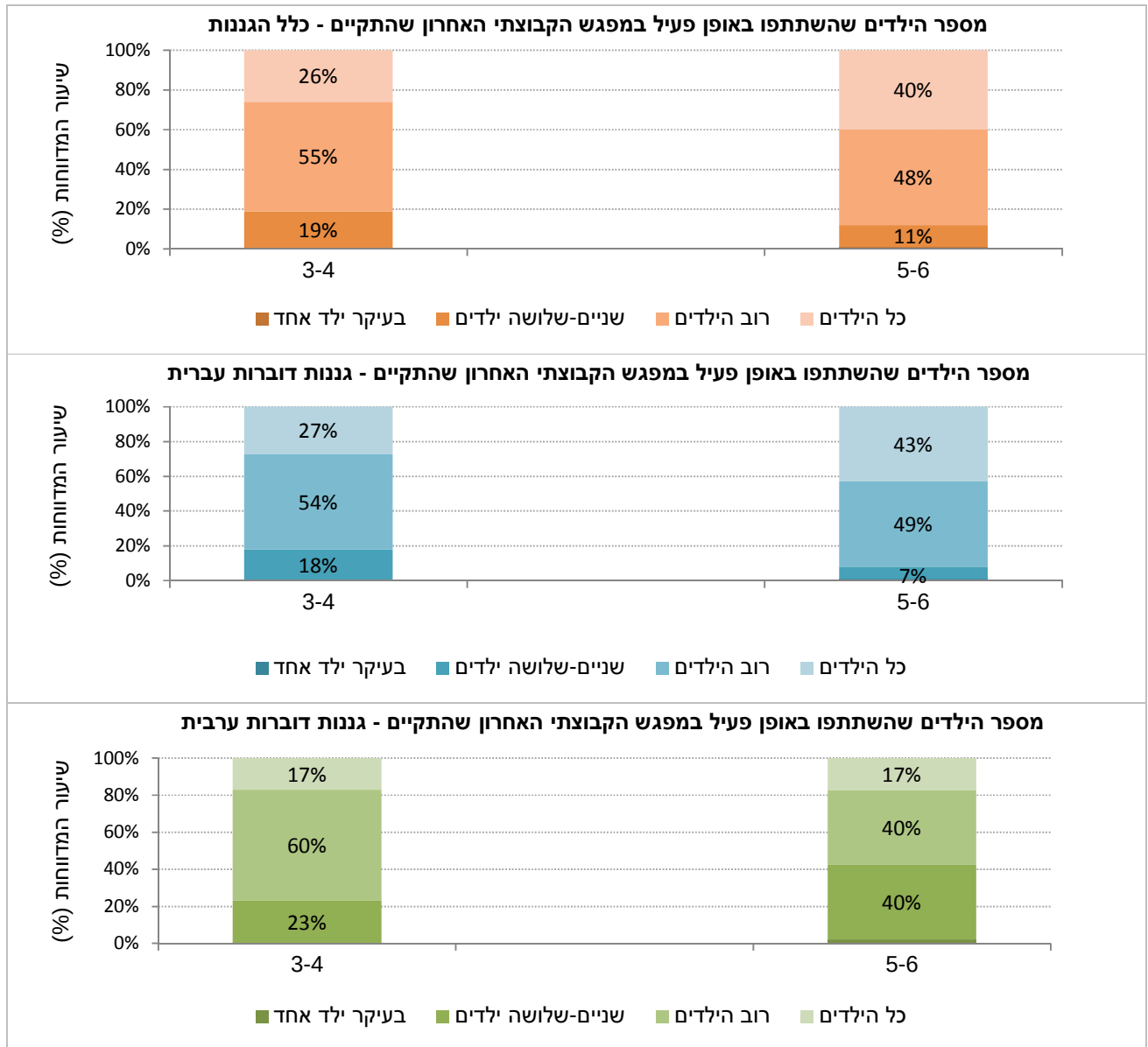
מעיון בתרשים עולה כי בקרב הגננות שקיימו מפגש קבוצתי בחודש האחרון, כ-80% מכלל הגננות דיווחו שהשתתפו במפגש האחרון חמישה עד שבעה ילדים. בקרב גננות דוברות עברית שיעורי הדיווח על מספר זה של ילדים בשלב גיל 3-4 גבוהים משיעורי הדיווח בשלב גיל 5-6 (פער של 6%), ואילו בקרב גננות דוברות ערבית שיעורי הדיווח גבוהים יותר בשלב גיל 5-6 בהשוואה לשלב גיל 3-4 (פער של 9%). ככלל, בשלב גיל 5-6 שיעורי הדיווח על כל אחת מאפשרויות התשובה דומים בשני מגזרי השפה, ואילו

בשלב גיל 3-4 נרשמה תמונה שונה: גננות דוברות ערבית דיווחו בשיעורים גבוהים מגננות דוברות עברית על מפגש קטן במיוחד או על מפגש גדול במיוחד (עד ארבעה ילדים או אחד עשר ילדים ויותר) ובשיעורים נמוכים יותר על מפגש של חמישה עד שבעה ילדים.

3.2.3. מספר הילדים הפעילים במפגש הקבוצתי

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על מספר הילדים הפעילים במפגש הקבוצתי אשר התקיים בחודש האחרון (בקרב הגננות שקיימו מפגש כזה). אפשרויות התשובה שניתנו לגננות היו "בעיקר ילד אחד", "שניים-שלושה ילדים", "רוב הילדים" ו"כל הילדים". הנתונים מוצגים בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 26: דיווחי הגננות על מספר הילדים שלקחו חלק פעיל במפגש הקבוצתי: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון)

כאשר שיעור המדווחות על אחת מאפשרויות התשובה הוא 2% ומטה ערכי אפשרות התשובה אינם מוצגים בתרשים.

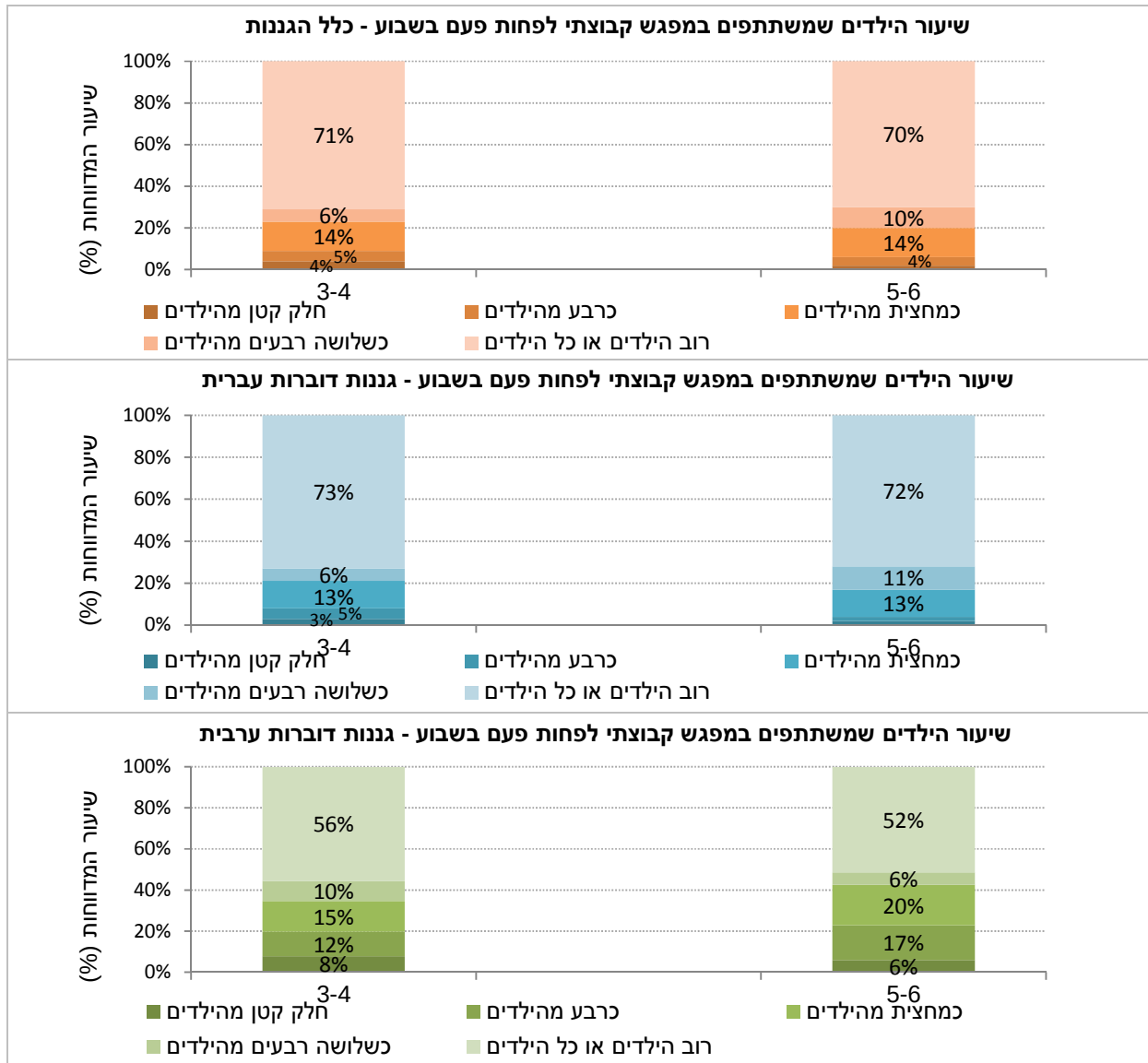
מעיון בתרשים עולה כי מרבית הגננות שקיימו מפגש קבוצתי בחודש האחרון דיווחו כי רוב הילדים או כולם משתתפים באופן פעיל במפגשים אלו (כ-80% מהגננות בשלב גיל 3-4 וכ-90% מהגננות בשלב גיל 5-6). ככלל, גננות דוברות עברית דיווחו בשיעורים גבוהים יותר על השתתפות פעילה של יותר ילדים (רוב הילדים או כל הילדים), בעיקר בשלב גיל 5-6 – בקרב גננות דוברות עברית 92% דיווחו על השתתפות רוב הילדים או כולם לעומת 57% בקרב גננות דוברות ערבית.

3.2.4. שיעור הילדים המשתתפים במפגש קבוצתי לפחות פעם בשבוע

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על שיעור הילדים המשתתפים במפגש קבוצתי לפחות פעם בשבוע (בקרב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון). אפשרויות התשובה שניתנו לגננות היו: "חלק קטן מהילדים", "כרבע מהילדים", "כמחצית מהילדים", "כשלושה רבעים מהילדים" ו"רוב או כל הילדים".

הנתונים מוצגים בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגני דוברי עברית ועבור גננות בגני דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 27: דיווחי הגננות על שיעור הילדים שמשתתפים במפגש קבוצתי לפחות פעם בשבוע:
שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרר הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון)

כאשר שיעור המדווחות על אחת מאפשרויות התשובה הוא 2% ומטה ערכי אפשרות התשובה אינם מוצגים בתרשים.

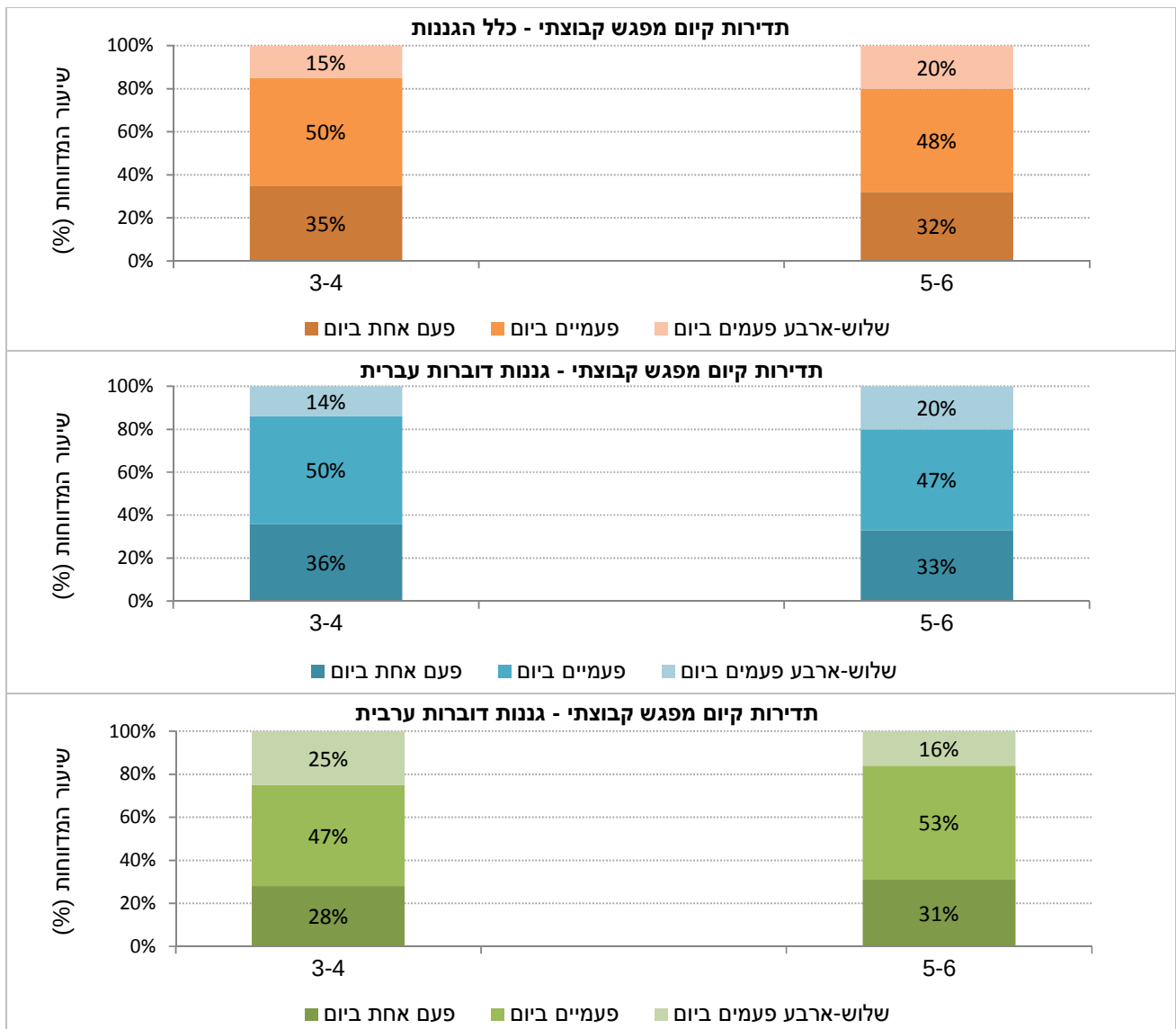
מעיון בתרשים עולה כי בקרב הגננות שקיימו מפגש קבוצתי בחודש האחרון כ-70% מהגננות דוברות העברית דיווחו שרוב הילדים או כל הילדים משתתפים במפגש הקבוצתי לפחות פעם בשבוע. לעומת זאת שיעורי הדיווח על כך בקרב גננות דוברות ערבית עומדים על כ-55%. שיעורי הדיווח על השתתפות של חלק קטן מהילדים או של כרבע מהילדים עומדים על כ-5% בקרב הגננות דוברות העברית והם נמוכים משיעורי הדיווח בקרב דוברות ערבית (כ-5% על חלק קטן מהילדים וכ-15% על כרבע מהילדים). על פי רוב, כאשר מדובר בשיעורי השתתפות גבוהים יותר (מעל מחצית מהילדים) שיעורי הדיווח בקרב גננות

דוברות עברית גבוהים משיעורי הדיווח בקרב גננות דוברות ערבית. ככלל, דיווחי הגננות בשני שלבי הגיל דומים, ואין מגמה ברורה של פערים.

3.2.5. תדירות המפגש הקבוצתי

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על תדירות המפגש הקבוצתי ביום רגיל בגן (בקרב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון). שלוש אפשרויות תשובה ניתנו לגננות: "פעם אחת ביום", "פעמיים ביום" ו"שלוש-ארבע פעמים ביום". הנתונים מוצגים בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 28: דיווחי הגננות על תדירות המפגש הקבוצתי ביום רגיל: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון)

מעיון בתרשים עולה כי בקרב הגננות שקיימו מפגש קבוצתי בחודש האחרון, כמחצית מהגננות בשני מגזרי השפה ובכל אחד משלבי הגיל דיווחו שהמפגש הקבוצתי מתקיים פעמיים ביום, כשליש דיווחו על תדירות נמוכה יותר של מפגש פעם אחת ביום, והשאר דיווחו על תדירות גבוהה יותר של שלושה או ארבעה מפגשים ביום. בקרב הגננות דוברות העברית שיעור הדיווח על מפגש תדיר יותר של שלוש-ארבע פעמים ביום גבוה מעט יותר בשלב גיל 5-6 בהשוואה לשלב גיל 3-4 (פער של 6%). בקרב הגננות דוברות הערבית שיעור הדיווח על מפגש של שלוש-ארבע פעמים ביום גבוה יותר בשלב גיל 3-4 (פער של 9% בין שלבי הגיל). גננות דוברות עברית דיווחו יותר מגננות דוברות ערבית על מפגשים בתדירות נמוכה יותר של פעם אחת ביום, בעיקר בשלב גיל 3-4, אולם יש לזכור כי שיעור הגננות שקיימו מפגש קבוצתי בחודש האחרון קטן יותר בקרב הגננות דוברות הערבית (כמחצית מהגננות) בהשוואה לגננות דוברות העברית (כ-70% מהגננות).

3.2.6. עמדות הגנות כלפי המפגשים הקבוצתיים

עוד נתבקשו הגנות שקיימו מפגשים קבוצתיים עם ילדי הגן בחודש האחרון להתייחס להיבטים שונים הקשורים במפגשים הקבוצתיים.

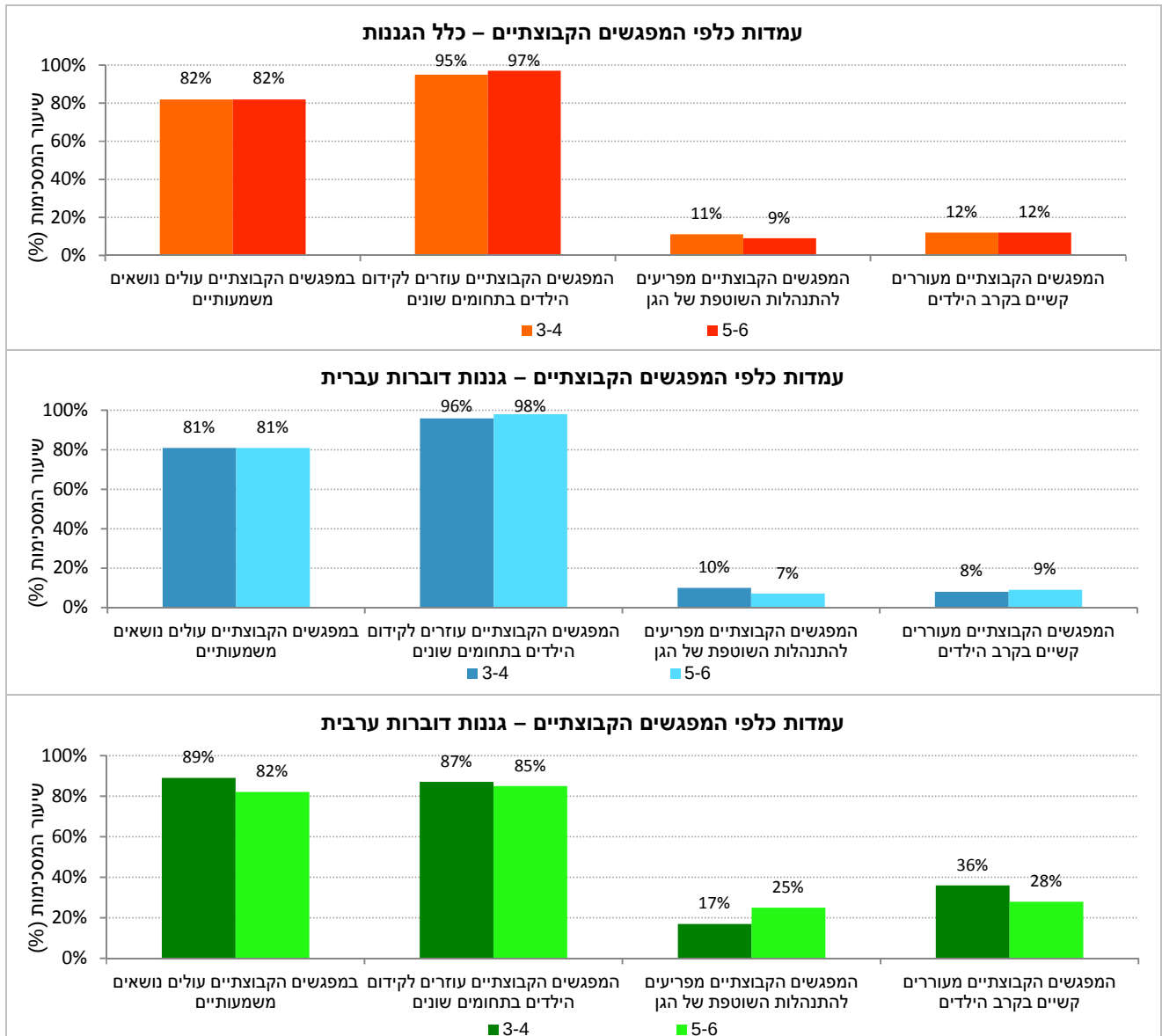
להלן פירוט ההיגדים הנוגעים לנושא זה, כפי שהם מוצגים בשאלון:

נושא ללא מדד מסכם: עמדות הגנות כלפי המפגשים הקבוצתיים*
א. "במפגשים הקבוצתיים עולים נושאים משמעותיים".
ב. "המפגשים הקבוצתיים עוזרים לקידום הילדים בתחומים שונים".
ג. "המפגשים הקבוצתיים מפריעים להתנהלות השוטפת של הגן".
ד. "המפגשים הקבוצתיים מעוררים קשיים בקרב הילדים".

* סולם התשובות על ההיגדים היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שצינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם הנאמר בהיגדים, וחושב שיעורן (באחוזים).

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגנות על עמדותיהן כלפי המפגשים הקבוצתיים (בקרב הגנות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון) – בנפרד עבור קבוצת כלל הגנות, עבור גנות בגנים דוברי עברית ועבור גנות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 29: דיווחי הגננות על עמדותיהן כלפי המפגשים הקבוצתיים: שיעורי המסכימות עם הנאמר בהיגדים לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרוב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים בחודש האחרון)

מעיון בתרשים עולה כי רוב מוחלט מכלל הגננות שקיימו מפגש קבוצתי בחודש האחרון דיווחו שהמפגשים הקבוצתיים עוזרים לקידום הילדים בתחומים שונים (כ-95%). שיעורי דיווח נמוכים מעט יותר נרשמו בקרב גננות דוברות ערבית (כ-85%) בהשוואה לגננות דוברות עברית (כ-95%). עוד נמצא כי כ-80% מהגננות דוברות העברית וכ-85% מהגננות דוברות הערבית דיווחו כי במפגשים הקבוצתיים עולים נושאים משמעותיים.

פערים גדולים יותר בין שני מגזרי השפה ניכרים בשיעורי הדיווח על שני ההיגדים המשקפים עמדות שליליות כלפי המפגשים הקבוצתיים: 17% עד 25% מהגננות דוברות הערבית דיווחו שהמפגשים הקבוצתיים מפריעים להתנהלות השוטפת של הגן בהשוואה לכ-10% מהגננות דוברות העברית (פערים של 7% עד 18% בין מגזרי השפה). כמו כן 28% עד 36% מדוברות הערבית דיווחו כי המפגשים מעוררים קשיים בקרב הילדים, בהשוואה לכ-10% בלבד מהגננות דוברות העברית (פערים של 19% עד 28% בין מגזרי השפה).

לסיכום תת-פרק זה:

- כ-70% ויותר מהגננות דוברות העברית וכמחצית מהגננות דוברות הערבית דיווחו שהן קיימו מפגש קבוצתי בחודש האחרון. תדירות המפגשים שהתקיימו בקרב הגננות דוברות הערבית, שקיימו מפגש קבוצתי בחודש האחרון, גבוהה יותר – בהשוואה לדוברות העברית דיווחו דוברות הערבית בשיעורים גבוהים יותר על מפגשים קבוצתיים של פעמיים ביום ויותר, בעיקר בשלב גיל 4-3. תדירות המפגשים הקבוצתיים השכיחה ביותר היא פעמיים ביום, ושיעורי הדיווח על כך עמדו על כ-50%.
- מרבית הגננות, שדיווחו שקיימו מפגש קבוצתי בחודש האחרון, דיווחו שחמישה עד שבעה ילדים השתתפו במפגש זה. בשלב גיל 4-3 שיעורי הדיווח היו גבוהים יותר בהשוואה לשלב גיל 5-6 בקרב גננות דוברות עברית ולהפך בקרב גננות דוברות ערבית. כ-80% מהגננות בשלב גיל 4-3 וכ-90% מהגננות בשלב גיל 5-6 דיווחו על השתתפות פעילה של רוב הילדים או כולם במפגשים. ככלל, גננות דוברות עברית דיווחו בשיעורים גבוהים יותר בהשוואה לדוברות ערבית על השתתפות פעילה של יותר ילדים (רוב הילדים או כולם) ועל שיעור השתתפות גבוה יותר במפגש קבוצתי לפחות פעם בשבוע (של רוב הילדים או כולם).
- רוב ניכר מהגננות שקיימו מפגש קבוצתי בחודש האחרון דיווחו שהמפגשים הקבוצתיים עוזרים לקידום הילדים בתחומים שונים (כ-95% בקרב גננות דוברות עברית וכ-85% בקרב דוברות ערבית), ושיעורי דיווח גבוהים נרשמו גם בנוגע לכך שעולים בהם נושאים משמעותיים (כ-80% בקרב גננות דוברות עברית וכ-85% בקרב גננות דוברות ערבית). פערים גדולים יותר בין מגזרי השפה נרשמו בנוגע להיבטים שליליים של המפגשים הקבוצתיים: הגננות דוברות הערבית דיווחו בשיעורים גבוהים הרבה יותר על כך שהמפגשים מפריעים להתנהלות השוטפת של הגן ועל כך שהמפגשים מעוררים קשיים בקרב הילדים בהשוואה לגננות דוברות העברית (נרשמו פערים של 7% עד 28% בין מגזרי השפה).
- ככלל נראה כי עמדות הגננות דוברות העברית חיוביות יותר בכל הנוגע למפגשים הקבוצתיים בהשוואה לגננות דוברות הערבית: שיעור גבוה יותר של גננות דוברות עברית מקיימות מפגשים אלו ומבין הגננות שמקיימות את המפגשים גננות דוברות עברית סבורות בשיעור גבוה יותר מדוברות ערבית כי הם עוזרים לקידום הילדים בתחומים שונים. כמו כן שיעור נמוך יותר של

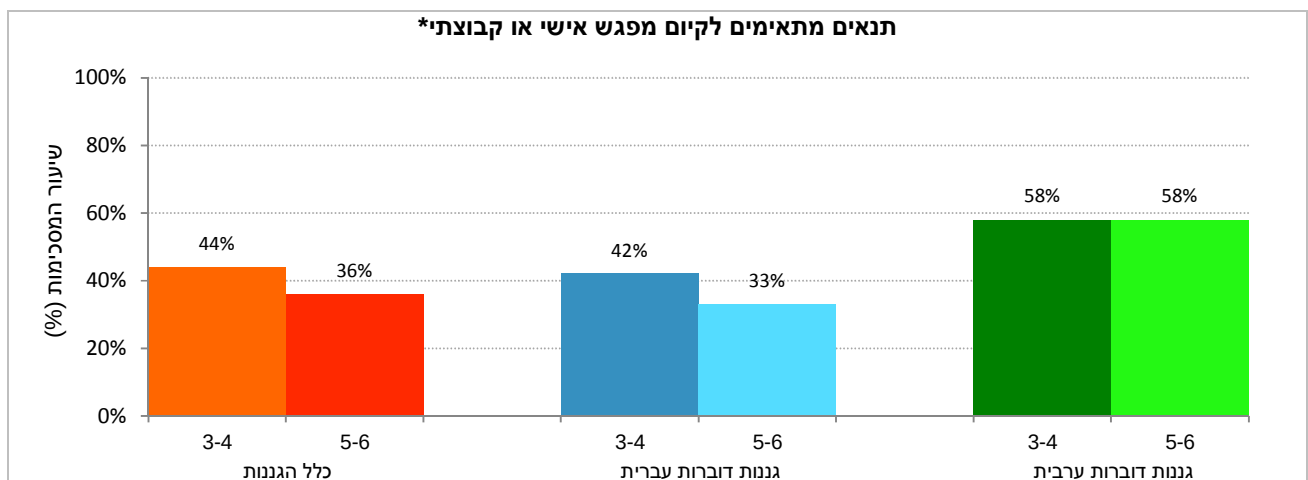
גננות דוברות עברית בהשוואה לדוברות ערבית סבורות כי המפגשים מפריעים להתנהלות
השוטפת של הגן או מעוררים קשיים בקרב הילדים.

3.3. התנאים לקיום המפגשים האישיים או הקבוצתיים

שאלה נוספת שהגננות שקיימו מפגש קבוצתי נתבקשו להשיב עליה היא באיזו מידה התנאים בגן מתאימים לקיום המפגש האישי או הקבוצתי – מבחינת השקט ומבחינת פעילותם של הילדים שאינם משתתפים במפגש.

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על התנאים לקיום המפגשים האישיים או הקבוצתיים – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 30: דיווחי הגננות על תנאים מתאימים לקיום מפגש אישי או קבוצתי: שיעורי המסכימות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב הגננות שדיווחו כי קיימו מפגשים קבוצתיים)

* סולם התשובות על ההיגד היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שציינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם כך שיש תנאים מתאימים לקיום המפגשים, וחושב שיעורן (באחוזים).

מעיון בתרשים עולה כי מבין הגננות שדיווחו על קיום מפגשים קבוצתיים או אישיים, בשני שלבי הגיל כ-60% מהגננות דוברות הערבית דיווחו על תנאים מתאימים למפגשים אלו. לעומת זאת, שיעורי הדיווח בקרב גננות דוברות עברית עומדים על 40% בשלב גיל 3-4 ועל כשליש בשלב גיל 5-6, והם נמוכים יותר בשני שלבי הגיל משיעורי הדיווח בקרב גננות דוברות ערבית.

לסיכום פרק זה:

- 80% ויותר מהגננות דוברות העברית ורק כמחצית מהגננות דוברות הערבית דיווחו על קיום **מפגש אישי** עם ילד או ילדה בגן בחודש האחרון. שיעורים דומים של גננות דיווחו על קיום **מפגש קבוצתי** בחודש האחרון (כ-70% ויותר מהגננות דוברות העברית וכמחצית מהגננות דוברות הערבית). שיעורי הדיווח על קיום שני סוגי המפגשים בקרב גננות דוברות עברית גבוהים בהשוואה לגננות דוברות ערבית. גם שיעורי הדיווח על השתתפות פעילה של יותר ילדים במפגש הקבוצתי ועל שיעור השתתפות גבוה יותר במפגש קבוצתי לפחות פעם בשבוע גבוהים יותר בקרב גננות דוברות עברית ויכולים לשקף מצב חיובי יותר. כ-60% מהגננות דוברות הערבית שקיימו מפגש אישי או קבוצתי דיווחו על תנאים מתאימים לקיום המפגשים. שיעורי דיווח אלו גבוהים בהשוואה לגננות דוברות עברית (כ-40%).
- על פי רוב נרשמו מגמות דומות בעמדות הגננות כלפי המפגשים האישיים והמפגשים הקבוצתיים – בשני סוגי המפגשים מרבית הגננות שקיימו מפגשים דיווחו בעיקר על כך שהמפגשים עוזרים לילדים (בהתמודדויות רגשיות וחברתיות או בקידום) ועל כך שעולים בהם נושאים משמעותיים. נרשמו פערים גדולים בין שני מגזרי השפה בשיעורי הדיווח על היבטים שליליים של המפגשים האישיים או הקבוצתיים – ככלל עמדות הגננות דוברות העברית חיוביות יותר מעמדות הגננות דוברות הערבית.
- עמדות כלל הגננות כלפי המפגשים הקבוצתיים משקפות תפיסות חיוביות יותר בהשוואה למפגשים האישיים.

4. עבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים

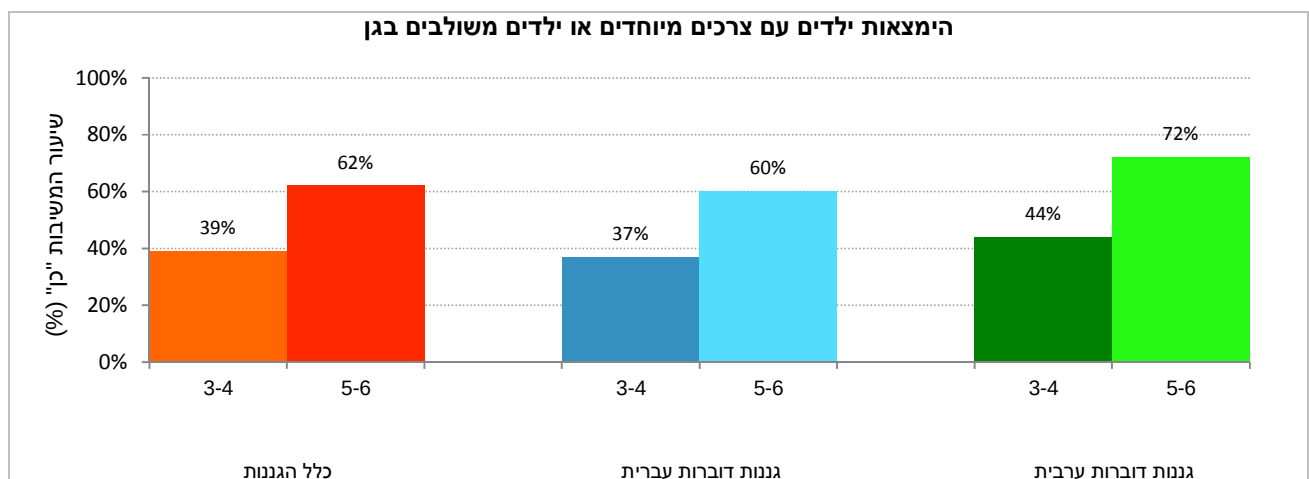
בחלק מגני הילדים יש ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים אשר נמצאים תחת חסותה של הגנת כלל שאר ילדי הגן. פרק זה בוחן בכמה גנים יש ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים וכיצד הגנות מתמודדות עם ילדים אלו. בתוך כך הגנות נשאלו על כוח עזר לתמיכה בילדים אלו ועל ההדרכה שהן מקבלות בנושא.

4.1. הימצאות ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים בגן

בשאלה הראשונה בנושא עבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים נשאלו הגנות אם יש בגן שלהן ילדים המוגדרים כך (התבקשו להשיב "כן" או "לא").

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגנות בנוגע על הימצאות ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים בגן – בנפרד עבור קבוצת כלל הגנות, עבור גנות בגנים דוברי עברית ועבור גנות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 31: דיווחי הגנות על הימצאות ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים בגן: שיעורי המשיבות בחיוב לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו

מעיון בתרשים עולה כי כ-40% מכלל הגנות בשלב גיל 3-4 דיווחו שיש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים, ואילו בשלב גיל 5-6 שיעורי הדיווח גבוהים יותר ועומדים על כ-60%. הפערים בין שלבי הגיל נשמרים בשני מגזרי השפה, אך הם גדולים מעט יותר בקרב גנות דוברות ערבית. בשני שלבי הגיל שיעורי הדיווח בקרב גנות דוברות ערבית גבוהים יותר בהשוואה לגנות דוברות עברית.

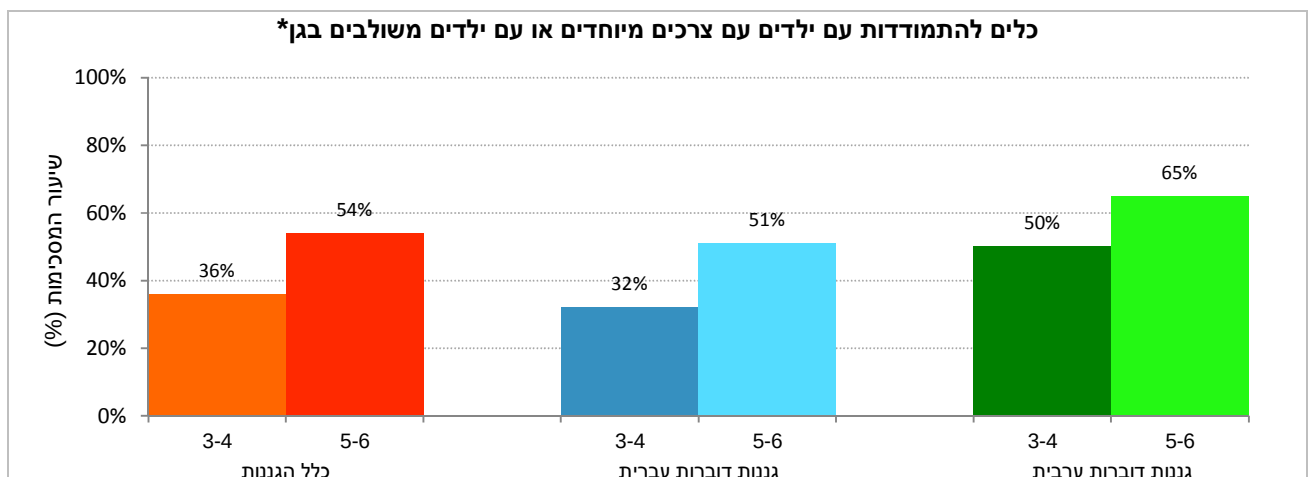
4.1.1. קיום כלים מספקים להתמודדות עם ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים

משולבים

גננות אשר ציינו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים נשאלו אם לתחושתן יש להן כלים מספקים כדי להתמודד עם ילדים אלו כחלק מהעבודה השוטפת בגן.

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על כלים מספקים להתמודדות עם ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 32: דיווחי הגננות על כלים מספקים להתמודדות עם ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים: שיעורי המסכימות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרוב גננות שצינו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים)

* סולם התשובות על ההיגד היה בן חמש דרגות – מ"במידה רבה מאוד" ועד "במידה מועטה מאוד או בכלל לא". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שצינו את אחד משני הערכים "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד" כמסכימות עם כך שיש להן כלים מספקים להתמודדות עם הילדים, וחושב שיעורן (באחוזים).

מעיון בתרשים עולה כי מבין הגננות שדיווחו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים, כשליש מהגננות בשלב גיל 3-4 וכמחצית מהגננות בשלב גיל 5-6 מרגישות שיש להן כלים מספקים לעבודה עם ילדים אלו. התבוננות על שני מגזרי השפה מגלה פער בתפיסות הגננות – מחצית מהגננות דוברות הערבית בשלב גיל 3-4 דיווחו שיש להן כלים מספקים כדי להתמודד עם ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים בגן, ואילו בשלב גיל 5-6 שיעורי הדיווח עומדים על 65%. בקרב גננות דוברות עברית שיעורי המדווחות נמוכים יותר בשני שלבי הגיל ועומדים על כ-30% וכ-50% בהתאמה.

4.2. כוח עזר לתמיכה בילדים עם צרכים מיוחדים או בילדים משולבים

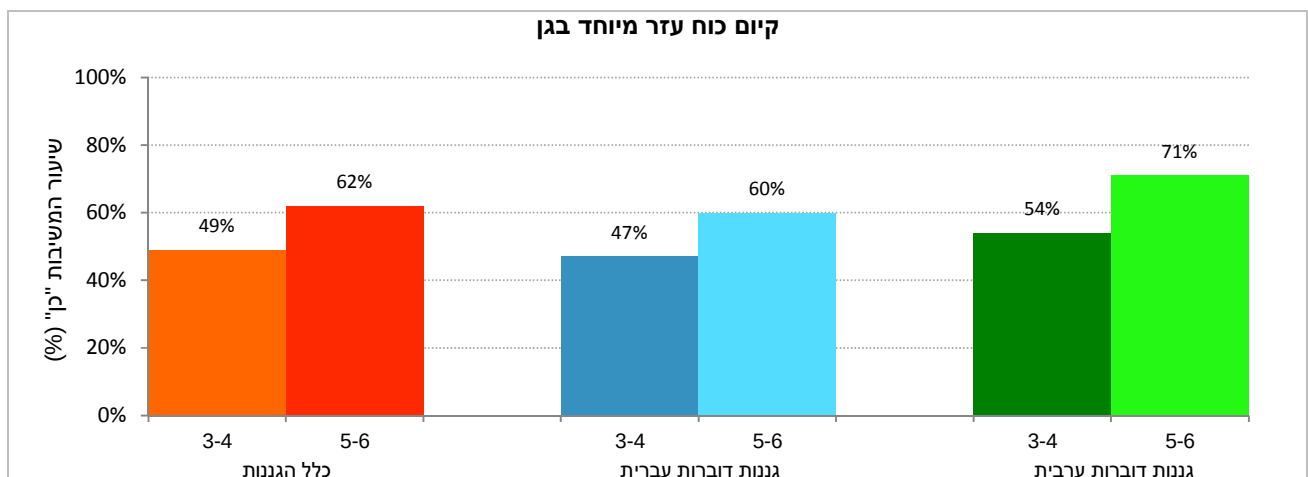
לאחר שהגננות נשאלו על הימצאותם של ילדים עם צרכים מיוחדים וילדים משולבים בגן שלהן, הן נשאלו שתי שאלות הנוגעות לכוח עזר לתמיכה בילדים אלו.

4.2.1. קיום כוח עזר לתמיכה בילדים עם צרכים מיוחדים או בילדים משולבים

גננות שציינו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים נשאלו אם יש בגן כוח עזר לתמיכה בילדים אלו (התבקשו להשיב "כן" או "לא").

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על כוח עזר מיוחד בגן לתמיכה בילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 33: דיווחי הגננות על קיום כוח עזר מיוחד בגן לתמיכה בילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים: שיעורי המשיבות בחיוב לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שציינו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים)

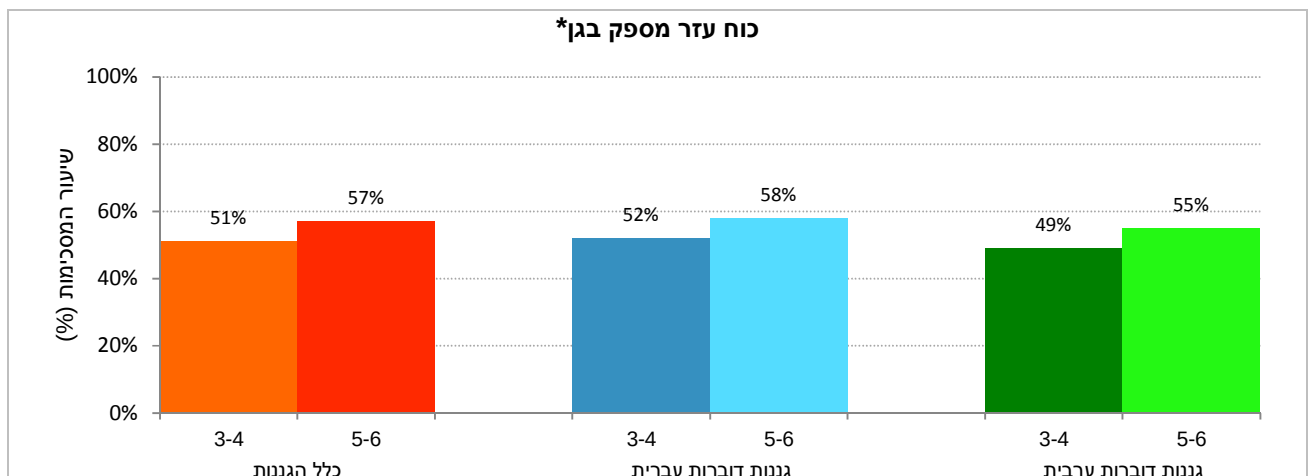
מעיון בתרשים עולה כי מבין הגננות שדיווחו כי יש בגן ילדים עם צרכים מיוחדים, כמחצית מהגננות בשלב גיל 3-4 וכ-60% בשלב גיל 5-6 דיווחו על קיומו של כוח עזר מיוחד בגן. בשני מגזרי השפה שיעורי הדיווח גבוהים יותר בשלב גיל 5-6, אך הפערים גדולים מעט יותר בקרב גננות דוברות ערבית. בשני שלבי הגיל שיעורי הדיווח בקרב גננות דוברות ערבית גבוהים בהשוואה לגננות דוברות עברית (פערים של כ-10% בין שני מגזרי השפה).

4.2.2. שביעות הרצון מכוח העזר בגן

גננות שציינו שיש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים וכן שיש בגן שלהן כוח עזר לתמיכה בהם נשאלו באיזו מידה, לדעתן, כוח העזר מספק.

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על כך שכוח העזר בגן מספק – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 34: דיווחי הגננות על כך שכוח העזר בגן מספק: שיעורי המסכימות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שציינו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים וכי קיים כוח עזר לתמיכה בילדים אלו)

* סולם התשובות על ההיגד היה בן חמש דרגות – מ"מספק במידה רבה מאוד" ועד "לחלוטין אינו מספק". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שציינו את אחד משני הערכים "מספק במידה רבה" או "מספק במידה רבה מאוד" כמסכימות עם כך שכוח העזר מספק, וחושב שיעורן (באחוזים).

מעיון בתרשים עולה כי שביעות הרצון מכוח העזר לתמיכה בילדים עם צרכים מיוחדים אינה גבוהה. כ-55% מכלל הגננות שיש בגן שלהן כוח עזר דיווחו שכוח העזר בגן מספק. בשני מגזרי השפה שיעורי הדיווח גבוהים יותר בשלב גיל 5-6 בהשוואה לשלב גיל 3-4 (פערים של 6% בין שלבי הגיל בכל אחד ממגזרי השפה) ולא נרשם הבדל גדול בשיעורי הדיווח בין מגזרי השפה.

הגגנות שציינו כי כוח העזר שהן מקבלות לתמיכה בילדים עם צרכים מיוחדים מספק במידה מועטה או אינו מספק נתבקשו לפרט מה השיפור הנדרש לדעתן בנושא זה. שאלה זו הייתה שאלה פתוחה. מתשובות הגגנות עולים שני תחומים עיקריים שמצריכים שיפור (לפי שכיחות התשובות):

א. מרבית הגגנות ציינו כי כוח העזר צריך לקבל הדרכה מקיפה יותר בהיקף שעות רב יותר ובתדירות גבוהה יותר:

"יותר שעות וצמודה יותר צמודה." (גגנת דוברת עברית)

"נדרשות יותר שעות, נדרש שהאבחונים ייערכו בשלל מוקדים יותר, מספר הטפסים שאנחנו ממלאים למהלך הערכת הילד הוא מאוד גדול ודורש זמן, הנהלך צמוד הוא ארוך ומסורבל, בכל שנה מתחלפת אננת ואס זה מאוד מקשה. היא צריכה להישאר קבועה לפחות 3-5 שנים." (גגנת דוברת ערבית)

ב. היו גגנות שציינו כי כוח העזר צריך לקבל הדרכה המותאמת להתמודדות עם הקשיים והצרכים הספציפיים של הילדים כדי שתהיה עזרה אמיתית בגן ותקל על הגגנת:

"היא צריכה לעבור הכשרה שתאיים לקושי הספציפי של הילד." (גגנת דוברת ערבית)

"נדרשים אנשים עם הכשרה מתאימה לטיפול בילדים עם צרכים מיוחדים - לא ייתכן שיוסיפו לי כוח עזר שאני צריכה להדריך אותו ולבסוף הופך לעוד ילד בלתי." (גגנת דוברת עברית)

4.3. הדרכה לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים

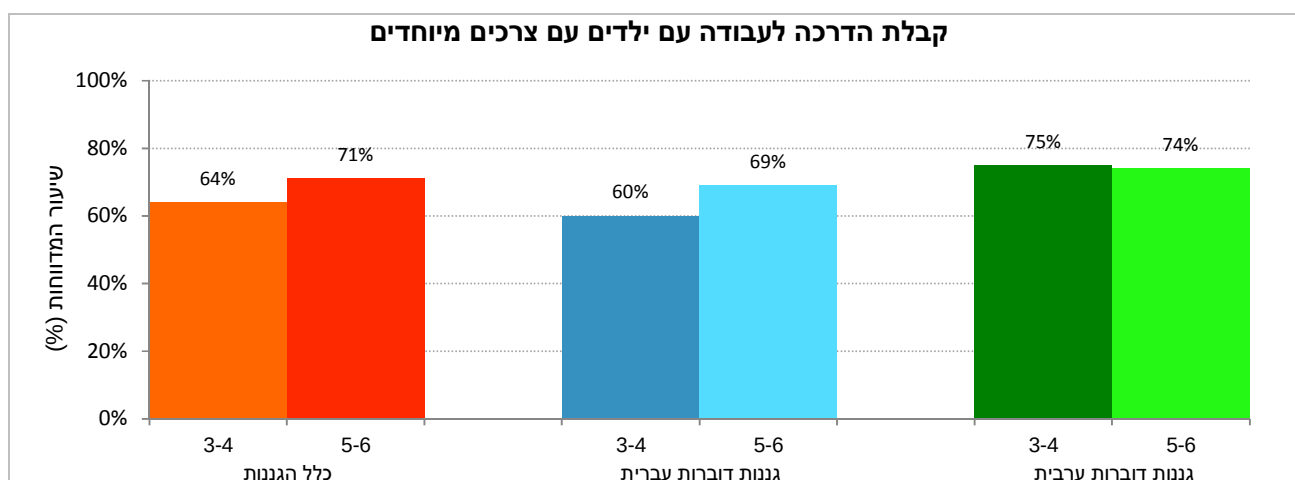
נוסף על בחינת קיומו של כוח עזר בגן נשאלו הגננות אם הן מקבלות הדרכה לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים ואם הדרכה זו מספקת.

4.3.1. קבלת הדרכה לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים

גננות שציינו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים נשאלו אם הן קיבלו הדרכה לעבודה עם ילדים אלו.

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על קבלת הדרכה לעבודה עם ילדים בעלי צרכים מיוחדים – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 35: דיווחי הגננות על קבלת הדרכה לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים: שיעורי המדווחות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרוב גננות שציינו כי יש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים)

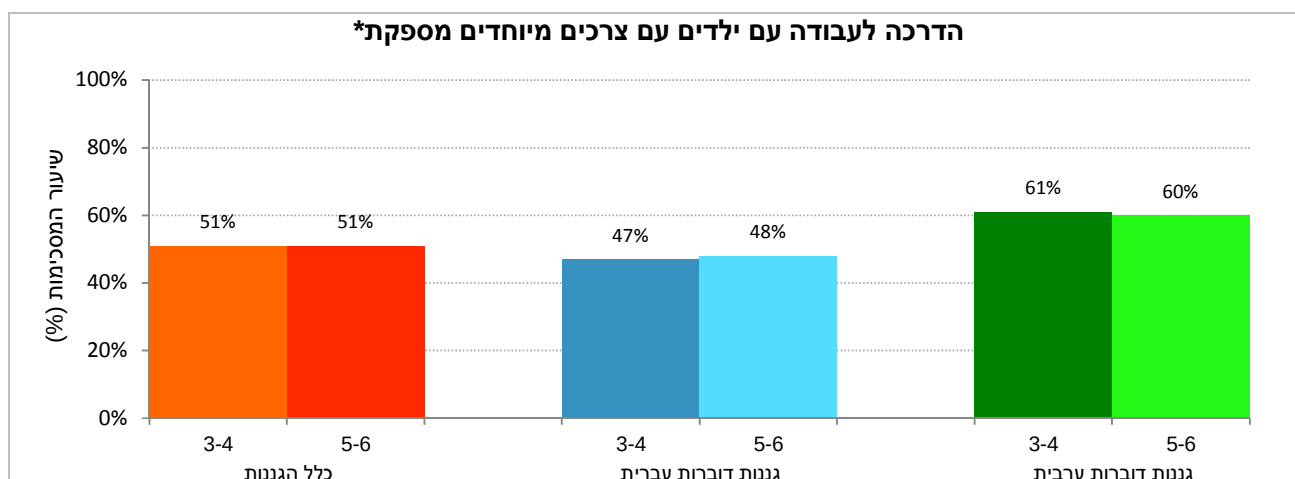
מעיון בתרשים עולה כי כ-65% מכלל הגננות שיש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים דיווחו על קבלת הדרכה לעבודה עם ילדים אלה, ושיעורי הדיווח בשלב גיל 5-6 גבוהים משיעורי הדיווח בשלב גיל 3-4 (פער של 7%). פער בין שלבי הגיל בכיוון זה נרשם גם בקרב הגננות דוברות העברית (פער של 9%), ואילו בקרב הגננות דוברות הערבית שיעורי הדיווח דומים בשני שלבי הגיל. שיעורי הדיווח בקרב גננות דוברות ערבית גבוהים יותר בשני שלבי הגיל (כ-75%) בהשוואה לגננות דוברות עברית (60% בשלב גיל 3-4 ו-69% בשלב גיל 5-6), והפער בין מגזרי השפה בולט בעיקר בשלב גיל 3-4.

4.3.2. שביעות הרצון מההדרכה לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים

גננות שציינו שיש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים וכן שהן קיבלו הדרכה לעבודה עימם נשאלו באיזו מידה, לדעתן, ההדרכה שהן קיבלו מספקת.

בתרשים שלהלן מוצגים דיווחי הגננות על שביעות הרצון מההדרכה לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים – בנפרד עבור קבוצת כלל הגננות, עבור גננות בגנים דוברי עברית ועבור גננות בגנים דוברי ערבית. בכל אחת מהקבוצות נתוני תשע"ו מוצגים בחלוקה לשלבי גיל: שלב גיל 3-4 (ילדים בגני טרום חובה או טרום חובה וחובה) ושלב גיל 5-6 (ילדים בגני חובה).

תרשים 36: דיווחי הגננות על כך שההדרכה לעבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים מספקת: שיעורי המסכימות לפי מגזר שפה ושלב גיל בשנת תשע"ו (בקרב גננות שיש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים ושקיבלו הדרכה לעבודה עימם)

* סולם התשובות על ההיגד היה בן חמש דרגות – מ"מספקת במידה רבה מאוד" ועד "לחלוטין אינה מספקת". לצורך הדיווח על הממצאים סווגו המשיבות שציינו את אחד משני הערכים "מספקת במידה רבה" או "מספקת במידה רבה מאוד" כמסכימות עם כך שההדרכה מספקת, וחושב שיעורן (באחוזים).

מעיון בתרשים עולה כי כמחצית מהגננות שקיבלו הדרכה לעבודה עם הילדים עם הצרכים המיוחדים שבגן שלהן הביעו שביעות רצון ממנה. שיעור הגננות דוברות הערבית שדיווחו כי ההדרכה מספקת בעיניהן עומד על כ-60% בשני שלבי הגיל. לעומת זאת, בקרב גננות דוברות עברית שיעורי הדיווח נמוכים יותר ועומדים על כ-45% בשני שלבי הגיל.

בשאלה נוספת נשאלו הגננות לגבי ההדרכה שהן מקבלות לצורך עבודה עם ילדים עם צרכים מיוחדים. מספר מועט של גננות, שצינו כי ההדרכה שהן מקבלות מספקת במידה מועטה או אינה מספקת כלל, פירטו מה לדעתן נדרש לשפר בהדרכה זו. שאלה זו הייתה שאלה פתוחה, ומתשובות הגננות עולים שלושה תחומים לשיפור (לפי שכיחות התשובות):

א. חלק מהגננות ציינו כי ההדרכה צריכה להיות ממוקדת בהתמודדות עם ילדים עם צרכים מיוחדים ולהעניק כלים פרקטיים בנושא:

"אין הדרכה מספיק בכללי איך להתמודד עם הילדים עם הקשיים, והכול נעשה מניסיון קודם." (גננת דוברת ערבית)

"הדרכות מפורטות." (גננת דוברת עברית)

ב. היו גננות שצינו כי הן מצפות שבהדרכה יקבלו כלים להתמודדות עם הבעיות הספציפיות שיש לילדים בעלי הקשיים המגיעים לגן שלהן:

"לקבל בהתאם לקושי הדרכה רלוונטית באופן שוטף ולא חד פעמי. השתלמות בתחום - הפנייה לאנשי מקצוע." (גננת דוברת עברית)

"יותר הפנה של הדרכה לאנשי קושי ספציפי של כל ילד, מישהו מתחום החינוך המיוחד סיוע ליילד באן." (גננת דוברת עברית)

"יותר הדרכה בתחום הספציפי של אותו ילד." (גננת דוברת עברית)

ג. כמו כן גננות אחרות ביקשו לדעת מראש שיהיו בגן שלהן ילדים משולבים ולקבל מידע על הילדים הללו כדי שיוכלו להיערך בהתאם:

"הכנה מי הילד, מה בעיותיו. לא מקבלת אבחון על הילד." (גננת דוברת עברית)

לסיכום פרק זה:

- כ-40% מכלל הגננות בשלב גיל 4-3 וכ-60% בשלב גיל 6-5 דיווחו שיש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים. בתוך כך בולט שיעור דיווח גבוה במיוחד בקרב גננות דוברות ערבית (70% בשלב גיל 6-5). מבין הגננות שיש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים, כשליש בשלב גיל 4-3 וכמחצית בשלב גיל 6-5 דיווחו שיש להן כלים להתמודד עם הילדים; כמו כן כמחצית מהגננות בשלב גיל 4-3 וכ-60% בשלב גיל 6-5 דיווחו על קיומו של כוח עזר מיוחד בגן לתמיכה בילדים אלו. מבין הגננות שדיווחו על קיום כוח עזר לתמיכה בילדים, קצת יותר ממחצית הביעו שביעות רצון מכוח העזר. כשני שלישים מכלל הגננות שיש בגן שלהן ילדים עם צרכים מיוחדים דיווחו על קבלת הדרכה לעבודה עם הילדים, ושיעור הדיווח היה גבוה יותר בשלב גיל 6-5 (71% מהגננות) בהשוואה לשלב גיל 4-3 (64% מהגננות). בשני שלבי הגיל מחצית מהגננות שקיבלו הדרכה הביעו שביעות רצון ממנה.
- בהתבוננות על שני מגזרי השפה נראה שנוסף על כך שהגננות דוברות הערבית דיווחו בשיעורים גבוהים יותר על הימצאותם של ילדים עם צרכים מיוחדים או ילדים משולבים, הן דיווחו בשיעורים גבוהים יותר בהשוואה לגננות דוברות עברית גם על קיומם של כלים מספקים להתמודדות עם הילדים (פערים של כ-15%), על קיומו של כוח עזר בגן (פערים של כ-10%) ועל קבלת הדרכה לעבודה עם ילדים (פער של 15% בשלב גיל 4-3 ושל 5% בשלב גיל 6-5).